

การศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาคูณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2552

จันทิมา ไหญ่ยิ่ง. (2552). *การศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์*. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหาร การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการ ควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร.ไพฑูริย์ อ่อนมั่ง.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชา นาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านเจตคติ กลุ่มตัวอย่างที่ ตอบแบบสอบถามเป็นผู้เกี่ยวข้องกับผู้สำเร็จหลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาของ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 90 คน ผู้ร่วมงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 270 คน และบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2547-2549 จำนวน 90 คน รวมทั้งหมด 450 คน นอกจากนี้ยังสัมภาษณ์ ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 6 คน ผู้ร่วมงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 6 คน และบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 6 คน รวม 18 คน สถิติที่ใช้ คือ สถิติพื้นฐานและ F-test และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็น รายคู่ โดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's test)

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านเจตคติ พบว่ามีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำแนกตามอาชีพของบัณฑิตที่ต่างกัน พบว่ามีคุณลักษณะตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ไม่แตกต่างกัน ส่วนคุณลักษณะตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานและบัณฑิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่มีสถานประกอบการต่างกัน พบว่ามีคุณลักษณะตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ไม่แตกต่างกัน ส่วนคุณลักษณะตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานและบัณฑิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

A STUDY ON GRADUATES CHARACTERISTICS OF THE THAI DRAMA PROGRAM
THE FACULTY OF MUSIC AND DRAMA OF BUNDITPATANASILAPA INSTITUTE

Presented in Partial Fulfillment of the Requiriments for the
Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

May 2009

Juntima Yaiying. (2009). *A Study on Graduates' Characteristics of the Thai Drama Program in the Faculty of Music and Drama of Bunditpatanasilpa Institute*. Master thesis (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Asst. Prof. Dr.Puongrat Kesonpat, Asst. Prof. Lt. JG. Dr.Paiboon Onmung.

This study aimed to investigate the graduates' characteristics of the Thai Drama Program in the Faculty of Music and Drama of Bunditpatanasilpa Institute according to 5 aspects, namely, knowledge, skill, creativity, morality and ethics, and attitude. The subjects comprised 90 graduates' superiors, 270 graduates' colleagues, and 90 graduates who earned degree during the academic year 2004 – 2006, totally 450 subjects. A questionnaire was administered to these 3 groups. An interview was performed to 6 graduates' superiors, 6 graduates' colleagues, and 6 graduates, totally key informants. The data were analyzed by fundamental statistics, F-test, and Scheffe's post hoc multiple comparison test.

The results revealed

1. Those of graduates' Characteristics of the Thai Drama Program I dances were at a good level on knowledge, skill, creativity, moral, and attitude.
2. There were no significant differences among those of characteristics by graduates with different occupations and work places as to superior's opinion whereas there were significant differences at .05 level among those of characteristics by colleague and graduates' opinion.

There were no significant differences at .05 level among those of characteristics by graduates with different work places, whereas there were significant differences at .05 level among those of characteristics by colleague and graduates' opinion.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาคูณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ของ

จันทิมา ไหญ่ยิ่ง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2552

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ)

..... กรรมการ

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร.ไพบุลย์ อ่อนมั่ง)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร.ไพบุลย์ อ่อนมั่ง)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ตันท์เจริญรัตน์)

ประกาศคุณประการ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร.ไพบุลย์ อ่อนมั่ง กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ทั้งสองท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการทำวิจัยนี้ทุกขั้นตอน ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำวิจัยอย่างลึกซึ้ง รู้หลักการเขียนงานวิจัยที่ดี สามารถนำไปใช้สอนลูกศิษย์ได้ต่อไป ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยในการศึกษาตามหลักสูตรการบริหารการศึกษา ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ สามารถทำวิจัยจนสำเร็จจนได้

ขอกราบขอบพระคุณกรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม ที่สละเวลาอันมีค่ามาให้คำแนะนำ ปรับปรุงแลแก้ไขการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณณ ตันท์เจริญรัตน์

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ที่ได้กรุณาสละเวลาตรวจสอบเครื่องมือให้ผู้วิจัย ซึ่งได้แก่ อาจารย์ ดร.นิത്യ โรจน์รัตนวานิชย์ อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา ดร.ศุภชัย จันทรสุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุภาวดี โพธิเวชกุล และอาจารย์ภูริ วงศ์เขียว

ขอกราบขอบพระคุณ คณะบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่สนับสนุนส่งเสริม และให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือในทุกด้าน จนทำให้ผู้วิจัยสามารถทำงานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เฉลิมศักดิ์ เย็นสำราญ ที่คอยให้กำลังใจ และแนะนำระเบียบวิธีการต่างๆ ในการทำวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบใจลูกศิษย์ที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ตอบแบบสอบถามด้วยความตั้งใจ

ขอกราบขอบพระคุณทุกความช่วยเหลือจากทุกคน ทั้งที่เอ่ยและมิได้เอ่ยนาม ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และจะขอเก็บเป็นความทรงจำที่ดีตลอดไป

คุณประโยชน์ที่พึงได้จากปริญญานี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาพระคุณ บิดา มารดา และบูรพาจารย์ที่ให้ความรู้และอบรมสั่งสอนแก่ผู้วิจัยตลอดมา

จันทิมา ไหญ่ยิ่ง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมุติฐานในการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ประวัติความเป็นมาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.....	9
การบริหารงานสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.....	12
ประวัติความเป็นมาคณะศิลปนาฏดุริยางค์.....	16
หลักสูตรสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย.....	19
การบริหารงานคณะศิลปนาฏดุริยางค์.....	25
ข้อมูลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา.....	37
คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	71
งานวิจัยในประเทศ.....	71
งานวิจัยต่างประเทศ.....	74
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	76
การกำหนดประชากร.....	76
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	77
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	78
การกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์.....	81
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	131
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	131
สมมุติฐานของการวิจัย.....	131
วิธีการศึกษาค้นคว้า.....	132
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	132
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	132
ผลการวิจัย.....	132
อภิปรายผล.....	135
ข้อเสนอแนะ.....	143
บรรณานุกรม.....	145
ภาคผนวก.....	152
ภาคผนวก ก.	153
ภาคผนวก ข.	160
ภาคผนวก ค.	176
ภาคผนวก ง.	191
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	203

สารบัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ผลผลิตบัณฑิต.....	37
2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	82
3 อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามรุ่นที่ 5-7.....	83
4 สถานประกอบของผู้ตอบแบบสอบถามรุ่นที่ 5-7.....	84
5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ตาม ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา.....	85
6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านความรู้ของบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา.....	85
7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านทักษะของบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา.....	87
8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา.....	88
9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมของบัณฑิต ที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา.....	89
10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านเจตคติของบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา.....	90
11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ตาม ความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน.....	91
12 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านความรู้ของบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน.....	92
13 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านทักษะของบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน.....	93
14 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน.....	94
15 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมของ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน.....	95

สารบัญชิตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
16 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านเจตคติของบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน.....	96
17 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ตาม ความคิดเห็นของบัณฑิต.....	97
18 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านความรู้ของบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาตามความคิดเห็นของบัณฑิต.....	98
19 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านทักษะของบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาตามความคิดเห็นของบัณฑิต.....	100
20 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของบัณฑิต.....	101
21 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมของ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของบัณฑิต.....	102
22 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านเจตคติของบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาตามความคิดเห็นของบัณฑิต.....	103
23 จำนวนและร้อยละ คุณลักษณะบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานและบัณฑิต....	104
24 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ตาม ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา จำแนกตามอาชีพ.....	107
25 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิต ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา จำแนก ตามอาชีพ.....	108
26 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ตาม ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา จำแนกตามสถานประกอบการ.....	109
27 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิต ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา จำแนก ตามสถานประกอบการ.....	110
28 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ตาม ความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน จำแนกตามอาชีพ.....	111

สารบัญชี้ตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
29 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิต ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน จำแนกตามอาชีพ.....	112
30 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ที่มีอาชีพต่างกัน ด้านความรู้.....	113
31 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ที่มีอาชีพต่างกัน ด้านทักษะ.....	114
32 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ที่มีอาชีพ ต่างกัน ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์.....	115
33 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ที่มีอาชีพต่างกัน ด้านคุณธรรมจริยธรรม.....	116
34 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ที่มีอาชีพต่างกัน ด้านเจตคติ.....	117
35 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน จำแนกตามสถานประกอบการ.....	118
36 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิต ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน จำแนกตามสถานประกอบการ.....	119
37 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการต่างกัน ด้านความรู้.....	120
38 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการต่างกัน ด้านทักษะ.....	121

สารบัญชิตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
39 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานที่ ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการต่างกัน ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์.....	122
40 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานที่ ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการต่างกัน ด้านคุณธรรมจริยธรรม.....	123
41 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานที่ ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการต่างกัน ด้านเจตคติ.....	124
42 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ตาม ความคิดเห็นของบัณฑิต จำแนกตามอาชีพ.....	125
43 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิต ตามความคิดเห็นของบัณฑิต จำแนกตาม อาชีพ.....	126
44 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของบัณฑิตที่มี อาชีพต่างกัน ด้านความรู้.....	127
45 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ตาม ความคิดเห็นของบัณฑิต จำแนกตามสถานประกอบการ.....	128
46 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิต ตามความคิดเห็นของบัณฑิต จำแนกตาม สถานประกอบการ.....	129
47 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของบัณฑิตที่ ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการต่างกัน ด้านความรู้.....	130

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 โครงสร้างสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.....	13
3 โครงสร้างองค์การคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.....	26

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

“ประเทศไทยพัฒนาถาวรมั่นคงด้วยเอกราช ภาษา ศิลปวัฒนธรรมของตนมาเป็นเวลาช้านานในท่ามกลางกระแสของการพัฒนาทางเทคโนโลยีและสื่อสารโทรคมนาคม จึงมีการปะทะกันระหว่างศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเนื้อแท้ของชาติ กับศิลปวัฒนธรรมนานาชาติ ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมสากล ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือกันในการปรับปรุงพัฒนาทำนุบำรุง อนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติให้ดำรงอยู่ต่อไป” (โกวิท วรพิพัฒน์. 2538: 71)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ศิลปวัฒนธรรมของชาติมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่นคงและการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการอนุรักษ์ สืบทอดด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา เพราะการจัดการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้าง และพัฒนาความรู้ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ โดยสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปอย่างต่อเนื่อง (วารสารวังหน้า. 2542: 10)

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เปิดทำการเรียนการสอนเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2542 มีหน้าที่จัดการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านศิลปวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 3 คณะ ได้แก่ คณะศิลปวิจารณ์ คณะศิลปนาฏดุริยางค์ และคณะศิลปศึกษา โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีต่อเนื่องจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ เป็นเวลา 2 ปี ต่อมาในปี พ.ศ. 2547 ได้มีการเปิดหลักสูตรศิลปบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) ขึ้นเพื่อรับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นกลางซึ่งในการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตเป็นครูและศิลปิน ในวิชาชีพนาฏศิลป์ไทย ดนตรีไทย และคีตศิลป์ไทย อันถือว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ และเป็นการแนะแนวการศึกษาอาชีพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตประจำวัน พร้อมกันนั้นก็ฝึกหัดและเพิ่มประสบการณ์ให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สามารถนำไปประกอบอาชีพในฐานะพลเมืองดีได้

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ เริ่มจัดให้มีการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) ได้เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 จนถึงปีการศึกษา 2549 รวม 7 รุ่น มีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วทั้งสิ้น 249 คน ซึ่งบัณฑิตที่จบการศึกษาทั้ง 7 รุ่นนั้นได้ไปประกอบอาชีพในหน่วยงานต่างๆ

ในขณะที่กระทรวงศึกษาได้ออกประกาศเรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ข้อ 15 กำหนดให้มีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตร ทุก 5 ปี เพื่อให้ทราบข้อมูลว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาประสบความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพมากน้อยเพียงใด บัณฑิตสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้เรียนมาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้หรือไม่ มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับใด และมีความสามารถในการเผชิญและแก้ปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงาน การติดตามผลจึงเป็นกระบวนการให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ที่สำเร็จการศึกษา ซึ่งผลที่ได้จากการติดตามนี้จะเป็นข้อมูลและแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น (กรกฎ พลตรี. 2541: 23) ซึ่งสอดคล้องกับ สตูปส์ และวอลล์ กวิทส์ ที่กล่าวว่า การติดตามผลเป็นวิธีที่จะทำให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพ ข้อบกพร่องปัญหาของผลผลิตที่ผลิตออกไปด้านการศึกษา (Stoops; & Walhquist. 1985: p.196) การติดตามผลผู้ที่สำเร็จการศึกษาออกไปแล้วนั้นเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษารวมทั้งนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่จะได้ทราบแนวทางแก้ไขปรับปรุงในเรื่องของหลักสูตร ระบบการศึกษาและวิธีจัดประสบการณ์การเรียนการสอน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลนั้นจะเป็นแนวทางในการตรวจสอบคุณภาพของบัณฑิตที่ได้ผ่านการเรียนการสอนจากสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง เพราะคุณภาพของบัณฑิตย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการศึกษาของสถาบันนั้น ๆ ในแต่ละปี สถาบันอุดมศึกษาได้ผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมและประเทศชาติในสาขาวิชาต่างๆ เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันมีสถาบันการศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนทางด้านศิลปวัฒนธรรมในระดับปริญญาตรีขึ้นหลายแห่งประกอบกับอัตรากำลังความต้องการของสถานประกอบการที่รองรับในสายอาชีพนี้มีจำนวนจำกัด ทำให้เกิดปัญหาในการแข่งขัน การหางานทำตามสาขาวิชาที่เรียน อีกทั้งภาวะเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อการเลือกวิธีการทำงานและประกอบอาชีพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2544: 1) ซึ่งอาจเกิดข้อเปรียบเทียบเกี่ยวกับคุณภาพและผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตในสาขาวิชาเดียวกันแต่จบการศึกษาต่างสถาบัน นอกจากนั้นยังมีปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับบัณฑิตที่ได้ทำงานในสถานประกอบการต่าง ๆ และจากรายงานเรื่อง อุดมศึกษาไทย: วิฤตและทางออก พบปัญหาที่เกี่ยวกับคุณภาพบัณฑิตที่ได้จากภาพสะท้อนในมุมมองผู้ใช้บัณฑิต โดยพบว่าบัณฑิตที่ผลิตออกมายังมีปัญหาและขาดความสามารถในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ ขาดความสามารถด้านภาษา มีปัญหาคุณธรรมและจริยธรรม ขาดความรู้ความสามารถเชิงวิชาการ ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ขาดการเรียนรู้ในการใช้เทคโนโลยี ขาดนิสัยใฝ่รู้ และความสามารถในการวิจัย (สุธรรม อารีกุล.

2540: 7) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงมาตรฐานในการจัดการเรียนการสอน ที่สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ต้องดำเนินการแก้ไขเพื่อสร้างบัณฑิตให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ดังได้กล่าวแล้วว่าสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านศิลปวัฒนธรรมหลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 นับว่าได้ใช้หลักสูตรมาระยะหนึ่งแล้ว ประกอบกับสภาพปัญหาที่เกิดจากการแข่งขันทางการศึกษา ย่อมส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนอันเป็นผลกระทบที่มีต่อคุณภาพของบัณฑิตโดยตรง หากได้มีการศึกษาข้อมูลในเรื่องดังกล่าวอย่างจริงจัง เชื่อว่าจะสามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพของหลักสูตร

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีหน้าที่เป็นผู้สอนในสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาคูณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตหลังสำเร็จการศึกษา โดยผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ นั้นยังใช้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านเจตคติ
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำแนกตามอาชีพ และสถานประกอบการ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร
2. ผลการวิจัยนำเสนอสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ไปใช้กำหนดนโยบายพัฒนาการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ครอบคลุมคุณลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านเจตคติ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นผู้เกี่ยวข้องกับผู้สำเร็จหลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ รุ่นที่ 5-7 ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 90 คน ผู้ร่วมงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 270 คน และบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 90 คน

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ
 - 1.1 ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา โดยกำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษา 1 คน ต่อผู้บังคับบัญชา 1 คน รวม 90 คน
 - 1.2 ผู้ร่วมงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา โดยกำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษา 1 คน ต่อผู้ร่วมงาน 3 คน รวม 270 คน
 - 1.3 บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2547-2549 รวม 90 คน
2. ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 3 กลุ่ม รวม 18 คน ได้แก่
 - 2.1 ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษาละ 2 คน รวม 6 คน
 - 2.2 ผู้ร่วมงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษาละ 2 คน รวม 6 คน
 - 2.3 บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษาละ 2 คน รวม 6 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรในงานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่
 - 1.1 อาชีพของบัณฑิต
 - 1.2 สถานประกอบการ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่

คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา 5 ด้าน ได้แก่

 - 2.1 ด้านความรู้

2.2 ด้านทักษะ

2.3 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2.4 ด้านคุณธรรมจริยธรรม

2.5 ด้านเจตคติ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา หมายถึง ลักษณะของผู้ที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปีการศึกษา 2547 – 2549 โดยมีคุณลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านเจตคติ

1.1 ด้านความรู้ หมายถึง การมีความรู้ทั่วไปในวิชาชีพทางนาฏศิลป์ คือ ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ทางนาฏศิลป์ ทางวรรณคดีการละคร ความรู้ในจารีตนาฏศิลป์ไทย ความรู้ในหลักเกณฑ์และเทคนิคของการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย ความรู้ในการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดง ความรู้ในหลักการออกแบบแสง สี บนเวที ความรู้ความเข้าใจในการแสดงนาฏศิลป์นานาชาติ ทั้งนาฏศิลป์อินเดีย อินโดนีเซีย และนาฏศิลป์ญี่ปุ่น ความรู้ความเข้าใจในการใช้นาฏยศัพท์ทางนาฏศิลป์ และภาษานาฏศิลป์ ความรู้ด้านการประพันธ์บทละคร ความรู้ในการจัดการแสดงโขนและละคร ความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านนาฏศิลป์

1.2 ด้านทักษะ หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ คือ ความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย มีความสามารถในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ไทย ความสามารถในการสอนและการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย ความสามารถในการประพันธ์บทละครในการแสดงนาฏศิลป์ไทย ความสามารถในการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดง สามารถในการแสดงนาฏศิลป์นานาชาติ ทั้ง นาฏศิลป์อินเดีย อินโดนีเซีย และนาฏศิลป์ญี่ปุ่น ความสามารถในการอนุรักษ์ เผยแพร่และสืบทอดนาฏศิลป์ไทย

1.3 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง การคิดงานนาฏศิลป์อย่างเป็นระบบ คิดงานนาฏศิลป์แนวสร้างสรรค์เป็นขั้น เป็นตอน การคิดวิเคราะห์แนวคิดการแสดงนาฏศิลป์ไทย นำพื้นฐานในการแสดงนาฏศิลป์ไทยมาประยุกต์และสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์แนวใหม่ๆ การคิดแนวคิดใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน ความคิดแปลกใหม่

1.4 ด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริตต่อองค์กรและวิชาชีพ มีความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน ความรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การเสียสละ เวลาส่วนตัวเพื่อประโยชน์ขององค์กร การประพฤติตนอยู่ใน

ศีลธรรมอันดีงาม การเคารพกฎระเบียบข้อบังคับขององค์กรอย่างเคร่งครัด มีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ เคารพในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น

1.5 ด้านเจตคติ หมายถึง ความรู้สึกที่ดีที่มีความศรัทธาและความเชื่อมั่นในวิชาชีพ และองค์กร มีความรักและความพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติ สร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับองค์กร สร้างชื่อเสียงให้แก่องค์กร

2. สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย หมายถึง สาขาวิชาที่ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ นำไปสู่อาชีพศิลปินที่มีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนให้ความร่วมมือและบริการแก่ สังคมและประเทศชาติ โดยจัดการศึกษาหลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

3. บัณฑิต หมายถึง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ รุ่นที่ 5-7

4. ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติในฐานะหัวหน้างานและเป็นผู้มีอำนาจในการสั่งงานบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาโดยตรง

5. ผู้ร่วมงาน หมายถึง บุคคลที่มีความใกล้ชิดในปฏิบัติงานร่วมกับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ในหน่วยงานและแผนกงานเดียวกัน

6. สถานประกอบการ หมายถึง สถานที่บัณฑิตได้ประกอบอาชีพ ทั้งภาครัฐและเอกชน แบ่งเป็น สำนักงานพระราชวังสนามจันทร์ สำนักงานการสังคีต นาฏยศาลาหุ่นละครเล็ก (โจหลุยส์) บริษัท โรงเรียน สถาบันการศึกษา

7. อาชีพ หมายถึง อาชีพที่บัณฑิตได้ประกอบอันได้แก่ อาชีพครู อาชีพศิลปิน อาชีพพิธีกร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

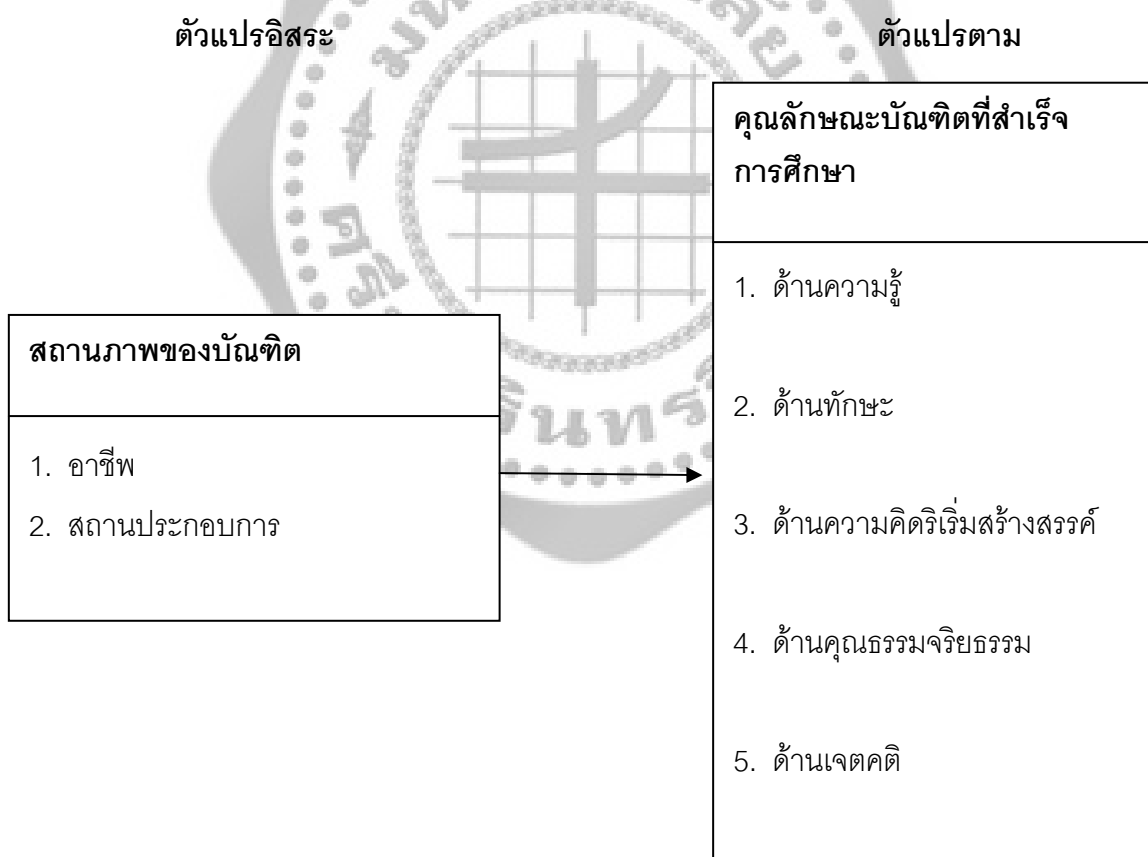
การศึกษาคูณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผู้วิจัยได้ศึกษาจาก เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดย อาศัยการบูรณาการ จากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา ที่กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อจำแนกคุณลักษณะบัณฑิต 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านความคิด ด้านทักษะ ด้านคุณธรรมจริยธรรม (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2546 :4) นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของมังกร หริรักษ์ (2536: บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำการศึกษาคูณลักษณะอันพึง ประสงค์ของผู้สำเร็จอาชีวศึกษาระดับ ปวส. ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ที่สถานประกอบการ จังหวัดสมุทรปราการ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยดังนี้ (หลักสูตรศิลป บัณฑิต (ต่อเนื่อง). 2542: 2)

1. ผลิตภัณฑ์ที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ไทย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อยู่บนพื้นฐานของหลักการและเหตุผล

2. ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ สามารถนำความรู้ไปประกอบวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีจรรยาบรรณ

3. ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์ สืบทอด และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาติ

จากวัตถุประสงค์ของหลักสูตรนี้ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดมากำหนดตัวแปรตาม โดยแบ่งออกเป็นคุณลักษณะ 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านเจตคติ ในส่วนตัวแปรอิสระนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากฝ่ายทะเบียนสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (กนกกาญจน์ พ่วงน้อย. 2550: 9) และการสอบถามข้อมูลบัณฑิต ว่าสำเร็จการศึกษาแล้วนั้นไปประกอบอาชีพอะไรบ้าง ประเภทสถานประกอบการ ข้อมูลดังกล่าวนี้ผู้วิจัยจึงได้นำมากำหนดตัวแปรอิสระ ได้แก่ อาชีพ และสถานประกอบการ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย

1. คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา จำแนกตามอาชีพ มีความแตกต่างกัน
2. คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา จำแนกตามสถานประกอบการ มีความแตกต่างกัน
3. คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน จำแนกตามอาชีพ มีความแตกต่างกัน
4. คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน จำแนกตามสถานประกอบการ มีความแตกต่างกัน
5. คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของบัณฑิต จำแนกตามอาชีพ ไม่มีความแตกต่างกัน
6. คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของบัณฑิต จำแนกตามสถานประกอบการ ไม่มีความแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปีการศึกษา 2547 – 2549 โดยได้นำเสนอเนื้อหาตามลำดับดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
 - 1.1 การบริหารงานสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
 - 1.2 ประวัติความเป็นมาของคณะศิลปนาฏดุริยางค์
 - 1.2.1 การบริหารงานคณะศิลปนาฏดุริยางค์
 - 1.2.2 หลักสูตรสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
2. ข้อมูลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา
3. คุณลักษณะของบัณฑิต
 - 3.1 ด้านความรู้
 - 3.2 ด้านทักษะ
 - 3.3 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
 - 3.4 ด้านคุณธรรมจริยธรรม
 - 3.5 ด้านเจตคติ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. ประวัติความเป็นมาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อทราบภูมิหลัง และวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เป็นสถาบันทางการศึกษา โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์มาใช้ในการวิเคราะห์และประเมินหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งประวัติความเป็นมาในการก่อตั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. 2548: 10-14) มีดังนี้

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ที่เปิดการสอนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยในระยะแรกนั้น

อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการแต่ก่อนมา ในปี พ.ศ. 2545 ได้โอนย้ายมาอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกระทรวงวัฒนธรรม จัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีคณะวิชาที่เปิดสอนทั้งสิ้น จำนวน 3 คณะ ประกอบด้วย คณะศิลปวิจิตร จัดการเรียนการสอนด้านช่างศิลป์ ศิลปกรรม คณะศิลปนาฏดุริยางค์ จัดการเรียนการสอนด้านนาฏศิลป์ไทยและดุริยางคศิลป์ไทย สำหรับผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพด้านช่างและศิลปินโดยตรง และคณะศิลปศึกษา จัดการเรียนการสอนด้านนาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์ ทั้งไทยและสากล สำหรับผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพครูทางด้านนาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์ ซึ่งแต่ละคณะมีรายละเอียดการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. คณะศิลปวิจิตร แบ่งตามสาขาวิชาเรียน ได้แก่ สาขาวิชาออกแบบศิลปสถาปัตยกรรมไทย สาขาวิชาจิตรกรรมไทย สาขาวิชาช่างสิบหมู่ (ช่างรัก) สาขาวิชาช่างสิบหมู่ (ช่างเขียน) สาขาวิชาจิตรกรรม สาขาวิชาประติมากรรม สาขาวิชาภาพพิมพ์ สาขาวิชาออกแบบตกแต่ง

2. คณะศิลปนาฏดุริยางค์ แบ่งตามสาขาวิชาที่เรียน ได้แก่ สาขานาฏศิลป์ไทย และสาขาวิชาดนตรีไทย

3. คณะศิลปศึกษา แบ่งตามสาขาวิชาที่เรียน ได้แก่ สาขานาฏศิลป์ไทยศึกษา สาขานาฏศิลป์สากลศึกษา สาขาวิชาดนตรีคีตศิลป์ไทยศึกษา และสาขาวิชาดนตรีคีตศิลป์สากลศึกษา

เมื่อแรกเริ่มก่อนการก่อตั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร ให้เป็นสถาบันระดับอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์และดนตรี ร่วมกับวิชาสามัญนั้น วิทยาลัยนาฏศิลป์เป็นสถาบันการศึกษาแห่งแรกที่จัดการเรียนการสอนในลักษณะดังกล่าว โดยแบ่งการศึกษาเป็น 3 ระดับ คือ

1. ระดับขั้นต้น ประกอบด้วย ขั้นต้นปีที่ 1-3 (เทียบเท่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของหลักสูตรสายสามัญ)

2. ระดับชั้นกลาง ประกอบด้วย ชั้นกลางปีที่ 4-6 (เทียบเท่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 4-6 ของหลักสูตรสายสามัญ)

3. ระดับขั้นสูง ประกอบด้วย ขั้นสูงปีที่ 1-3 (เทียบเท่าการศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง)

การที่วิทยาลัยนาฏศิลป์สามารถจัดการศึกษาได้เพียงประกาศนียบัตรชั้นสูง (ต่ำกว่าปริญญาตรี 2 ปี) เป็นอุปสรรคต่อการปรับมาตรฐานการศึกษาไปสู่ระดับวิชาชีพชั้นสูง (สริชัยชาญ พักจำรูญ. 2539: 11) ดังนั้น กรมศิลปากรจึงได้พยายามผลักดันเรื่องการยกระดับการศึกษาวิชาชีพพิเศษ ให้สามารถเปิดทำการสอนถึงระดับปริญญาตรีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2521 แต่ประสบกับความ

ล้มเหลวเรื่อยมา ดังนั้นวิทยาลัยนาฏศิลป์จึงได้ดำเนินการเปิดทำการสอนในระดับปริญญาตรี ในช่วงแรกได้ขยายการศึกษาระดับปริญญาตรี (ศษ.บ.) โดยไปสมทบกับวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ปัจจุบันคือสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตคลองหก ในนามคณะนาฏศิลป์และดุริยางค์

ในขณะเดียวกัน กรมศิลปากร ผลักดันการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีของกรมศิลปากรนั่นเอง ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติถึง 2 ครั้ง โดยในครั้งแรกนั้นเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2536 แต่ต้องถูกยกเลิกไปเพราะมีพระราชกฤษฎีกาการยุบสภาผู้แทนราษฎรเสียก่อน ร่างพระราชบัญญัติซึ่งยังไม่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาจึงตกไป จากนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้ยืนยันที่จะเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ต่อไป และเป็นผลสำเร็จเมื่อทั้ง 2 สภา คือ วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติเห็นชอบจากนั้น ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (นายชวน หลีกภัย) ได้นำร่างพระราชบัญญัติขึ้นทูลเกล้า ฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธย และได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 1115 ตอน 79 ก เรื่อง การจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2541 ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2541 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 3 พฤศจิกายน 2541

การจัดการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2541 จัดการศึกษา โดยแบ่งเวลาการศึกษาแต่ละปีออกเป็นภาคการศึกษาปกติ ภาคละ 18 สัปดาห์ รวมทั้งเวลาสำหรับการสอบด้วย นอกจากนี้ อาจเปิดภาคการศึกษาฤดูร้อนได้ โดยใช้เวลาศึกษา 6 – 9 สัปดาห์ การรับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อ โดยการสอบคัดเลือกจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรศิลปศึกษาชั้นสูง ศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง

สำหรับการวางรูปแบบการศึกษานั้น สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ได้วางรูปแบบการจัดการศึกษาภายใต้ปรัชญา ที่ว่า “สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันการศึกษาด้านศิลปะ ที่มุ่งสร้างสรรค์ศาสตร์แห่งศิลป์ ผลิตบัตถิตให้มีความเป็นเลิศทางศิลปะควบคู่คุณธรรม เพื่อผดุงรักษาและสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติ” (หลักสูตรศิลปบัณฑิต. 2542: ก) โดยยึดวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ที่ตอบสนองต่อนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรม โดยวัตถุประสงค์ของสถาบัน คือ

1. เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีลักษณะตรงตามความต้องการของตลาด
2. เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีภาวะความเป็นผู้นำในการสร้างสรรค์ด้านศิลปวัฒนธรรม
3. ผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะ คุณธรรม และจริยธรรม
4. บัณฑิตเป็นที่ยอมรับจากสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ

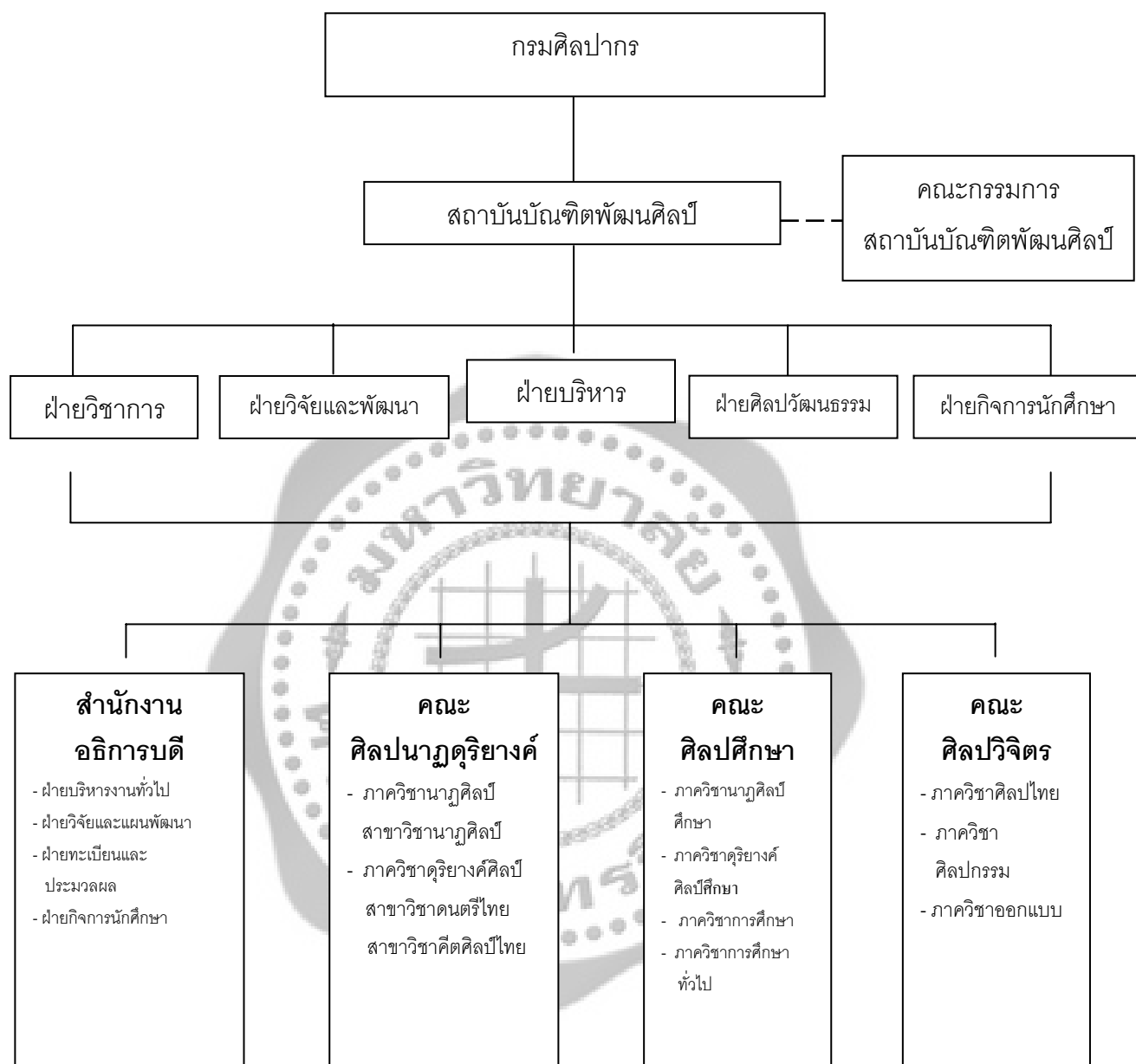
จะเห็นได้ว่าสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้ก่อตั้งเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา เมื่อปี พ.ศ. 2541 มีการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปะควบคู่กับการเรียนวิชาสามัญในระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการศึกษาต่อยอดจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ และวิทยาลัยช่างศิลป์ เปิดทำการสอนทั้งสิ้นจำนวน 3 คณะ คือ 1. คณะศิลปวิจิตร จัดการเรียนการสอนด้านช่างศิลป์ ศิลปกรรม ในหลักสูตรศิลปบัณฑิต (ศ.บ.) 2. คณะศิลปนาฏดุริยางค์ จัดการเรียนการสอนด้านนาฏศิลป์ไทยและดุริยางคศิลป์ ไทย ในหลักสูตรศิลปบัณฑิต (ศ.บ.) และ 3. คณะศิลปศึกษา จัดการเรียนการสอนด้านนาฏศิลป์ และดุริยางคศิลป์ ทั้งไทยและสากล ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) ซึ่งรับนักศึกษาโดยการสอบคัดเลือกจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรศิลปศึกษาชั้นสูงศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง โดยสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ยึดหลักการจัดการศึกษาจากปรัชญาที่มุ่งสร้างสรรค์ศาสตร์แห่งศิลป์ และผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นเลิศทางศิลปะควบคู่คุณธรรม เพื่อผดุงรักษา และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ให้บัณฑิตเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในงานอาชีพศิลปกรรม นาฏศิลป์ และดุริยางคศิลป์ ซึ่งพร้อมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม และสามารถสร้างสรรค์งานด้านศิลปะให้เป็นที่ประจักษ์และยอมรับแก่คนทั้งหลาย ซึ่งงานศิลปะนั้นจะต้องเป็นงานที่ยังประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

1.1 การบริหารงานสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1.1.1. โครงสร้างของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

โครงสร้างองค์กรของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2541 แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 5 ฝ่าย คือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายวิจัยและพัฒนา ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม ฝ่ายบริหารและฝ่ายกิจการนักศึกษา (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. 2548: 10-14) ดังแผนภาพโครงสร้างต่อไปนี้

โครงสร้างสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปี พ.ศ. 2541

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1.1.2 การบริหารและการดำเนินงานตามพันธกิจ

การจัดการศึกษา

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้เปิดสอนในระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ศ.บ.) และหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) ใน 3 คณะวิชานี้

คณะศิลปวิจิตร มีหน้าที่ผลิตศิลปินช่างเพื่อประกอบอาชีพส่วนตัว ศิลปินอิสระ ลูกจ้าง เอกชน ฝ่ายศิลป์ รับราชการ อาจารย์ นักออกแบบ และศึกษาต่อระดับปริญญาโท ประกอบด้วย 5 สาขาวิชา

- สาขาวิชาศิลปะไทย
 - แขนงวิชาการออกแบบศิลปะสถาปัตยกรรมไทย
 - แขนงวิชาจิตรกรรมไทย
 - แขนงวิชาช่างสิบหมู่ (ช่างรัก)
 - แขนงวิชาช่างสิบหมู่ (ช่างเขียน)
- สาขาวิชาจิตรกรรม
- สาขาวิชาภาพพิมพ์
- สาขาวิชาการออกแบบและตกแต่งภายใน

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ ผู้ที่สำเร็จหลักสูตรสามารถประกอบอาชีพศิลปินด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และคีตศิลป์ไทย นักออกแบบเครื่องแต่งกาย ช่างแต่งหน้า นักแสดงออกแบบชุดการแสดงหรือการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เฉพาะงาน รวมทั้งเป็นครูสอนนาฏศิลป์ ดนตรี และศึกษาต่อระดับปริญญาโท ประกอบด้วย 3 สาขาวิชา

- สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
- สาขาวิชาดนตรีไทย
- สาขาวิชาคีตศิลป์ไทย

คณะศิลปศึกษา มีหน้าที่ผลิตครูสอนศิลปะไทย – สากล ด้านนาฏศิลป์ ดนตรี และคีตศิลป์ไทยในสถานศึกษาของรัฐบาลและเอกชน ประกอบอาชีพอิสระด้านศิลปะการแสดง รับราชการ นักวิชาการศึกษาด้านการศึกษา ศิลปะและศึกษาต่อระดับปริญญาโท ประกอบด้วย 4 สาขาวิชา

- สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยศึกษา
- สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยสากลศึกษา
 - แขนงวิชาบัลเลต์
 - แขนงวิชาแจ๊ส

- สาขาวิชาดนตรีคีตศิลป์ไทยศึกษา
 - แขนงวิชาดนตรีไทย
 - แขนงวิชาคีตศิลป์ไทย
- สาขาวิชาดนตรีคีตศิลป์ไทยศึกษา
 - แขนงวิชาดนตรีสากล
 - แขนงวิชาคีตศิลป์สากล

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์กำหนดเป้าหมายที่จะพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตให้มีลักษณะพึงประสงค์ คือ มีความรู้คู่คุณธรรม รอบรู้งานศิลป์ด้านช่างศิลป์ นาฏศิลป์ และดุริยางคศิลป์ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการอนุรักษ์ พัฒนา และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม อันเป็นมรดกล้ำค่าของชาติ ดังนั้น สถาบันจึงต้องสร้างองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการผลิตบัณฑิต คือ ระบบคัดเลือกผู้เข้าศึกษา กาพัฒนาหลักสูตร ระบบการเรียนการสอน สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ บุคลากร การบริหารจัดการ อาคารสถานที่ กิจกรรมนักศึกษาสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศทางวิชาการ

การวิจัย

ในฐานะที่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา จึงมีภาระกิจหลักอย่างหนึ่งในการเสริมและพัฒนาการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน เน้นการพัฒนาองค์ความรู้และการพัฒนาต้นแบบ ถึงแม้ว่าปัจจุบันสถาบันฯ ยังไม่มีผลงานวิจัย เนื่องจากเพิ่งเปิดดำเนินการ แต่คณาจารย์ของสถาบันฯ ได้ร่วมทำงานด้านวิจัยกับหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งคณะทำงานด้านการวิจัย และพัฒนาการศึกษาของกรมศิลปากรในทำวิจัย 2 เรื่อง คือ การอนุรักษ์ การพัฒนา และการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมไทย : มิติของการจัดการศึกษาด้านดุริยางคศิลป์และการศึกษาช่างศิลป์ไทยเพื่อการอนุรักษ์และสืบทอด งานวิจัยทั้ง 2 เรื่อง จะเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และช่างศิลป์ไทย ดำเนินโครงการถ่ายทอดความรู้ความเชี่ยวชาญจากครูต้นแบบด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และศิลปกรรม เพื่อเก็บข้อมูลและกลวิธีจากครูผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปพัฒนาเป็นงานวิจัยต่อไป นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักศึกษาของสถาบันฯ ได้มีประสบการณ์ในการค้นคว้า วิจัยในรูปแบบศิลปนิพนธ์ตามสาขาวิชาที่ศึกษา แล้วนำเสนอต่อสาธารณชน

การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันที่จัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมโดยตรง ดังนั้น หน้าที่สำคัญ คือ การทำนุบำรุง รวมทั้งเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมให้ดำรงอยู่ตลอดไป หลักสูตรและกิจกรรมของสถาบันจึงมุ่งปลูกฝังและเสริมสร้างให้มีความซาบซึ้งและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม โดยสนับสนุน ส่งเสริม ให้นักศึกษาส่งผลงานศิลปกรรม การแสดงนาฏศิลป์ ดนตรี

เข้าประกวดในโอกาสต่าง ๆ และสามารถได้รับรางวัลจากการประกวดเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ ได้จัดการแสดง และร่วมการแสดงกับสถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การบริการทางวิชาการแก่สังคม

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ได้จัดการบริการทางวิชาการด้านศิลปะแก่สังคม โดยจัดอบรมระยะสั้นให้กับนักเรียน นักศึกษา และบุคคลทั่วไป คณะจารย์ของสถาบันฯ รับเชิญเป็นวิทยากร อาจารย์พิเศษ และที่ปรึกษาในด้านศิลปะแก่หน่วยงานอื่น

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สถาบันอุดมศึกษาด้านศิลปะที่มุ่งสร้างสรรค์ศาสตร์แห่งศิลป์ ผลิตบัณฑิตถึงระดับปริญญาโทโดยคณาจารย์ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญที่ถือว่าเป็นต้นแบบระดับชาติ เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป เพื่อให้ทำหน้าที่สืบสาน สืบทอด อนุรักษ์ เผยแพร่และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมซึ่งแสดงถึงความเจริญรุ่งเรือง และความเป็นอารยประเทศของชาติไทยให้มั่นคงสถาพรสืบต่อไป

1.2 ประวัติความเป็นมาคณะศิลปนาฏดุริยางค์

คณะศิลปนาฏดุริยางค์เป็นคณะวิชาหนึ่งในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีหน้าที่ผลิตศิลปิน นักวิชาการ นักบริหารจัดการด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และคีตศิลป์ เปิดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 โดยรับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นสูงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั่วประเทศเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) เป็นเวลา 2 ปี เปิดการเรียนการสอน 3 สาขาวิชา คือ สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย สาขาวิชาดนตรีไทย และสาขาวิชาคีตศิลป์ไทย

ในปีการศึกษา 2547 ได้เปิดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปบัณฑิต (4 ปี) โดยเปิดการเรียนการสอนครั้งแรกเฉพาะสาขานาฏศิลป์ไทยในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2547 และเริ่มเปิดสอนสาขาวิชาดนตรีไทยและสาขาวิชาคีตศิลป์ไทยในปีการศึกษา 2548

ต่อมาในปีการศึกษา 2550 คณะศิลปนาฏดุริยางค์ ได้เปิดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน โดยมีแขนงวิชาศิลปะดนตรีพื้นบ้านอีสาน และแขนงวิชาศิลปะการแสดงพื้นบ้านอีสาน โดยจัดการเรียนการสอนในรูปแบบห้องเรียนเครือข่าย ณ วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์

ปัจจุบัน คณะศิลปนาฏดุริยางค์ มีการบริหารการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) และหลักสูตรศิลปบัณฑิต (4 ปี) ประกอบด้วยภาควิชาในสังกัด 2 ภาควิชา คือ ภาควิชานาฏศิลป์ และภาควิชาดุริยางคศิลป์ รวม 4 สาขาวิชา คือ สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย สาขาวิชาดนตรีไทย สาขาวิชาคีตศิลป์ไทย และสาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษา โดยพยายามเน้นการควบคุมคุณภาพของหลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นสำคัญ แต่ทั้งนี้มิได้มีระบบควบคุมคุณภาพให้ครบภารกิจของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ จึงเร่งรัดให้มีการพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพภายในให้ครบภารกิจของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ ในด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพและการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษา เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และ ยุทธศาสตร์ที่คณะศิลปนาฏดุริยางค์ กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพดังนี้

ปรัชญาการศึกษา

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ มุ่งมั่นสรรค์สร้างศิลปิน ที่มีความเป็นเลิศ รอบรู้สู่อ่อนนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ ศาสตร์แห่งนาฏดุริยางคศิลป์

วิสัยทัศน์

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ เป็นคณะวิชาที่มีลักษณะเฉพาะ มีความเป็นเลิศทางวิชาการและด้านนาฏดุริยางค์ เป็นผู้ดำเนินการผลิตศิลปิน นักวิชาการ นักบริหารจัดการงานศิลปะที่พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนอ่อนนุรักษ์ สวรรค์ สืบทอด และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาติให้เป็นที่ประจักษ์สู่สากล

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาเพื่อผลิตศิลปิน นักวิชาการ นักบริหารจัดการงานด้านนาฏดุริยางคศิลป์และคีตศิลป์ ที่มีความรู้ ความชำนาญ ความสามารถ พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม
2. บริการทางวิชาการด้านนาฏดุริยางคศิลป์ที่มีแบบแผนสู่สังคม
3. ส่งเสริมการวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ นำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนด้านนาฏดุริยางคศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และคีตศิลป์
4. ทำนุบำรุง สืบสานสร้างสรรค์และเผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏดุริยางคศิลป์ และคีตศิลป์ ให้เป็นที่ประจักษ์สู่สากล
5. พัฒนาระบบการบริหารจัดการของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. ผลิตศิลปินที่มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญทั้งด้านการแสดง การถ่ายทอด สืบสาน การสร้างสรรค์ และการจัดการศาสตร์ด้านนาฏดุริยางคศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และคีตศิลป์
2. เสริมสร้างและพัฒนานักศึกษา ให้เป็นบัณฑิตที่สามารถครองตนอย่างมีคุณธรรม จริยธรรมและมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

3. เป็นแหล่งการเรียนรู้และให้บริการทางวิชาการด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และคีตศิลป์ แก่สังคม

4. ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และคีตศิลป์ นำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาสถาบัน

5. ทำนุบำรุง สืบสาน สร้างสรรค์ และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และคีตศิลป์

6. บริหารจัดการทรัพยากร และระบบการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการเรียนการสอนและการเสริมสร้างคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา

กลยุทธ์

1. พัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เป้าประสงค์

ผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพในการประกอบวิชาชีพ มีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถสร้างสรรค์ พัฒนาความรู้และการประยุกต์ใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การวิจัยและงานสร้างสรรค์

กลยุทธ์

1. บูรณาการการวิจัย หรืองานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาวิชาชีพ
2. สนับสนุนให้ทีมงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

เป้าประสงค์

ผลิตงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และคีตศิลป์เป็นที่ยอมรับของสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

กลยุทธ์

สร้างเครือข่ายการบริการวิชาการ

เป้าประสงค์

เป็นแหล่งการเรียนรู้ ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตศิลป์ และสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมระหว่างคณะกับสถานศึกษาและสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการ

กลยุทธ์

1. จัดทำแผนกลยุทธ์ และกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์อย่างชัดเจน
2. จัดทำรายงานประจำปี เผยแพร่สู่สาธารณชน
3. ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
4. ส่งเสริมและสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษา

เป้าประสงค์

มีการบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาลและมีระบบกลไกการประกันคุณภาพ

1.2.1 หลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทย

หลักสูตรของสาขานาฏศิลป์ไทย เป็นหลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) ในการจัดการเรียนการสอนในวิชานาฏศิลป์ โดยมีรายละเอียดของหลักสูตรดังนี้ (หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง). 2542: 13-14)

หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง)
สาขานาฏศิลป์ไทย
(หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2542)

1. ชื่อหลักสูตร

1.1 ชื่อภาษาไทย	หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) สาขานาฏศิลป์ไทย
1.2 ชื่อภาษาอังกฤษ	Bachelor of Fine Arts in Thai Drama
(Continuing Program)

2. ชื่อปริญญา

2.1 ชื่อเต็มภาษาไทย	ศิลปบัณฑิต (นาฏศิลป์ไทย)
2.2 ชื่อย่อภาษาไทย	ศ.บ. (นาฏศิลป์ไทย)
2.3 ชื่อเต็มภาษาอังกฤษ	Bachelor of Fine Arts (Thai Drama)
2.4 ชื่อย่อภาษาอังกฤษ	B.F.A (Thai Drama)

3. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ภาควิชานาฏศิลป์

คณะศิลปนาฏดุริยางค์

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

4. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- 4.1 ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อยู่บนพื้นฐานของหลักการและเหตุผล
- 4.2 ผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีจรรยาบรรณ
- 4.3 ผลิตบัณฑิตเพื่ออนุรักษ์ สืบทอด และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาติ

5. กำหนดการเปิดสอน

ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปนาฏดุริยางค์ เปิดสอนวิชานาฏศิลป์ไทย
ในปีการศึกษา 2542

6. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

- 6.1 เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง หรือเทียบเท่า หรือระดับอนุปริญญา ในสาขาวิชาที่ตรงกับวิชาเอกในหลักสูตร
 - 6.2 ไม่เป็นคนวิกลจริต
 - 6.3 ไม่เคยต้องโทษตามคำพิพากษาของศาล เว้นแต่ในกรณีโทษนั้นเกิดจากความผิดอันได้กระทำโดยประมาท
 - 6.4 ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง
- การรับนักศึกษาโดยการสอบคัดเลือก หรือโดยการรับเข้าตามโครงการพิเศษ

7. การคัดเลือกผู้เข้าศึกษา

โดยการสอบคัดเลือกตามประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เรื่องการรับสมัครนักศึกษาเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง)

8. ระบบการศึกษา

8.1 ภาคการศึกษา

การศึกษาในสถาบันได้ระบบทวิภาคี (Semester System) โดยแบ่งเวลาในแต่ละภาคการศึกษาออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ ดังนี้

8.1.1 ภาคการศึกษาที่หนึ่ง (First Semester) ตั้งแต่สัปดาห์แรกของเดือนมิถุนายน เป็นต้น เป็นเวลา 18 สัปดาห์ รวมเวลาสำหรับการสอบด้วย

8.1.2 ภาคการศึกษาที่สอง (Second Semester) ตั้งแต่สัปดาห์แรกของเดือน พฤศจิกายน เป็นต้นไป เป็นเวลา 18 สัปดาห์ รวมเวลาสำหรับการสอบด้วย

สถาบันอาจจะจัดการศึกษาภาคฤดูร้อน (Summer Session) ต่อจากภาคการศึกษาที่อีกก็ได้ ซึ่งเป็นภาคการศึกษาที่ไม่บังคับ ใช้เวลาการศึกษา 6 – 9 สัปดาห์ รวมเวลาสำหรับการสอบด้วย โดยให้เพิ่มชั่วโมงสำหรับการศึกษาในแต่ละรายวิชาให้เท่ากับภาคการศึกษาปกติ

9. ระยะเวลาการศึกษา

ระยะเวลาการศึกษา หลักสูตรต่อเนื่อง นักศึกษาจะต้องใช้เวลาศึกษาตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรโดยไม่น้อยกว่า 4 ภาคการศึกษาปกติ และไม่เกิน 4 ปีการศึกษา

การนับเวลาการศึกษา ให้นับเฉพาะภาคการศึกษาปกติที่คณะวิชาเปิดการทำสอน แต่ไม่นับรวมเวลาที่นักศึกษาได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษาก่อนถูกเกณฑ์หรือระดมพลเข้ารับราชการทหารกองประจำการ

10. การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา

10.1 เกณฑ์การวัดผล

10.1.1 เวลาเรียน

นักศึกษาจะต้องมีเวลาเรียนในรายวิชาหนึ่ง ๆ ทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และ/หรือฝึกงานไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 จึงจะมีสิทธิ์เข้าสอบในรายวิชานั้น ยกเว้น มีเหตุสุดวิสัยและได้รับอนุมัติจากคณบดีคณะที่อำนวยการสอบรายวิชานั้น

10.1.2 วิธีการจัดและประเมินผลการศึกษา

- 1) มีการวัดผลเมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษา ส่วนในระหว่างภาคการศึกษาอาจมีการวัดผลด้วยก็ได้ ยกเว้นรายวิชาที่หลักสูตรกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น
- 2) การสอบให้ถือปฏิบัติตามระเบียบของสถาบัน
- 3) การประเมินผลการศึกษาให้กระทำต่อเนื่องเมื่อสิ้นภาคการศึกษา

10.1.3 สัญลักษณ์การประเมินผลการศึกษา

การประเมินผลการศึกษาใช้ในระบบระดับคะแนน (Grad) ซึ่งมีค่าระดับ
คะแนน (Grad - point)

11. สาระสำคัญของเนื้อหาตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 18 หน่วยกิต สาระสำคัญของรายวิชาที่ได้รับมีดังนี้

1. วิชาพื้นฐานวัฒนธรรม ศึกษาความหมาย โครงสร้าง และลักษณะของวัฒนธรรมไทย
สมัยต่าง ๆ ปัจจัยกำหนดลักษณะเอกลักษณ์ และค่านิยมของสังคมไทย อิทธิพลของวัฒนธรรม
ต่างชาติที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมไทย สภาพปัญหาทางวัฒนธรรมตลอดจนวิธีการแก้ไข
2. วิชากฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ
การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ที่ให้ความคุ้มครองงานศิลปะ พระราช
กฤษฎีกาที่คุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ศึกษา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่เกี่ยวข้อง
กับการคุ้มครองมรดกทางศิลปวัฒนธรรม พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และ
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รวมทั้งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
3. วิชาพื้นฐานการวิจัยศึกษาแนวคิด ความหมาย หลักและวิธีการวิจัยเบื้องต้น ขั้นตอน
และกระบวนการของการวิจัย ตั้งแต่การกำหนดหัวข้อเรื่อง ปัญหาหรือสมมติฐาน การศึกษาข้อมูล การ
เก็บรวบรวม ข้อมูล การวิเคราะห์ตลอดจนวินิจฉัยข้อมูล และการเขียนรายงาน เพื่อเป็นแนวทางใน
การทำศิลปนิพนธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. วิชาปรัชญาเบื้องต้น ศึกษาความหมาย ที่มา ลักษณะและขอบข่ายของวิชาปรัชญา
การจัดประเภทและปัญหาทางปรัชญาที่เป็นส่วนประกอบของปรัชญาบริสุทธิ์ ความสัมพันธ์ระหว่าง
ปรัชญากับศาสตร์ต่าง ๆ แนวคิดของนักปรัชญา วิวัฒนาการทางความคิดของนักปรัชญาที่มีอิทธิพล
ต่อสังคม ปรัชญาชีวิตของคนไทยตามหลักคำสอนของศาสนา
5. วิชาจริยศาสตร์ ศึกษาความหมายของจริยศาสตร์ จริยธรรม คุณธรรม แนวคิดของนัก
ปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับจริยศาสตร์ การพิจารณาคุณค่าทาง จริยธรรม หลักเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินการกระทำ
ปัญหาจริยธรรมและการแก้ปัญหา
6. วิชาจิตวิทยาทั่วไป ศึกษาความหมาย ความเป็นมา ขอบข่าย แนวทัศน์ของ
นักจิตวิทยากลุ่มต่าง ๆ และวิธีการทางจิตวิทยา พื้นฐานทางสรีรวิทยาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม
พัฒนาการของมนุษย์ พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม การสนใจ อารมณ์ เชาวปัญญา การเรียนรู้ การรับรู้
บุคลิกภาพ ตลอดจนสุขภาพจิตและการปรับตัว เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์

7. วิชาการเขียนเพื่อการสื่อสาร ศึกษาและฝึกทักษะการเขียนคำและประโยคให้ถูกต้อง มีการเว้นวรรคตอน ย่อหน้า การเลือกใช้ถ้อยคำ สำนวนโวหารอย่างเหมาะสมและมีวิจารณ์ญาณเพื่อแสดงข้อเท็จจริง และความคิดเห็นในการเขียนรูปแบบต่าง ๆ เช่น จดหมาย เรียงความ ย่อความ บทความ สารคดี เป็นต้น

8. วิชาภาษาอังกฤษเพื่อศิลปะและวัฒนธรรม ศึกษาคำศัพท์ โครงสร้าง ไวยากรณ์ และรูปประโยคที่ ซับซ้อนจากสื่อชนิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม พัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อให้สามารถสื่อความหมายได้

9. วิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ศึกษาความหมาย กระบวนการวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ ความสัมพันธ์ของวิทยาศาสตร์กับสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม การประกันคุณภาพของสิ่งแวดล้อม (ISO 14000) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมให้เกิด สมดุลธรรมชาติ

หมวดวิชาเฉพาะ 58 หน่วยกิต สาระสำคัญของรายวิชาที่ได้รับมีดังนี้

1. วิชาสุนทรียศาสตร์ทางนาฏดุริยางค์ ศึกษาความหมาย หลักการ ปรัชญาแนวคิดและทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์และดนตรี องค์ประกอบของความงาม ความไพเราะ การสื่อความหมาย การถ่ายทอดความรู้สึก ทำให้เกิดความเข้าใจและเห็นคุณค่าทางศิลปะ เพื่อเป็นแนวทางให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำความรู้มาพัฒนางานนาฏศิลป์และดนตรี

2. วิชาการบริหารวิชาชีพ ศึกษาเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานในการบริหาร หลักการบริหารทั่วไป หลักการจัดการทั่วไป การจัดการองค์กร การบริหารงานด้านบุคลากร การเงิน และวัสดุอุปกรณ์ หลักการจัดการด้านธุรกิจ การติดต่อประสานงาน การประชาสัมพันธ์องค์กร การจัดการองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาองค์การการบริหาร

3. วิชาประวัติศาสตร์นาฏศิลป์ ศึกษาวิเคราะห์ที่มาของนาฏศิลป์ไทย ละคร ที่มีพัฒนาการเป็นยุคสมัย ตั้งแต่เริ่มมีหลักฐาน ถึงยุครวมศิลปการ ลำดับชั้นการสืบสายสำนักนาฏศิลป์ ไทย-ละคร ที่มีอิทธิพลต่อกรมศิลปากร ค้นคว้าและรวบรวมประวัติบุคคลสำคัญในวงการนาฏศิลป์ ผู้ซึ่งมีคุณูปการต่อวงการนาฏศิลป์ไทย-ละคร

4. วิชาวรรณคดีการละคร ศึกษาวรรณคดีการละครไทย ตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ในเรื่องความหมาย ที่มา การวิเคราะห์ ตลอดจนการเปรียบเทียบ วรรณคดีต่างประเทศที่มีอิทธิพลต่อวรรณคดีไทย ได้แก่ รามายณะในเอเชีย นารายณ์สิบปางสำนวนต่าง ๆ เป็นต้น

5. วิชากายวิภาคสำหรับผู้ศึกษาศิลปะ ศึกษาเรื่องกายวิภาคทั่วไป ศัพท์ที่ใช้ในกายวิภาค โครงสร้างของร่างกาย โครงสร้างของกล้ามเนื้อ การรักษาและพัฒนากล้ามเนื้อ การใช้กล้ามเนื้ออย่างถูกต้อง

วิชาชีพบังคับ นักศึกษาแต่ละสาขาวิชาต้องปฏิบัติในวิชาชีพที่ต้องเรียนให้ครบ 30 หน่วยกิต สามารถปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์ และสามารถนำไปใช้ในวิชาชีพได้

1. วิชาการประดิษฐ์ท่าทางนาฏศิลป์ ศึกษาหลักการ องค์ประกอบ แนวคิด วิธีการออกแบบและประดิษฐ์ท่าทางสำหรับการแสดง ฝึกการออกแบบท่าทางนาฏศิลป์ โดยการผสมผสานท่าทาง แผนผัง องค์ประกอบ รูปแบบ เครื่องแต่งกาย และดนตรีเข้าด้วยกัน

2. วิชานาฏศิลป์ร่วมสมัย 1 ศึกษาที่มา หลักเกณฑ์ และเทคนิคของการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย ฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ร่วมสมัย การอบอุ่นร่างกาย (Warm-Up) การเปล่งเสียง (Voice) การใช้ร่างกาย (Body) การเคลื่อนไหว (Movement) การสร้างภาพบนเวที (Spectacle) การฝึกพูด (Speech) การเคลื่อนไหวด้วยจินตนาการ (Imagination) การแสดงทันทีโดยไม่มีการเตรียมการล่วงหน้า (Improvisation)

3. วิชาคอมพิวเตอร์สำหรับงานนาฏศิลป์ คอมพิวเตอร์สำหรับงานนาฏศิลป์ ศึกษารูปแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับงานนาฏศิลป์ไทย โดยนำมาใช้ฝึกปฏิบัติและสร้างงานด้านนาฏศิลป์ไทย

4. วิชาหลักการออกแบบแสงเสียง ศึกษาหลักการออกแบบแสงและเสียงบนเวทีอย่างมีศิลปะ สอดคล้องกับการแสดงบนเวทีในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในด้านนาฏศิลป์ไทยและร่วมสมัย ฝึกฝนการออกแบบและวางแบบแสงและเสียง การใช้อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ

5. วิชาการจัดทำบทละคร ศึกษาโครงสร้างของบทละครประเภทต่างๆ วิธีการเขียน การตัดต่อบทละคร และฝึกการจัดบทละครประเภทต่างๆ

6. วิชาวิจัยนาฏศิลป์ ศึกษาวิธีวิจัยด้านนาฏศิลป์ ดนตรี โดยใช้ความรู้ด้านสังคมวิทยา มานุษยวิทยา ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี

7. วิชานาฏศิลป์อินเดีย ศึกษาประวัติ พัฒนาการ องค์ประกอบของการแสดง และฝึกปฏิบัติทำนาฏศิลป์อินเดีย

8. วิชานาฏศิลป์อินโดนีเซีย ศึกษาประวัติ พัฒนาการ องค์ประกอบของการแสดง และฝึกปฏิบัติทำนาฏศิลป์อินโดนีเซีย

9. วิชานาฏศิลป์ญี่ปุ่น ศึกษาประวัติ พัฒนาการ องค์ประกอบของการแสดง และฝึกปฏิบัติทำนาฏศิลป์ญี่ปุ่น

10. วิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ศึกษาบทบาท ความรับผิดชอบ จรรยาบรรณด้านวิชาชีพ พร้อมทั้งฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพกับหน่วยงาน หรือสถานประกอบการ

11. วิชาศิลปนิพนธ์ เสนอผลงานในสาขาวิชา ศึกษา นำเสนอและจัดการแสดงตามแนวอนุรักษ์และสร้างสรรค์ในสาขาวิชาชีพ

หมวดวิชาเลือกเสรี 4 หน่วยกิต สาระสำคัญของรายวิชาที่ได้รับมีดังนี้

1. วิชาทัศนศิลป์ทางศิลปวัฒนธรรม ศึกษาองค์ประกอบพื้นฐานของงานทัศนศิลป์ บทบาทหน้าที่ และจรรยาบรรณของทัศนศิลป์ในการอนุรักษ์ เผยแพร่ และบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรม

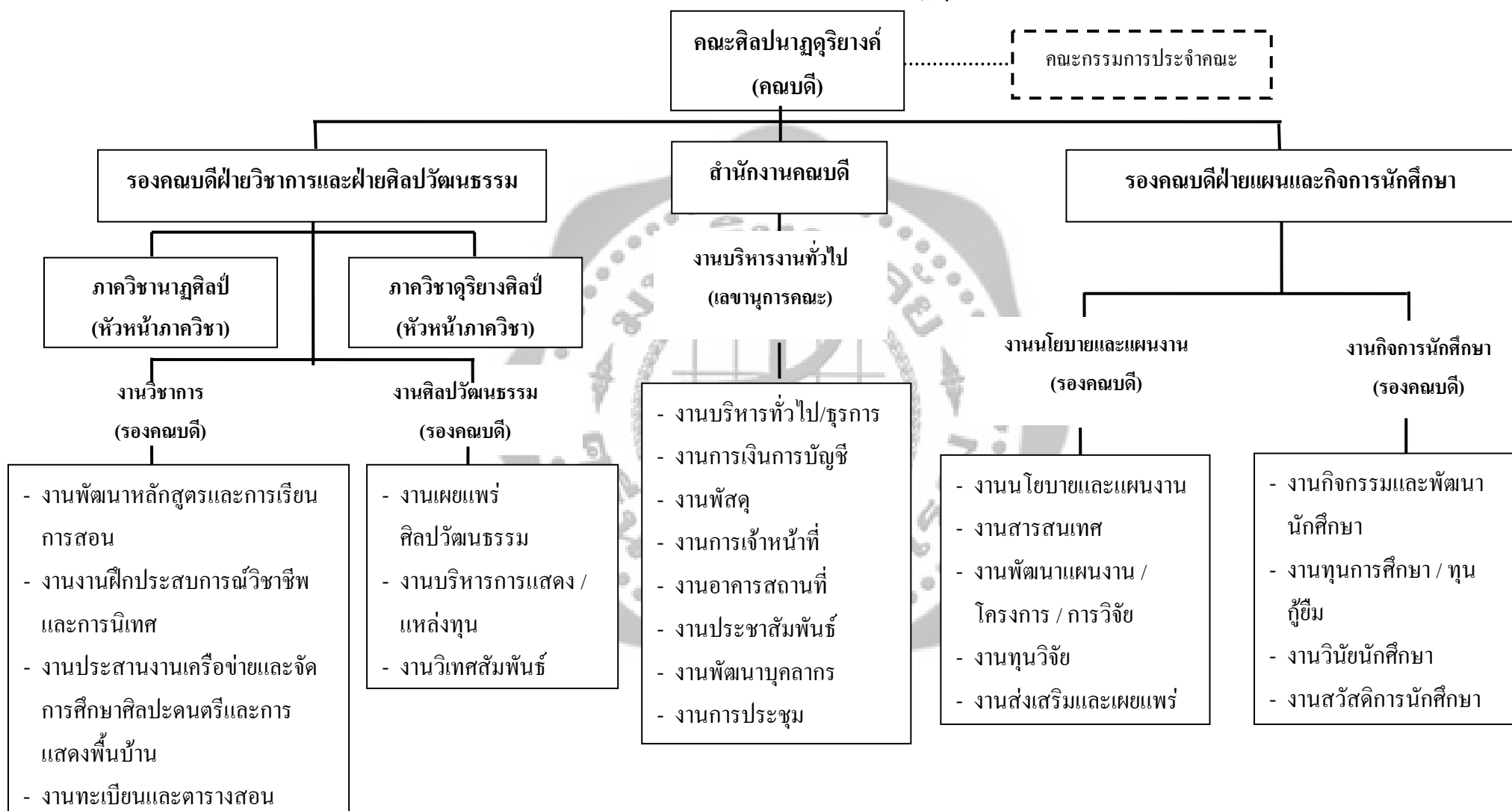
2. วิชาวาทกรรม ศึกษาความหมาย หลักการพูดอย่างมีวาจาศิลป์ และสุนทรียะทางภาษากลวิธีการจูงใจ และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ ฝึกการพูดแบบต่าง ๆ เช่น การอภิปราย ได้วาที การกล่าวรายงาน การพูดแสดงความคิดเห็น การนำเสนอผลงาน การกล่าวสรุป การกล่าวแนะนำและขอบคุณวิทยากร การพูดจูงใจ การพูดโน้มน้าวใจ ให้เหมาะสมกับระดับบุคคลและกาลเทศะ

1.2.2 การบริหารงานคณะศิลปนาฏดุริยางค์

โครงสร้างของคณะศิลปนาฏดุริยางค์และการบริหาร

โครงสร้างองค์กรคณะศิลปนาฏดุริยางค์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในระดับปริญญาตรีมีหลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) และหลักสูตรศิลปบัณฑิต (4 ปี) ประกอบด้วย 2 ภาควิชา คือ ภาควิชานาฏศิลป์ และภาควิชาดุริยางคศิลป์ ดำเนินการจัดการเรียนการสอนใน 4 สาขาวิชา คือ สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย สาขาวิชาดนตรีไทย สาขาวิชาคีตศิลป์ไทย และสาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน (คณะศิลปนาฏดุริยางค์ 2551: 6) ดังแผนภาพโครงสร้างต่อไปนี้

โครงสร้างการบริหารคณะศิลปนาฏดุริยางค์

ภาพประกอบ 3 โครงสร้างองค์กรคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

กระบวนการดำเนินการตามภารกิจและกระบวนการบริหาร

กระบวนการดำเนินการตามภารกิจ

คณะศิลปนาฏดุริยางค์เป็นคณะวิชาหนึ่งของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่มีกระบวนการดำเนินการตามภารกิจของภาควิชาให้เป็นไปตามนโยบายของคณะและสถาบัน ซึ่งกำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติ ระเบียบและข้อบังคับของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ มีการจัดบริหารหลักสูตรการเรียนการสอนใน 2 หลักสูตรคือ หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) โดยรับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูงมาศึกษาต่อ และหลักสูตรศิลปบัณฑิต (4 ปี) โดยรับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นกลาง รวมทั้งผลิตบัณฑิตวิชาชีพที่มีความรู้ความสามารถความเชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และคีตศิลป์ ตลอดจนให้ความร่วมมือและประสานงานกับคณะ และหน่วยงานอื่นๆ ของสถาบัน เพื่อสำรวจความต้องการในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรของคณะวิชาอย่างต่อเนื่อง และเมื่อปีการศึกษา 2550 คณะศิลปนาฏดุริยางค์ ไม่ได้เปิดการสอนในสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย (ต่อเนื่อง)

2. ด้านการวิจัย

คณะศิลปนาฏดุริยางค์มีการส่งเสริมสนับสนุนให้คณาจารย์เสนอโครงการวิจัยเพื่อขอทุนอุดหนุนการวิจัยทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชนเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ เกิดการพัฒนาการเรียนการสอน รวมทั้งมีการส่งเสริมการทำงานวิจัยร่วมกัน และร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ

3. ด้านการบริการวิชาการ

คณะศิลปนาฏดุริยางค์มีการกำหนดวัตถุประสงค์ แผนงาน และโครงการ เพื่อให้การบริการวิชาการด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และคีตศิลป์แก่สังคม ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ไปเป็นวิทยากร กรรมการให้กับหน่วยงานของรัฐและเอกชนทั้งภายในและต่างประเทศ

4. ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

คณะศิลปนาฏดุริยางค์สนับสนุนให้ภาควิชา คณาจารย์และนักศึกษานำความรู้และทักษะด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และคีตศิลป์มาใช้ในการแสดงเพื่อเผยแพร่และสร้างประสบการณ์ตรงให้นักศึกษา นอกจากนี้ยังได้ร่วมมือกับฝ่ายศิลปวัฒนธรรมของสถาบันฯ ในการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม เช่น กิจกรรมวันไหว้ครู รวมทั้งมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการเรียนการสอน ตลอดจนการจัดการแสดงศิลปวัฒนธรรมในหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

กระบวนการบริหาร

1. การบริหารและการจัดการ

คณะศิลปนาฏดุริยางค์มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานและโครงการของคณะวิชา โดยสอดคล้องกับพันธกิจหลักในแต่ละด้าน และมีการกำหนดแผนปฏิบัติการย่อยในแต่ละกิจกรรมในรูปโครงการ รวมทั้งมีการจัดระบบและพัฒนากิจการงานภายในคณะวิชาให้มีประสิทธิภาพ

2. การเงินและงบประมาณ

คณะศิลปนาฏดุริยางค์มีการใช้งบประมาณในรูปแบบของการเสนอแผนงานโครงการโดยยึดหลักให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามความเหมาะสมเน้นประโยชน์การเรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งการอนุมัติและพิจารณาการใช้งบประมาณตลอดจนการดำเนินการโครงการ อยู่ในดุลยพินิจพิจารณาของคณะกรรมการผู้บริหารของสถาบัน ส่วนการตรวจสอบการจัดสรรและการบริหารงบประมาณเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงการคลัง และระบบการตรวจสอบภายในของสถาบัน โดยมีเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางเป็นผู้ตรวจสอบ และมีการกำหนดการให้เป็นไปตามแผนการใช้จ่าย

3. ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ

คณะศิลปนาฏดุริยางค์มีนโยบายในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการกำหนดระบบและกลไกการประกันคุณภาพของคณะวิชา ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และสอดคล้องกับภารกิจของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ โดยมีการดำเนินงานประกันคุณภาพที่เน้นการมีส่วนร่วมของแต่ละภาควิชาและบุคลากรภายในคณะวิชา ตลอดจนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และจัดตั้งศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษาโดยมีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาของคณะวิชาอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยระบบการควบคุมคุณภาพการตรวจสอบคุณภาพและการประเมินคุณภาพ และการจัดระบบประกันคุณภาพจากคณะกรรมการประเมินภายนอก

การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนจะต้องมีหลักสูตรเป็นองค์สำคัญของกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตรอย่างแท้จริง ซึ่งครูผู้สอนจะต้องพยายามดำเนินการตามกระบวนการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในแผนการสอนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ในการจัดการศึกษา กระบวนการเรียนการสอนนับเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้นคุณภาพของการศึกษาจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนการสอนเป็นหลัก โดยผู้สอนจะต้องกำหนดจุดประสงค์การสอนที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนซึ่งจะต้องกำหนดใน

รูปคุณลักษณะ ความสามารถ หรือสมรรถภาพที่บ่งบอกพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เรียน ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน ถ้าจุดประสงค์ของการสอนไม่ชัดเจน หรือไม่มีจุดประสงค์การสอนแล้ว กระบวนการเรียนการสอนย่อมดำเนินไปอย่างไร้ทิศทาง และยากต่อการตรวจสอบผล

การจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปนาฏดุริยางค์จะนำหลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) มา กำหนดทิศทางและกิจกรรมที่เป็นข้อบ่งชี้ในการเรียนการสอนซึ่งโครงสร้างของหลักสูตรประกอบด้วย ดังนี้

สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

จำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตร	80	หน่วยกิต
โครงสร้างหลักสูตร		
1.หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	18	หน่วยกิต
1.1 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	6	หน่วยกิต
1.2 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	4	หน่วยกิต
1.3 กลุ่มวิชาภาษา	4	หน่วยกิต
1.4 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	4	หน่วยกิต
2.หมวดวิชาเฉพาะ	58	หน่วยกิต
2.1 กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ	10	หน่วยกิต
2.2 กลุ่มวิชาชีพบังคับ	30	หน่วยกิต
2.3 กลุ่มวิชาชีพเลือก	18	หน่วยกิต
3.หมวดวิชาเลือกเสรี	4	หน่วยกิต

จากโครงสร้างหลักสูตรดังกล่าวนี้จึงได้นำมาจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีกระบวนการเรียน การสอนดังต่อไปนี้

1. จุดประสงค์ของการสอน (instructional objective) เป็นเป้าหมายของการเรียน การสอน หรือเป็นผลผลิตจากเรียนการสอน ที่มุ่งให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนภายนอกหลังสิ้นสุดการเรียน จุดประสงค์ของการสอน หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า จุดประสงค์การเรียนรู้ นิยมเขียนและกำหนดขึ้น ในรูปลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออก และสามารถสังเกตและวัดได้ หรือที่มักเรียกว่า จุดประสงค์เชิง พฤติกรรม (behavioral objective) ซึ่งการเขียนจุดประสงค์การสอน หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีข้อพิจารณาที่แตกต่างกันไป

2. พฤติกรรมพื้นฐาน (entering behavior) เป็นสภาพความพร้อม หรือลักษณะ พฤติกรรมเดิมของผู้เรียนก่อนการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนการสอนถ้าผู้สอนได้ทราบ

พฤติกรรมพื้นฐานของผู้เรียนแล้ว จะช่วยเสริมความรู้ความสามารถให้กับผู้เรียนได้เหมาะสมตรงจุด และสามารถจัดกิจกรรม หรือเลือกใช้กลวิธีการสอนได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย

3. กระบวนการเรียนการสอน (instructional process) เป็นเทคนิควิธีสอน หรือกลวิธี ที่ผู้สอนเลือกใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งการใช้จะต้องให้เหมาะสมกับวัย สภาพ พื้นฐาน และลักษณะของเนื้อหาวิชา โดยการกำหนดกิจกรรมในแต่ละเนื้อหา แต่ละหน่วยย่อย ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดลักษณะพฤติกรรมตามจุดประสงค์ของการสอนหรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนด

4. การวัดและประเมินผล (assessment) เป็นการตรวจสอบผลการเรียนหลังสิ้นสุด การเรียนว่าสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ ผู้เรียนได้รับความรู้หรือเกิดความสามารถอยู่ในระดับใด อยู่ในเกณฑ์ที่ น่าพึงพอใจหรือไม่นอกจากนั้นยังสามารถนำข้อมูลที่ได้ส่งผลย้อนกลับไปยังปัจจัยที่เกี่ยวข้องใน องค์ประกอบส่วนอื่นๆ มีความเหมาะสมมากขึ้นไปอีกด้วย

จากความสัมพันธ์ของแต่ละส่วนของกระบวนการเรียนการสอนดังกล่าว ผู้สอนจะต้อง กำหนดจุดประสงค์การสอนที่ต้องปลูกฝังหรือให้เกิดกับผู้เรียน ซึ่งเป็นพฤติกรรมปลายทางเมื่อการ เรียนการสอนสิ้นสุด เพื่อให้สามารถเลือกใช้วิธีการและสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่าง เหมาะสม และยังช่วยให้ผู้สอนได้ทราบถึงพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงของผู้เรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียน ผู้สอนควรจะต้องตรวจสอบพฤติกรรมพื้นฐานของผู้เรียนก่อนการเรียน เพราะถ้าผู้สอนได้ทราบ พฤติกรรมพื้นฐานเดิมของผู้เรียนแล้วจะสามารถเสริมความรู้ความสามารถให้กับผู้เรียนได้ถูกต้อง นอกจากนั้นยังช่วยในการเลือกกลวิธีสอน การจัดกิจกรรมและการเลือกใช้สื่อการสอนได้เหมาะสม มากยิ่งขึ้น เมื่อการเรียนการสอนสิ้นสุดลงเมื่อจบบทเรียนแต่ละหน่วยแต่ละตอนผู้สอนจะต้องทำการ วัดและประเมินผล เพื่อให้ทราบผลการเรียนหรือผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการเรียนการสอนนั้น เพื่อการ ปรับปรุงการเรียนการสอนและการสรุปผลการเรียน ดังนั้นสิ่งสำคัญของกระบวนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ก็คือ พฤติกรรมหรือสมรรถภาพของผู้เรียนที่เป็นเป้าหมายปลายทางที่ ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียน และพฤติกรรมพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับความพร้อม รวมทั้ง ความรู้ทักษะเบื้องต้น ที่ผู้สอนต้องการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของผลการเรียน โดยพิจารณา จากการเปลี่ยนแปลงของผลการเรียน โดยพิจารณาจากการเปรียบเทียบผลก่อนการเรียนกับหลังการ สอน ทั้งนี้เพื่อทราบถึงความก้าวหน้าทางด้านการเรียนการสอนหรือการบรรลุตามจุดประสงค์ที่ กำหนดระหว่างเรียน เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอน นอกจากนั้นยังช่วยในการสรุปผลการเรียน และการตัดสินผลการเรียน จากจุดประสงค์การสอน หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ตลอดจนสมรรถภาพ ที่ได้กำหนดขึ้นด้วย

การเรียนการสอนในวิชาปฏิบัติ ซึ่งจะมีวิธีการเรียนการสอนเฉพาะทาง ด้านสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย (จาตุรงค์ มนตรีศาสตร์. 2540: 96-101)จะมีวิธีการดังนี้

หลักการสอนนาฏศิลป์

หลักการสอนและข้อคำนึงขั้นแรก

หลักการสอนทั่วไป ต้องระลึกถึงหลักใหญ่ 2 ประการ คือ

1. ปรัชญาการศึกษา

2. จิตวิทยา

โดยเฉพาะจิตวิทยาเด็กซึ่งเป็นวิชาที่ว่าด้วย ความเจริญเติบโตของเด็ก และการที่เด็กสนองตอบสิ่งแวดล้อม หรือการเรียนรู้ที่เด็กเรียนรู้ ครูจำเป็นต้องรู้จักจิตวิทยาเด็กเพื่อจะได้ทราบถึงความต้องการของเด็กวัยต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการที่จะจัดบทเรียนให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ซึ่งเด็กแต่ละคนเกิดมาไม่เหมือนกัน ทั้งทางด้านร่างกายความรัก ขนบธรรมเนียมและความ เป็นอยู่ทางบ้าน และด้านอื่นๆ อีกมากมาย การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีในบรรยากาศที่เด็กรู้สึก ว่า ตนมีความปลอดภัย ได้รับความรัก ได้รับการยกย่องนับถือ ประสบความสำเร็จและรู้สึกอยู่เสมอว่า ตนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ สิ่งเหล่านี้คือ ความต้องการทางใจ อันเป็นความต้องการพื้นฐาน (Basic Needs) ทางจิตวิทยา 4 ประการ คือ

- ความรัก
- ความปลอดภัย
- ความสำเร็จ
- การยกย่องจากสังคม

ทั้งหมดนี้เป็นความต้องการพื้นฐานที่มีอยู่ในเด็ก ซึ่งย่อมมีความแตกต่างกันบ้างตามวัย ครูจะพบว่าเป็นหลักใหญ่ ๆ ที่จะต้องพบปะเสมอในตัวเด็ก เช่น

1. ต้องการอิสรภาพในการเล่น และการทำอะไรได้ตามความชอบใจ
2. ต้องการได้รับการส่งเสริมกำลังใจ เช่น การยกย่องชมเชย
3. ต้องการเอาอกเอาใจจากผู้ใหญ่
4. ต้องการความอบอุ่นจากผู้ใหญ่ คือ ต้องการที่พึ่งทางใจ
5. ต้องการความช่วยเหลือ ในเมื่อมีเรื่องที่จะช่วยตัวเองไม่ได้
6. ต้องการรับรอง หรือเชิดชอจากผู้ใหญ่ คือ เมื่อกระทำใด ๆ ก็เชื่อว่าตนเองทำถูกและ ต้องการให้ผู้อื่นรับรองเชิดชอ
7. ต้องการคำอธิบายปัญหาขัดข้องใจที่แจ่มแจ้งและถูกใจ

เมื่อครูทราบถึงความต้องการของเด็กได้ดังนี้แล้วก็เท่ากับได้แนวทางที่จะยึดถือ เป็นหลักในการความสัมพันธ์อันดีกับเด็ก ในระหว่างทำการสอน มีดังนี้

1. มีทัศนคติที่ดีต่อทุกคนที่รู้จักในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์คนหนึ่ง
2. มีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน
3. สนใจและยกย่องรับฟังความคิดเห็น
4. ชมและให้กำลังใจในโอกาสอันควร
5. ยิ้มแย้มแจ่มใส มีอารมณ์ขัน
6. ไม่ยกตนข่มท่าน
7. ให้โอกาสและสนับสนุนให้ประสบความสำเร็จตามควร
8. มีความจริงใจเป็นที่ตั้ง
9. สามารถจดจำชื่อบุคคลได้และเอ่ยชื่อได้ตามที่โอกาสอำนวย
10. เข้าใจปัญหาและช่วยเหลือผู้อื่นตามควร

หลักการสอนที่ครูจะต้องเข้าใจอันดับที่สองคือ

1. หลักการสอนนาฏศิลป์ต้องสอนให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็ก เช่นเดียวกับการสอนวิชาสามัญทั่วไป และการเรียนวิชาศิลปะนั้นจะบังคับให้เด็กเรียนอย่างวิชาอื่นๆ นั้นเป็นการยาก ครูควรสอดแทรกให้เด็กเกิดความสนใจทีละน้อย เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกได้เต็มที่ แม้จะเป็นในลักษณะการเล่นก็ตามเพราะเป็นธรรมชาติของเด็ก ที่ต้องการเคลื่อนไหวและการระบายออกทางกำลังกาย และทางอารมณ์ ช่วยให้อารมณ์เบิกบาน แจ่มใส เนื่องจากได้เล่นสนุกสนาน ช่วยให้มีการพัฒนาการทางกายและอารมณ์ไปพร้อม ๆ กัน วิธีสอนโดยวิธีเล่น (Playway Method) จึงเหมาะสมกับเด็กวันนี้ คือ วัยอนุบาลมาก

2. ครูต้องขยันและสนับสนุนเด็กอยู่เสมอ เพื่อให้เด็กเกิดความสนใจในวิชาศิลปะทีละน้อย ด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ให้เด็ก เช่น การพาไปทัศนศึกษานอกสถานที่ และมีกิจกรรมประกอบการศึกษาให้สัมพันธ์กับวิชาศิลปะศึกษาอยู่เสมอ

3. ครูต้องสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาให้เกิดขึ้นแก่เด็ก ซึ่งให้เห็นว่าศิลปะเป็นเรื่องของธรรมชาติ วิวัฒนาการจากธรรมชาติ เป็นวิชาที่ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ มีความเป็นตัวของตัวเอง มีประโยชน์มากมายในการเชื่อมโยงกับวิชาอื่น และได้มีโอกาสทำงานกับบุคคลอื่นด้วยความสามารถของตนเอง ศิลปะเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องพบเห็นในชีวิตประจำวันและทำให้เป็นคนมองโลกในแง่ดี เป็นต้น ศิลปะศึกษาเป็นวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งในชั้นประถมเพราะเป็นวันที่จะเริ่มปลูกฝังสร้างนิสัยให้รักสวยงามและ ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีได้

4. ครูต้องเข้าใจถึงความต้องการและความใจของเด็ก ทั้งสองนี้ นักการศึกษาได้กล่าวไว้ว่า “ความต้องการเป็นรากฐานของความสนใจ และในทำนองเดียวกัน ความสนใจก็เป็นรากฐานของความต้องการอย่างแท้จริงด้วย” ความสนใจเป็นความรู้สึกภายในที่แสดงออกมาเมื่อประสบสิ่งที่อารมณ์ปรารถนา เช่น สนใจในเสียงอันไพเราะเป็นต้น ฉะนั้นความสนใจมักจะมีสิ่งกระตุ้นให้เกิดขึ้น และเมื่อมีความสนใจ ก็เกิดความมุ่งหมายที่จะได้สิ่งนั้น ความสนใจจะเป็นกำลังทำให้เข้าไปใกล้สิ่งที่สนใจ ความสนใจคือ อาการที่จิตใจถูกชักนำไปสู่สิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งถือว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดในการเรียน

วุฒิภาวะมีความสำคัญมาเกี่ยวกับความสนใจของเด็กและผลสะท้อนต่อการเรียนการสอน เนื่องจากเด็กเล็กกับโต มีความสนใจไม่เท่ากัน

เนื่องจากความสนใจนี้เกี่ยวกับอารมณ์และจิตใจ เมื่อครูต้องการส่งเสริมให้เด็กสนใจในกิจกรรมอันใด ก็ควรที่จะกระตุ้นให้กำลังใจแก่เด็ก เด็กจะมีความพยายามต่อไป ครูก็หาทางให้เด็กใช้ความสนใจของเขาให้เป็นประโยชน์ต่อการสอน

วิธีที่จะทำให้เด็กสนใจ อาจทำได้ดังนี้

1. ให้ความสนใจกับเด็ก
2. นำความสนใจนั้นมาสัมพันธ์กับกิจการใหม่ ๆ
3. นำความสนใจในสิ่งเดียวมาเป็นประโยชน์ให้มา
4. ช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตจริงกับการเรียน

สรุปหลักการสอนที่ดี คือ

1. ครูต้องคำนึงถึงปรัชญาการศึกษาและจิตวิทยาเด็กให้มาก ๆ
2. มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างครูและนักเรียน
3. ครูต้องพยายามให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาในขณะทำการสอน
4. สอนตามบทเรียนที่ครูและนักเรียนได้ช่วยกันเตรียม
5. ครูพยายามแนะนำให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองให้มากที่สุด

วิธีการสอนนาฏศิลป์

ลักษณะหนึ่งของวิชานาฏศิลป์ก็คือ เป็นวิชาที่เกี่ยวกับทักษะ ซึ่งมีความหมายถึงวิชาที่ต้องมีการฝึกให้ถูกทาง การทำให้มีนิสัยฝึกตนเองเสมอ และการแก้ไขการฝึกที่ผิดวิธี ฉะนั้นการที่เกี่ยวข้องกับทักษะ ก็คือ

1. ต้องมีการบอกวิธีการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ต้องทำตัวอย่างประกอบการอธิบาย
3. อาศัยความเจริญทางร่างกายและสติปัญญา

4. แก่ทักษะที่ผิด ๆ ให้ถูกต้อง

แต่ในโรงเรียนโดยทั่วไปนั้นจัดการศึกษาโดยถือ วิชาการเป็นเอก และกำหนดให้วิชาศิลปะ เช่น นาฏศิลป์เป็นวิชาช่วยยบทเรียนให้สนุกสนานหรืออาจกล่าวได้ว่า ใช้วิชานาฏศิลป์เป็นกิจกรรมนักเรียน เป็น อุปกรณ์ การสอน และฝึกหัดนักเรียนให้รู้จักคุณค่าของศิลปะ ดังนั้น การสอนในโรงเรียนเหล่านี้ จึงแตกต่างกันกับลักษณะที่กล่าวข้างต้น ครูที่สอนจะต้องรู้จักประยุกต์วิชาให้เข้ากับบทเรียน โดย พิจารณาความเหมาะสมเป็นสำคัญ

วิธีการสอน อาจแบ่งออกเป็นชั้น ๆ ดังนี้ คือ

1. การร้อง
2. การอ่าน
3. การฟัง
4. จังหวะ และกิจกรรมเกี่ยวกับจังหวะ
5. การประดิษฐ์เกี่ยวกับจังหวะ
6. การแสดงต่าง ๆ
7. การวิจารณ์และประเมินผล

ในขั้นต้น ๆ การสอนในระดับประถมศึกษา การร้องเพลง ก็ให้ร้องเพลงง่าย ๆ จะเป็นเพลงพื้นเมือง เพลงไทย หรือเพลงไทยสากลก็ได้ เนื้อเพลงควรให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก เกี่ยวข้องกับ ประสบการณ์ประจำวันหรือมีความสัมพันธ์กับวิชาอื่นๆ คำร้องควรเป็นคำง่าย ๆ ที่ฟังได้ชัดเจนและ เข้าใจง่าย ส่งเสริมในทางศีลธรรมจรรยา รักชาติบ้านเมือง มีคติสอนในสามัคคี หรือพรรณนาความงามธรรมชาติ คือ จัดได้ทุกอย่างที่เห็นว่าจะประโยชน์ในการอบรมให้เด็กเจริญเติบโตทางสมอง และจิตใจ ส่งเสริมให้มีการร้องหมู่ ร้องเดี่ยว ให้สามารถทำท่าทาง เคลื่อนไหวได้ตามลีลาของเพลง หรือเล่นเกมที่มีดนตรีประกอบ อาจเป็นท่าจำแบบง่าย ๆ ให้มีจังหวะช้า หรือเร็วตามทำนองเพลง ทั้งนี้มุ่งหมายให้สามารถเคลื่อนไหวได้ช้าลงหรือเร็วขึ้นตาม จังหวะดนตรี ให้มีความสามารถร้องเพลง และเคลื่อนไหวในเวลาเดียวกันได้ เช่นการเดิน หรือการกระโดด ตามลีลาของดนตรี การอ่าน ส่งเสริมให้อ่านทำนองเสนาะต่างๆ และการอ่านบทละคร การฟัง ส่งเสริมให้รู้จักฟังคำร้อง รู้ลักษณะ การร้องที่ดีชัดถ้อยชัดคำ อาจให้เล่นเกมง่ายๆ ๆ หรือเครื่องดนตรีที่ทำขึ้นเองจากวัสดุที่สามารถจะหา ได้ภายในท้องถิ่น และไม่เป็นการสิ้นเปลือง เช่น กลอง ฉิ่ง ฉาบ

เมื่อมีกิจกรรมของชั้นหรือโรงเรียน ควรให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่นดนตรี และการแสดงขับ ร้อง ฟ้อนรำ เท่าที่เด็กสามารถจะทำได้

เมื่อดำเนินการมาถึงขั้นที่เด็กแสดงได้ตามความสามารถแล้ว ครูอาจารย์ให้เด็กมีส่วนร่วมใน การวิจารณ์การแสดง และออกความคิดเห็น เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดของเด็กด้วย

เมื่อได้วางรากฐานตามลำดับขั้นตั้งแต่ต้น ๆ แล้ว ก็เพิ่มความยากง่ายขึ้นตามอายุ เช่น ทำท่าทางเคลื่อนไหวตามจังหวะเพลง มีการเล่นตามจังหวะ การทำท่าทางประกอบบทเพลง ทั้งนี้ให้เด็กเข้าใจเนื้อร้องบางตามสมควร ส่งเสริมให้มีการเต้นหรือรำแบบไทย และแบบต่างประเทศ เมื่อถึงขั้นสูงก็ให้เด็กได้ฝึกทักษะให้ชำนาญยิ่งขึ้น และเปิดโอกาสให้เด็กใช้ทักษะที่ฝึกไว้นั้น ในโอกาสต่างกัน ส่งเสริมการแสดงออกให้มากยิ่งขึ้น เช่น ให้ออกสอนในงานโรงเรียน และงานอื่น ๆ ที่สมควรตามเทศกาลชั้นสุดท้าย ก็ให้เด็กได้ศึกษาหลักเกณฑ์ในการร้องเพลง จังหวะ ดนตรี แบบแผนการเต้น การรำ ตามความเหมาะสมกับวัยและให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ จากการดนตรีและนาฏศิลป์ไทย

วิธีสอนนาฏศิลป์วิธีสอนอาจดำเนินตามลำดับขั้นต่อไปนี้

1. ในการกำหนดบทเรียนให้เด็กเรียน ครูต้องทราบข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน เช่น ประวัติความเป็นมาของบทระบำนั้น ๆ กาจำหรือรู้แต่เพียงท่าทางและชื่อของบทฝึกนาฏศิลป์เท่านั้น ถือว่ายังไม่เพียงพอ สิ่งที่ต้องให้เด็กเรียนรู้ได้แก่ชื่อของบทเรียน “ระบำดาวดึงส์” เพลงที่ขับร้องใช้เพลงอะไร หน้าพาทย์อะไรที่ใช้ประกอบการรำ เนื้อที่ถูกต้องนั้นคืออย่างไรต่อจากนั้นก็อธิบายถึงความเป็นมาของบทเรียน ว่าเป็นบทระบำที่อยู่เรื่องอะไร ใครแต่ง ใครเคยเล่นหรือรำมาแล้ว และทำคนดูจึงชอบการรำชุดนี้ ถ้าเป็นการเล่นพื้นเมือง ก็ต้องบอกถิ่นฐานและเชื้อชาติของเจ้าของการเล่นนั้น เล่นเมื่อไหร่ ทำไมจึงเล่นอย่างนั้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ถ้าครูได้นำมาสอนใส่ไว้ในบทเรียน จะทำให้เรียนนาฏศิลป์แต่ละบทมีความหมายต่อเด็กมากยิ่งขึ้น ข้อพึงระวังเกี่ยวกับความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้ก็ต้องไม่มากเกินไป จนเด็กเห็นว่าน่าเบื่อหน่ายต่อสิ่งที่มิใช่การ เมื่อครูให้นักเรียนจดเนื้อร้องที่ถูกต้องแล้วก็ควรอธิบายลักษณะคำประพันธ์ ความหมายและคุณค่าของบทเรียนด้วย

2. ถ้าเป็นบทเรียนที่ต้องมีดนตรีประกอบ ก็ดำเนินการสอนขั้นที่ 2 คือ ให้ฟังดนตรีจากอุปกรณ์การสอน คือ ระนาด หรือ ฉิ่ง หรือจากม้วนเทปบันทึกเสียง หรือแผ่นเสียงสักเพียวหนึ่งก่อนในเที่ยวที่ 2 ครูก็ชี้แจงให้เห็นว่า ตอนใดของบทเพลง เป็นตอนสำคัญ หรือต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพราะเป็นตอนที่จะต้องเปลี่ยนมาใหม่ หรือต้องหยุด หรือเตรียมตัวรำอีกจังหวะซึ่งเร็วกว่าครั้งแรก เป็นต้น เมื่อเริ่มลงมือหัดจริง ๆ ครูก็คอยเตือนหรือคอยเน้นอีกครั้งหนึ่ง

3. ถ้ามีอุปกรณ์การแสดงจะต้องใช้ก็แนะนำวิธีใช้ หรือวิธีถือ เช่น อาวุธ หรือ ผ้า หรือ โคม ฯลฯ

4. บรรยายท่ารำ ท่าเต้น หรือการแปรแถว (ถ้าใช้ “ นาฏยศัพท์ ” ช่วยก็จะรวดเร็วดีขึ้น) ให้ทราบพอเป็นแนวทางแล้วสาธิตท่าที่อยากให้อู จะสาธิตให้อูทั้งหมดก่อนก็ได้ เมื่อลงมือฝึกจึงค่อนข้างแบ่งเป็นตอน ๆ ถ้ามีภาพท่ารำให้นักเรียนดูก็จะเพิ่มความเข้าใจและทำให้นักเรียนสนใจมากยิ่งขึ้น เพราะการสาธิตท่ารำ เป็นสิ่งที่จะขาดมิได้ในการสอนนาฏศิลป์ เด็กจะรู้สึกว่ บทเรียนง่ายขึ้นถ้ามีครูทำตัวอย่างให้อู เพราะการฟังแต่เพียงคำอธิบายนั้นไม่พอ การสาธิตจะเป็นสิ่งเร้าที่ดี เพราะเด็กจะได้

เห็นว่าบทเรียนนั้นมีลักษณะเป็นอย่างไร และตัวเด็กเองจะต้องทำอะไรบ้างในการเรียนบทเรียนนั้น ๆ ซึ่งจะมีหลักการสาธิตดังนี้

4.1 สาธิตท่ารำ ตามจังหวะดนตรีที่ใช้ประกอบ

4.2 ถ้ามีการสาธิตซ้ำ อาจทำให้ท่ารำที่ซ้ำกว่าจังหวะดนตรีลงมาได้ ครั้งนี้ไม่ต้องมีดนตรีคลอ ขณะเดียวกันก็อธิบายท่ารำไปตามขั้นตอนของท่าที่มีติดต่อกันตามลำดับ

4.3 เมื่อครูสาธิตท่ารำซ้ำลง คำร้องหรือ จังหวะดนตรีที่ครูร้องแทนดนตรีก็ต้องซ้ำลงด้วย เพื่อให้สัมพันธ์กับท่ารำ

4.4 เมื่อสาธิตแบบซ้ำ ๆ จนนักเรียนเข้าใจดีแล้ว ก็สาธิตให้ดูอีกครั้งตามจังหวะและท่าเคลื่อนไหวที่เป็นไปตามเพลงประกอบ เพื่อให้นักเรียนรู้สึกว่าตัวเองจะต้องรำแบบหลังนี้

4.5 ในตอนที่เด็กเริ่มรำ ครูควรรำนานักด้วย

5. จัดชั้นเรียน ตามลักษณะของบทเรียน กำหนดที่หมายถ้าจะมีการแปรแถว หรือมีการประดิษฐ์ขบวนการพ้อนรำเป็นรูปแบบต่าง ๆ

6. ขั้นตอนการสอน ครูต้องเป็นนักสังเกตการณ์ที่ดี หากจุดอ่อนที่เป็นสาเหตุให้เด็กรำได้ไม่ดีพอ ครูอาจต้องรำนานักเรียนด้วยก็ได้ ในตอนนี้ เป็นตอนที่ครูจะต้องนำความรู้และประสบการณ์มาใช้เป็นอย่างมาก เช่น ให้ท่าทำซ้ำ ๆ แล้วเร็วขึ้น หรือทำเฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งของท่ารำ เช่น เท้า มือ การเอียงคอการก้าวเท้า เป็นต้น

7. ระหว่างสอนรำ ครูต้องคอยแก้ไขแนะนำ หรือเตือนเรื่องระยะแถว จังหวะและท่ารำ ถ้าจำเป็นอาจต้องมีการแก้ไขท่ารำให้งามขึ้น หรือ อาจต้องใช้ศัพท์แทน เช่น จ้ม แทน จีบคว่ำ เป็นต้น อย่าลืมว่าบทเรียนที่มีการร้องประกอบผู้เรียนจะต้องร้องได้ก่อน จึงจะเรียนได้รวดเร็วขึ้น การหัดร้องอาจเริ่มต้นตั้งแต่การดำเนินการสอนขั้นที่ 1 และ 2 เลยก็ได้ และเมื่อถึงขั้นนี้ ก็ควรร้องคลอตามไปด้วย จะทำให้การเรียน ๆ ได้รวดเร็วขึ้น ส่วนท่าทางหรือการรับบทประกอบเพลงนั้น ครูอาจให้เริ่มตั้งแต่ขั้นที่ 3 และ 4 เลยก็จะดียิ่งขึ้น

ครูผู้สอนมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการสอนนาฏศิลป์ให้สัมฤทธิ์ผล ครูจะต้องกระตือรือร้นและมีความเห็นอกเห็นใจนักเรียน มีความอดกลั้น และรู้จักอดทนต่อเด็กที่เรียนช้า ครูจะต้องให้กำลังใจแก่เด็กให้เกิดความอยากเรียนด้วยความสนุกสนาน เราจะต้องถือว่าเป็นภาระหน้าที่ของครูที่จะต้องพยายามสอนให้เด็กเต้นหรือรำให้เข้ากับจังหวะ ครูต้องมีความเชื่อว่าทุกคนจะต้องรับรู้ได้ และต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษในการสอนเด็กที่เรียนช้า ตั้งแต่เริ่มเรียน เพื่อเขาจะได้ไม่หมดหวังในการเรียนศิลปะประเภทนี้เสียทีเดียว

2. ข้อมูลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา

ผลผลิตบัณฑิต

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ผลิตบัณฑิตหลักสูตร (ต่อเนื่อง) ระหว่างปี การศึกษา 2547-2549 จำนวน 3 รุ่น มีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 90 คน (คณะศิลป นาฏดุริยางค์. 2551: 11) ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 ผลผลิตบัณฑิต

สาขาวิชา	ปีการศึกษาที่สำเร็จการศึกษา/จำนวนบัณฑิต			จำนวนรวม
	2547	2548	2549	
สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย	20	39	31	90

อาชีพทางด้านนาฏศิลป์

ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ

ธิดารัตน์ โพธิ์ดารา (2542 : 28) กล่าวว่าประสบการณ์ในชีวิตจะเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลเกิดการ รับรู้เกี่ยวกับตนเองหรืออัตมโนทัศน์ และเกิดการรับรู้เกี่ยวกับอาชีพ เกิดการผสมผสานระหว่างอัตมโน ทัศน์การรับรู้เกี่ยวกับอาชีพ โดยบุคคลจะตระหนักถึงในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเองและงานอาชีพใน 7 ด้านคือ

1. สังคมเศรษฐกิจ ตระหนักถึงความสำคัญของอาชีพที่มีต่อผลเศรษฐกิจและการดำเนิน ชีวิตในสังคม
2. ครอบครัว ตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลในครอบครัวและงานที่คนใน ครอบครัวทำจะช่วยให้ได้เรียนรู้ในเรื่องราวของอาชีพ
3. ชุมชน-สิ่งแวดล้อม ตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลในชุมชนงานต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนและสิ่งแวดล้อมจะช่วยให้ได้เรียนรู้เรื่องราวของอาชีพ
4. การศึกษา ตระหนักถึงเรื่องสำคัญของการศึกษา การได้รับรู้เพิ่มเติม การฝึกฝน ทักษะ ในงานอาชีพที่มีต่อโอกาสและความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ
5. เพศ ตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความเหมาะสมในการประกอบอาชีพ
6. สภาพร่างกาย ตระหนักถึงบุคลิกลักษณะรูปร่าง สมรรถนะภาพทางกายและสภาพทาง ร่างกายที่เหมาะสมกับงานอาชีพ

7. เชื้อชาติ – สัญชาติ จะตระหนักรู้ถึงความแตกต่าง ในด้านเชื้อชาติ - สัญชาติที่มีต่อโอกาสและความเหมาะสมกับงานอาชีพ

ทิพย์มาศ พิมลศักดิ์ (2530 : 52) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องผลการใช้การแนะแนวอาชีพที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนนาฏศิลป์ชั้นต้นปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร โดยใช้ชุดการแนะแนวอาชีพทดลอง ผลการทดลองพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดแนะแนวอาชีพ มีการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงกว่านักเรียนในกลุ่มที่ควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.1 เช่นเดียวกับ เพทาย เจริญคุณวิวิฏ (2535 : 78) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดแนะแนวอาชีพที่มีต่อความสนใจในวิชาชีพนาฏศิลป์ ดนตรีไทย ของนักเรียนนาฏศิลป์ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ผลการวิจัยสรุปได้ว่านักเรียนที่ได้รับการตอบสนองด้วยชุดการแนะแนวอาชีพมีคะแนนความสนใจในวิชาชีพนาฏศิลป์ชั้นสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รายงานวิจัยของ กสิการ ตรัสกุล (2536 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มส่งผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพครูนาฏศิลป์ชั้นกลางปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ พบว่านักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีทัศนคติต่อวิชาชีพนาฏศิลป์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ความหมายของงานอาชีพทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรี

ในการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรีมีผู้ให้ความหมายของอาชีพทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรีไว้ดังนี้

อาภรณ์ มนตรีศาสตร์และจตุรงค์ มนตรีศาสตร์ (2539 : 60-61) ได้ให้ความหมายของคำว่าศิลปินว่า ผู้มีศิลปะ หรือนักศิลป์ ซึ่งได้แก่ผู้สร้างสรรค์คือสิ่งที่เป็นวิจิตรศิลป์ ผู้ที่จะเป็นศิลปินได้จะต้องเป็นผู้มีประสาทไหว สามารถเข้าใจสาระสำคัญหรือมองเห็นความแท้จริงที่ซ่อนเร้นอยู่ในสิ่งต่าง ๆ ได้โดยรวดเร็ว ผู้ที่จะได้ชื่อว่าศิลปิน จะต้องเป็นผู้ที่ได้เคยแสดงความสามารถพิเศษอย่างใดอย่างหนึ่งให้เป็นที่ประจักษ์ถึง “พรสวรรค์” ของบุคคลนั้นในวงการศิลป์และต้องแสดงถึงขั้นที่เรียกว่าศิลปะจริง ๆ นอกจากนี้ ปราณี สำราญวงศ์. (เพทาย เจริญคุณวิวิฏ. 2535 : 28-29) ให้ความหมายของอาชีพศิลปินโดยแบ่งศิลปินเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ศิลปินตามระบบทางราชการ หมายถึง นักแสดงที่จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางราชการในการอนุรักษ์ เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในด้านนาฏศิลป์ ดนตรี ให้เป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไปทั้งภายในประเทศและนานาชาติ ได้ ศิลปินด้านนาฏศิลป์โขน ศิลปินด้านนาฏศิลป์ละคร ศิลปินด้านเครื่องสาย ศิลปินปี่พาทย์และศิลปินด้านคีตศิลป์

2. ศิลปินอิสระหมายถึง นักแสดงที่นำความรู้ศิลปนาฏศิลป์ ดนตรี ไปประกอบอาชีพทางด้านศิลปโดยสามารถที่จะดำเนินการด้วยตนเองหรืออาจจะดำเนินการรวมตัวเป็นกลุ่ม และหา

รายได้เองโดยไม่มีนายจ้างหรือไม่อยู่ในฐานลูกจ้างได้แก่ ศิลปินอิสระโดยการรวมตัวตั้งกลุ่มนักแสดง ดารา และนักร้อง

ครูสอนนาฏศิลป์ ดนตรี (อาภรณ์ มนตรีศาสตร์และจตุรงค์ มนตรีศาสตร์. 2538: 321) หมายถึง ผู้ที่จะต้องศึกษาความรักในวิชาศิลปะอย่างฝังใจและอุทิศตนเพื่อศิลปะโดยพยายามศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ ในวงการศิลปะ หมั่นบททวนหลักทฤษฎีและปฏิบัติ เข้าใจวิธีการที่จะปรับความรู้ของตนให้ทันสมัยอยู่เสมอ รู้จักดัดแปลงทำให้ง่ายกว่าเดิมได้ตามกรณีจำเป็น มีการค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับจิตวิทยาและการเรียนรู้ของเด็กชายหญิง ความต้อง ความสนใจ วิธีการเรียน การเจริญเติบโตและสนใจหาทางช่วยเหลือเด็กเหล่านี้ได้อย่างไรบ้างจึงจะทำให้เขาเหล่านั้นเป็นสุขและเป็นคนที่มีประโยชน์ต่อสังคม

จากความหมายดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า การเรียนด้านนาฏศิลป์ ดนตรี หมายถึงการเรียนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะในการเรียนด้านนาฏศิลป์ ดนตรี สามารถนำไปประกอบอาชีพได้หลายอาชีพ เช่น ศิลปินในสาขาต่าง ๆ ครูอาจารย์สาขาต่าง ๆ เช่น โขน ละคร ปี่พาทย์ เครื่องสาย คีตศิลป์ นักประดิษฐ์ท่าแสดง ผู้กำกับแสดงบนเวที อาชีพนักพากย์ ผู้ประกาศ อ่านข่าวทางวิทยุและโทรทัศน์ นักร้องเพลงไทย – สากล และนักแสดง ทั้งในระบบราชการและงานเอกชน

ลักษณะงานอาชีพนาฏศิลป์ ดนตรี

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตบัณฑิตให้ไปประกอบอาชีพครูหรือศิลปินด้านนาฏศิลป์ ดนตรี ให้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม พัฒนาทางกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 3 ลักษณะคือ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ซึ่งในแต่ละลักษณะมีรายละเอียดดังนี้ (รจนา สุนทรานนท์. 2537: 23)

ด้านพุทธิพิสัย คือ มีความรู้ความเข้าใจถูกต้องนำความรู้ไปใช้ในการตัดสินใจตัดสินใจของสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ครูนาฏศิลป์ที่ดีควรเป็นครูที่มีความรู้ทางวิชาการการศึกษา มีทฤษฎีและมีความชำนาญในศิลปะ ซึ่งจะทำให้เป็นศิลปินครูที่มีความสามารถ มีทฤษฎีและมีความชำนาญในศิลปะ ซึ่งจะทำให้เป็นศิลปินครูที่มีความสามารถทางสติปัญญา มีความสมบูรณ์ทางร่างกาย มีพรสวรรค์ ซึ่งเป็นความสามารถเฉพาะตน สร้างสรรค์ศิลปะและการศึกษาของไทย

ด้านจิตพิสัย คือ การรับรู้ทางอารมณ์ สู้การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ เช่น การยอมรับคุณค่า เกิดทัศนคติ จนสามารถเลือกคุณค่าและตัดสินใจความดีความชั่วด้วยตนเอง ด้วยการยอมรับค่านิยม การปฏิบัติตามการปฏิเสธ การสนับสนุนด้วยเหตุผล การแสดงศรัทธาและความเชื่อต่อเทพยดาในด้านศิลปะ ปรมาจารย์ ครู อาจารย์ ทั้งที่ล่วงลับไปแล้วและยังมีชีวิตอยู่ มีความเมตตา เห็นอกเห็นใจ

ผู้เรียน มีความอดทน สุขุม รอบคอบ มีไมตรีจิต ชยันหมั่นเพียร ในการทบทวนหลักการทฤษฎีและปฏิบัติ สามารถปรับตัวและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นในการปฏิบัติงาน

ด้านทักษะพิสัย คือ มีทักษะที่ได้จากการฝึกประสาทสัมผัสและอวัยวะของร่างกายเพื่อนำไปใช้ประโยชน์เช่น สามารถใช้ประสาทสัมผัสและอวัยวะต่าง อย่างคล่องแคล่ว ควบคุมอารมณ์ของตนเอง ใช้ถ้อยคำให้ถูกต้องเหมาะสมตามกาลเทศะ ครูศิลปะสาขานาฏศิลป์ ดนตรี จะต้องมีความชำนาญในการเผยแพร่ศิลปะแก่สังคม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เสียสละตนและเวลาเพื่อส่วนรวม บำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์แก่สังคม

คุณลักษณะทางอาชีพของบัณฑิต ด้านความเป็นครูและด้านความเป็นศิลปิน มีสาระสำคัญดังนี้ (รจนา สุทธานนท์. 253: 41)

1. คุณลักษณะด้านความเป็นครู ได้แก่ มีความรู้ความสามารถในศิลปะสาขานาฏศิลป์ ดนตรี มีความสามารถในการเผยแพร่ศิลปะ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และให้บริการทางวิชาการด้านศิลปะแก่บุคคลทั่วไป ใช้หลักจิตวิทยาและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถจัดหลักสูตรและบทเรียนตามวุฒิภาวะของผู้เรียน ความชำนาญในการอธิบายและสาธิตประกอบการถ่ายทอดศิลปะ ความอดทน อุทิศตนและเวลา ให้แก่ผู้รับการถ่ายทอดซึ่งตรงต่อวิชาชีพครู ความเมตตากรุณาและประพฤติเรียบร้อยเป็นแบบอย่างที่ดี

2. คุณลักษณะด้านความเป็นศิลปิน ได้แก่ มีความอุตสาหะและตั้งใจจริงในการฝึกฝนทักษะด้านศิลปะในการฝึกซ้อมและการแสดงความชำนาญในศิลปะสาขานาฏศิลป์ ดนตรี ซึ่งตรงต่อวิชาชีพศิลปิน ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองและไม่ก้าวล่วงหน้าที่ของบุคคลอื่น ตรงต่อเวลา ความสามัคคีในการปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่น มีน้ำใจนักกีฬา ยอมรับในความผิดพลาดของตนเอง และนำส่วนดีของบุคคลอื่นมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเอง มีเหตุผลยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น กล่าวหาญในการนำศิลปะที่ประดิษฐ์หรือพัฒนาขึ้นแสดงต่อสังคม มีความอดทนต่ออุปสรรคในการปฏิบัติงาน สามารถควบคุมอารมณ์ของตนได้ในทุกสถานการณ์ อุทิศตนเพื่อบริการทางวิชาการแก่สังคมและความกตัญญูต่เวทีต่อครู – อาจารย์

อาชีพที่บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2547 – 2549 หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ไปประกอบอาชีพต่างๆ ซึ่งจะแยกปีการศึกษา (สำรวจข้อมูล สิงหาคม 2551)

จากข้อมูลที่ได้ศึกษาและสอบถามบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2547 ได้ไปประกอบอาชีพซึ่งมีทั้งภาครัฐและเอกชน โดยจะประกอบอาชีพที่ต่างกัน ได้แก่ อาชีพครู อาชีพศิลปิน อาชีพอิสระ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2547 สรุปได้ว่ามีอาชีพและสถานประกอบการดังนี้

ประเภทอาชีพของบัณฑิต ในปีการศึกษา 2547 จำนวน 20 คน มีดังนี้

1. อาชีพครู	จำนวน	4	คน
2. อาชีพศิลปิน	จำนวน	12	คน
3. อาชีพอิสระ	จำนวน	4	คน

ประเภทของสถานประกอบการที่บัณฑิต ปีการศึกษา 2547 ได้เข้าไปประกอบอาชีพมีดังนี้

1. รัฐบาล	จำนวน	8	คน
2. เอกชน	จำนวน	11	คน
3. หน่วยงานอิสระ	จำนวน	1	คน

จากข้อมูลที่ได้ศึกษาและสอบถามบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2548 ได้ไปประกอบอาชีพซึ่งมีทั้งภาครัฐและเอกชน โดยจะประกอบอาชีพที่ต่างกัน ได้แก่ อาชีพครู อาชีพศิลปิน อาชีพอิสระ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2548 สรุปได้ว่ามีอาชีพและสถานประกอบการดังนี้

ประเภทอาชีพของบัณฑิต ในปีการศึกษา 2548 จำนวน 39 คน มีดังนี้

1. อาชีพครู	จำนวน	18	คน
2. อาชีพศิลปิน	จำนวน	9	คน
3. อาชีพอิสระ	จำนวน	12	คน

ประเภทของสถานประกอบการที่บัณฑิต ปีการศึกษา 2548 ได้เข้าไปประกอบอาชีพมีดังนี้

1. รัฐบาล	จำนวน	13	คน
2. เอกชน	จำนวน	16	คน
3. หน่วยงานอิสระ	จำนวน	10	คน

จากข้อมูลที่ได้ศึกษาและสอบถามบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2549 ได้ไปประกอบอาชีพซึ่งมีทั้งภาครัฐและเอกชน โดยจะประกอบอาชีพที่ต่างกัน ได้แก่ อาชีพครู อาชีพศิลปิน อาชีพอิสระ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2549 สรุปได้ว่ามีอาชีพและสถานประกอบการดังนี้

ประเภทอาชีพของบัณฑิต ในปีการศึกษา 2549 จำนวน 31 คน มีดังนี้

1. อาชีพครู	จำนวน	15	คน
2. อาชีพศิลปิน	จำนวน	6	คน
3. อาชีพอิสระ	จำนวน	9	คน
4. ติดต่oไม่ได้	จำนวน	1	คน

ประเภทของสถานประกอบการที่บัณฑิต ปีการศึกษา 2548 ได้เข้าไปประกอบอาชีพมีดังนี้

1. รัฐบาล	จำนวน	10	คน
2. เอกชน	จำนวน	11	คน
3. หน่วยงานอิสระ	จำนวน	9	คน

จากข้อมูลที่ได้ศึกษาและสอบถามบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2547-2549 ได้ไปประกอบอาชีพซึ่งมีทั้งภาครัฐและเอกชน โดยจะประกอบอาชีพที่ต่างกัน ได้แก่ อาชีพครู อาชีพศิลปิน อาชีพอิสระ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2547-2549 สรุปได้ว่ามีอาชีพและสถานประกอบการดังนี้

ประเภทอาชีพของบัณฑิต จำนวน 90 คน มีดังนี้

1. อาชีพครู	จำนวน	37	คน
2. อาชีพศิลปิน	จำนวน	27	คน
3. อาชีพอิสระ	จำนวน	25	คน
4. ติดต่oไม่ได้	จำนวน	1	คน

ประเภทของสถานประกอบการที่บัณฑิต ได้เข้าไปประกอบอาชีพมีดังนี้

1. รัฐบาล	จำนวน	31	คน
2. เอกชน	จำนวน	38	คน
3. ไม่สังกัด	จำนวน	20	คน

3. คุณลักษณะของบัณฑิต

ในการจัดการศึกษาซึ่งเป็นภารกิจหลักของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย เพื่อผลิตบัณฑิตให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ดังนี้

1. ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ไทย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อยู่บนพื้นฐานของหลักการและเหตุผล

2. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ สามารถนำความรู้ไปประกอบวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีจรรยาบรรณ

3. ผลิตบัณฑิตเพื่ออนุรักษ์ สืบทอด และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาติ

จากวัตถุประสงค์ของหลักสูตรจึงได้แบ่งเป็นคุณลักษณะของบัณฑิตเป็น 5 คุณลักษณะ ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านเจตคติ ซึ่งได้มีทฤษฎีเกี่ยวข้องดังนี้

3.1 ความรู้ (Knowledge)

ความรู้ เป็นผลที่ได้จากการเรียนรู้ เกิดจากความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ เป็นความสามารถในการระลึกนึกออกในสิ่งที่ได้เรียนรู้มาแล้ว ความรู้ที่แต่ละบุคคลมีคือความรู้รอบตัวและความรู้ทางวิชาการในแต่ละสาขาวิชาชีพ ความรู้ที่องค์กรต้องการใช้ในการพัฒนาองค์กรให้ดียิ่งขึ้น คือความรู้ใหม่ การพัฒนาคนในองค์กรจึงจำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ (น้ำทิพย์ วิภาวิน. 2547: 15) ดังมีผู้ให้ความหมายและคำจำกัดความของคำว่าความรู้ไว้ ดังนี้

น้ำทิพย์ วิภาวิน (2547: 15) กล่าวว่า ความรู้ คือ ความเข้าใจ การรับรู้เรื่องราวที่นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการตัดสินใจและการปฏิบัติในองค์กรต่าง ๆ

บาคอน (Bacon) (อ้างในน้ำทิพย์ วิภาวิน, 2547: 14) กล่าวว่า ความรู้ คือ อำนาจ

ระพินทร์ ฉายวิมล (2546: 125-126) กล่าวว่า ความรู้จำแนกได้หลายประเภทตามลักษณะของแนวคิด ซึ่งมี 2 แนวคิด คือ ความรู้สองลักษณะ และ ความรู้สามลักษณะ ดังนี้

ความรู้สองลักษณะ ได้แก่

1. ความรู้ทั่วไป เป็นความรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้ได้หลายสถานการณ์ เช่น ความรู้เกี่ยวกับการอ่าน หรือสะกดคำ เป็นต้น

2. ความรู้เฉพาะ เป็นความรู้ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงต่องานหรือวิชาชีพ เช่น ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการเล่นฟุตบอล เป็นต้น

การแบ่งความรู้ในสองลักษณะดังกล่าวมีข้อจำกัดที่ความรู้ทั้งสองประเภทมีลักษณะสัมพันธ์กัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ชัดเจน เช่น เมื่อบุคคลเรียนเกี่ยวกับการอ่านครั้งแรกจำเป็นที่ต้อง

เรียนเกี่ยวกับการออกเสียงที่เฉพาะเจาะจงของตัวอักษรแต่ละตัวก่อน ซึ่งความรู้เกี่ยวกับเสียงที่เฉพาะของตัวอักษรเหล่านั้นเป็นความรู้เฉพาะและมีความจำเป็นต่อการอ่านเป็นต้น

ความรู้สามลักษณะ ได้แก่

1. ความรู้เนื้อหา เป็นความรู้ที่รู้จักสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และโดยทั่วไปเมื่อกล่าวถึงคำว่าความรู้ จะหมายถึงความรู้เนื้อหา ดังนั้นข้อความจริง ความเชื่อ ทฤษฎี ความคิด บทกวี กติกา ชื่อต่าง ๆ เป็นความรู้เนื้อหา ซึ่งความรู้เนื้อหาเรียกว่าข้อมูลทางภาษา

2. ความรู้กระบวนการ เป็นความรู้วิธีการในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น การแยกเศษส่วน หรือการทำความสะอาดเครื่องยนต์ เป็นต้น โดยที่การบอกว่า การแยกเศษส่วนคือการหาร และการคูณเป็นความรู้เนื้อหา แต่การแสดงวิธีการกระทำทำให้กระจ่างได้โดยเมื่อพบโจทย์เลขเศษส่วนนักเรียนสามารถดำเนินการได้ถูกต้อง เป็นความรู้ทางกระบวนการ เรียกว่า ทักษะทางปัญญา

3. ความรู้เงื่อนไข เป็นความรู้เกี่ยวกับเงื่อนไข ว่า เมื่อไร ทำไม ในการที่จะประยุกต์ใช้ความรู้เนื้อหาและวิธีการว่า เมื่อไร และ ทำไม เรียกอีกอย่างว่า กลวิธีทางปัญญา เช่น เมื่อมีโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์จำนวนมาก การรู้กลวิธีว่าจะต้องใช้กระบวนการชนิดใด และเมื่อไรในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์แต่ละปัญหา ซึ่งความรู้กลวิธีทำให้รู้ว่า เมื่อไรที่นักเรียนต้องอ่านหนังสืออย่างละเอียดรอบคอบทุกตัว และเมื่อไรที่นักเรียนสามารถอ่านแบบรวดเร็ว ได้

จำเนียร จวงตระกูล (2530: 23) แบ่งความรู้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ความรู้พื้นฐานทางอาชีพ คือมีคุณสมบัติเบื้องต้นในตำแหน่งงานนั้น ๆ
2. ความรู้ในงานอาชีพ คือ รู้รายละเอียดของงาน ว่าต้องทำอะไรบ้าง รับผิดชอบอะไรบ้าง เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับใคร อุปกรณ์เครื่องมือที่ต้องใช้ ตลอดจนขั้นตอนการทำงาน
3. ความรู้เกี่ยวกับสังคม คือ ต้องสามารถเรียนรู้ความเป็นไปของสังคมและทันตามสังคม

บุญเลิศ ไพรินทร์ (2533: 15) กล่าวถึงลักษณะความยากง่ายของความรู้ ตามแนวคิดของ เบนจามิน บลูม (Benjamin Bloom) โดยเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก ดังนี้

1. ความรู้พื้นฐาน ได้แก่ ความรู้ระดับการระลึกหรือจดจำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้
2. ความเข้าใจ ได้แก่ การแปลความหมายได้
3. การนำไปใช้ ได้แก่ การนำเอากฎเกณฑ์ต่างๆที่ได้เรียนรู้เอาไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้
4. การวิเคราะห์ ได้แก่ การรู้จักแยกแยะสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากสมมุติฐานได้

5. การสังเคราะห์ เป็นการสร้างสิ่งใหม่ขึ้นจากส่วนหรือองค์ประกอบย่อย ๆ ได้ เช่น การเรียงความ เป็นต้น

6. การประเมินผล เป็นการใช้อภิปรายหรือการวินิจฉัยคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายอย่าง ได้แก่ คุณค่าของความเป็นไปได้ในงานหรือการแก้ปัญหาหรือวัสดุอุปกรณ์ใด ๆ ก็ตาม

ความรู้เป็นเหมือนดาบสองคมที่มีผลกระทบต่อความคิดสร้างสรรค์ทั้งในมุมบวกและมุมลบ ในมุมบวกนั้น ความรู้ที่สะสมมาเป็นเวลาหลายปีนั้นมีความสำคัญต่อการทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ คนที่มีความรู้มักจะคิดสร้างสรรค์ได้ดีกว่าคนที่ไม่มีความรู้ เพราะทำให้เข้าใจธรรมชาติของปัญหาได้ดีกว่า ทำให้สามารถคิดงานที่มีคุณภาพ เพราะมีรากฐานของความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นรองรับ ทำให้คนรู้จักสังเกตและรู้จักขยโอกาสที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาเป็นต้นกำเนิดของความคิด อย่างไรก็ตาม ในทางตรงกันข้าม ความรู้กลับอาจเป็นตัวขัดขวางความคิดสร้างสรรค์ได้ด้วย หากเกิดการยึดติดในความรู้ที่มีอยู่มากเกินไป จนเป็นอุปสรรคทำให้ขาดความยืดหยุ่นในการคิดนอกกรอบเกี่ยวกับสิ่งใหม่ๆ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2546:24)

ดวงรัตน์ คุณเจริญ และรัตนาวดี ศิริทองถาวร (2537: 43 – 44) กล่าวถึงความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ว่าควรมีความรู้เรื่องหน่วยงานหรือโครงสร้างนโยบาย ความรู้รอบตัว ความรู้ทางจิตวิทยา ความรู้ทางศิลปะ ความรู้ทางการตลาด ความรู้ทางการวิจัย ความรู้ภาษาต่างประเทศ ความรู้ทางคอมพิวเตอร์

มานพ ทับทิมเมือง (2544: 24) กล่าวว่า คุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านความรู้ ประกอบด้วย ความรู้ทางด้านวิชาการ ประสบการณ์ในการเรียนรู้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี เป็นผู้ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ทำตนให้เจริญก้าวหน้าในวิชาชีพทันต่อเหตุการณ์ ของสังคม ประกอบด้วย การมีความรอบรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ การแสวงหาความรู้ รู้จักคิดและความสามารถในการวิเคราะห์ ความเฉลียวฉลาดไหวพริบ การถ่ายทอดความรู้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหา (เขว่วนปัญญา) ความรู้ความเข้าใจในหลักจริยธรรม ความรู้ด้านวิชาการ ความรู้ด้านวิชาชีพ ความรู้ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความใฝ่เรียน รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูล ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความมีสติปัญญา รู้ภาษาที่สอง รู้เรื่องสุขอนามัย รู้เรื่องการปฐมพยาบาล รู้เรื่องการเกษตรพื้นฐาน รู้เรื่องปรากฏการณ์ธรรมชาติ รู้เรื่องการแนะแนว รู้เรื่องสื่อการสอน รู้เรื่องงานธุรการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542: 2-3) แบ่งความรู้เป็น 2 ประเภทที่มีความสำคัญ คือ ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี ซึ่งเราเรียกว่า ความรู้ด้านเทคนิค เช่น ในเรื่องโภชนาการ การคุมกำเนิด การเขียนและจัดการซอฟต์แวร์ และการบัญชี โดยมากประเทศที่กำลังพัฒนาจะมีความรู้ด้านนี้น้อยกว่าประเทศอุตสาหกรรม และ ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะ เช่น คุณภาพของสินค้า ความขยันของคนงาน ความน่าเชื่อถือทางการเงินของบริษัท

จึงกล่าวโดยสรุปว่า ความรู้ หมายถึง การมีความรู้ทั่วไปในวิชาชีพ มีความรู้ในงานที่ปฏิบัติ มีความรู้ที่ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถบูรณาการเชื่อมโยงเข้าถึงแก่นความรู้และสร้างองค์ความรู้ใหม่ และมีการแสวงหาความรู้เสมอ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นความรู้ทั่วไปหรือความรู้พื้นฐาน และความรู้เฉพาะด้านหรือความรู้ในงานที่ปฏิบัติ

3.2 ทักษะ (Skill)

การที่คนเราสามารถเรียนรู้และทำสิ่งต่างๆ ได้นั้น นอกจากต้องอาศัยความรู้ ความคิด แล้ว ยังต้องอาศัยทักษะในการทำงาน ซึ่งทักษะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การทำงานคล่องแคล่ว มีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ได้มีผู้ให้ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับทักษะ ไว้ดังนี้

พัฒนาวดี ชูโต และคณะ (2546: 4) กล่าวว่า ทักษะ หมายถึง การมีความชำนาญและความสามารถในการปฏิบัติงาน (ทั้งด้านถ้อยคำและการกระทำ) ได้อย่างมีคุณภาพตามข้อกำหนด และปฏิบัติงานแล้วเสร็จตามมาตรฐานเวลาที่กำหนด ทักษะเช่นนี้เกิดจากการฝึกฝนและการสะสมประสบการณ์โดยผ่านขั้นตอนต่างๆ คือ การเลียนแบบ (Imitation) การจัดการตามแบบ(Manipulation) การปฏิบัติตามแบบหรือปฏิบัติงานได้อย่างเที่ยงตรง (Precision) การปฏิบัติตามแบบหรือปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน (Articulation) และการปฏิบัติงานได้โดยอัตโนมัติหรือการมีลักษณะเป็นธรรมชาติ (Naturalization)

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2537: 47) กล่าวว่า ทักษะ ได้แก่ ความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity) และการท้าทาย (Challenge)

กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530: 310) กล่าวว่า ทักษะ คือ ความชำนาญในศิลปวิทยาการหนึ่ง ซึ่งเคยฝึกหัดและมีประสบการณ์มา สามารถแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่คล่องแคล่วอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการปฏิบัติอย่างมีทักษะจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการรับรู้และกลไกการทำงานของกล้ามเนื้อ ในการปฏิบัติการใด ๆ ก็ตาม เราจะกล่าวว่าผู้ปฏิบัติมีทักษะหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ต้องพิจารณาที่การทำกิจกรรมนั้น ๆ สังเกตได้จากเกณฑ์ 4 ประการ คือ ความเร็ว ความแม่นยำ การประหยัด และความคล่องตัว กล่าวคือ ผู้มีทักษะย่อมสามารถปฏิบัติการอย่างรวดเร็วภายในเวลาอันจำกัด มีความแม่นยำในการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ ไม่ขัดเขินผิดพลาด ใช้พลังงานหรือความพยายามน้อยที่สุด และสามารถปฏิบัติการได้ในสถานการณ์ที่แตกต่างออกไป เช่น คนมีทักษะในการพูดภาษาอังกฤษ พูดคล่อง สำนวนไพเราะ ลีลานุ่มนวล เป็นต้น

สถิต วงศ์สวรรค์ (2538: 256) กล่าวว่า ทักษะ คือ ความรอบรู้ในศิลปวิทยาการใด วิทยาการหนึ่ง พร้อมด้วยความสามารถที่จะนำความรู้นั้นไปใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว ด้วยความชำนาญ ซึ่งการปฏิบัติอย่างมีทักษะนั้น จำเป็นต้องอาศัยพัฒนาการของกระบวนการรับรู้และกลไกการทำงาน

ของกล้ามเนื้อ ในการปฏิบัติการใดๆ ก็ตาม เราจะกล่าวว่าผู้ปฏิบัติมีทักษะหรือไม่ มากน้อยเพียงใด สังเกตได้จากเกณฑ์ 4 ประการ คือ ความเร็ว (Speed) ความแม่นยำ (Accuracy) การประหยัด (Form) ความคล่องตัว (Adaptability)

นรินทร์ บุญชู (2532: 396) กล่าวว่า ทักษะเป็นสิ่งที่คนเรามีกันอยู่แล้วทุกคน ต่างกันออกไปมากบ้างน้อยบ้าง ตามประสบการณ์ที่ได้รับ อายุที่เพิ่มขึ้น และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน เช่น คนไทยที่พูดจากับชาวต่างประเทศได้คล่องแคล่ว แสดงว่ามีทักษะในเรื่องภาษามาก หรือคนที่สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี แสดงว่ามีทักษะของการปรับตัวและแก้ปัญหาได้ดี และได้สรุปทักษะวิธีการศึกษาค้นคว้าที่นักศึกษาควรได้รับการฝึกฝน คือ

1. ทักษะการวางแผนการศึกษา ซึ่งได้แก่การรู้จักตนเอง การกำหนดเป้าหมายในการศึกษา แรงจูงใจในการศึกษา การวางแผนการใช้เวลาในการศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมของการเรียน และการสร้างนิสัยในการเรียนที่ดี และมีการประเมินผลตนเอง
2. ทักษะการฟัง มีทักษะในการฟังคำบรรยาย ฟังอภิปราย การฟังการสนทนา สามารถจับใจความจากการฟัง และมีมารยาทในการฟัง
3. ทักษะการอ่าน รู้หลักในการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ รู้หลักการอ่านเร็ว สามารถอ่านจับใจความได้
4. ทักษะการเขียน มีทักษะในการจดบันทึกย่อจากการอ่าน และการฟังอย่างกะทัดรัด ชัดเจนและมีแบบแผน
5. ทักษะการจำ สามารถจดจำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและทนทาน มีหลักในการจำ
6. ทักษะการสอบ สามารถใช้หลักการสอบเป็นประโยชน์ต่อการทำข้อสอบต่าง ๆ ด้วยดี
7. ทักษะการศึกษาค้นคว้า มีทักษะในการใช้แหล่งวิทยาการต่าง ๆ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษารู้จักใช้หนังสือและห้องสมุด รู้จักใช้เครื่องมือช่วยการค้นคว้า เช่น บัตรรายการ วรรณกรรมวารสาร และหนังสืออ้างอิง

เฉลิมเผ่า อจละนันท์ และคณะ (2545: 74) กล่าวว่า ทักษะหรือความสันทัด เป็นเรื่องของความสามารถที่จะใช้ร่างกายและจิตใจประสานงานกันในการปฏิบัติงาน ทักษะความสามารถแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. ทักษะทางด้านเทคนิควิธีการทำงาน (Technical Skill) หมายถึง ความสามารถในการลงมือปฏิบัติงานนั้น
2. ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation Skill) หมายถึง ความสามารถในการใช้คนงาน จูงใจให้ทำงานติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานในองค์กรและนอกองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ทักษะด้านความคิดรวบยอด (Concept Skill) เน้นความสามารถในการวางแผนหรือนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร

ครอนบาค (Cronbach. 1977: 393-395) แบ่งทักษะเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ทักษะแบบต่อเนื่อง คือ ทักษะที่มีกระบวนการกระทำอย่างต่อเนื่องกัน เช่น การพิมพ์ดีด

2. ทักษะแบบไม่ต่อเนื่อง เป็นทักษะที่สิ้นสุดลงในระยะเวลาสั้น ๆ เช่น ยิงปืน ตบยาง

3. ทักษะแบบปิด คือ ทักษะที่สถานการณ์สิ่งเร้าคงที่เหมือนเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง เช่น การเดิน การเลี้ยวไม้ ฯลฯ

4. ทักษะแบบเปิด คือ ทักษะที่สถานการณ์สิ่งเร้าเปลี่ยนแปลงไป เช่น การเตะตระกร้อ การตัดเสื้อผ้า การขับเครื่องบิน ฯลฯ

บุญเลิศ ไพรินทร์ (2533: 27) กล่าวถึงลำดับขั้นต่าง ๆ ของทักษะ ว่าแบ่งได้ดังนี้

1. การเลียนแบบ ซึ่งสามารถกระทำตามหรือเลียนแบบการกระทำของผู้อื่นได้ เช่น การเดินตามจังหวะที่มีผู้ทำให้ดูหรือฝึกได้อย่างถูกต้อง หรือการวาดภาพตามรูปภาพเดิมที่มีอยู่แล้ว เป็นต้น

2. การใช้มือได้อย่างถูกต้อง เช่น การรู้จักซ่อมเครื่องจักรกลไฟฟ้าได้ การรู้จักใช้เครื่องเลื่อยจักรไฟฟ้าได้ เป็นต้น

3. การทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างถูกต้องแม่นยำ เช่น การขับรถได้อย่างชำนาญและคล่องแคล่ว หรือการใช้เครื่องเลื่อยจักรไฟฟ้าได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ

4. การกระทำที่มีความคล่องแคล่วสูง เช่น การเขียนหนังสือได้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้องเป็นอย่างดี เป็นต้น

5. การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นธรรมชาติ เช่น การเล่นไวโอลินได้อย่างชำนาญเป็นพิเศษ และเป็นไปอย่างธรรมชาติไม่ต้องระวังก็ไม่มีการผิดพลาด หรือการว่ายน้ำที่มีลักษณะที่ถูกต้องตามรูปแบบของการว่ายน้ำที่ดีเยี่ยมนั่นเอง

วีระ พงศ์นภารักษ์ (2541: 162-163) กล่าวถึงทักษะที่จำเป็นของผู้ผู้นำในการพัฒนาการทำงานว่าควรมีทักษะดังต่อไปนี้

1. ทักษะในการบริหารเปลี่ยนแปลง เพราะในบางกรณีอาจมีการเปลี่ยนแปลงเป้าหมายดำเนินงาน อาจเปลี่ยนแปลงบางส่วนหรือทั้งหมดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายใหม่ที่แตกต่างหรือสูงขึ้นกว่าเดิม การเปลี่ยนแปลงมักจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสมาชิกขององค์การ เกิดแรงต่อต้านการเปลี่ยนแปลงมักจะก่อให้เกิดความวิตกกังวล ความเครียด และความขัดแย้ง ด้วยเหตุนี้ผู้นำจำเป็นต้องพัฒนาทักษะในการบริหารการเปลี่ยนแปลง

2. ทักษะในการทำงานกับคน ในการบริหารงานนั้นเป็นการรวมพลังทรัพยากรต่าง ๆ โดยเฉพาะทรัพยากรมนุษย์เพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรใน 3 ประเด็น ต่อไปนี้ คือ ความไว้วางใจ ความเชื่อมั่น และการยอมรับความคิดเห็น

3. ทักษะในการสร้างแรงจูงใจ เนื่องจากการทำงานของบุคคลเป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างความสามารถและแรงจูงใจด้วยเหตุที่การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานในองค์การอาศัยการพิจารณาความรู้ ความสามารถเป็นประการสำคัญ ผู้นำจึงควรมีทักษะในการสร้างแรงจูงใจแก่สมาชิกขององค์การด้วย

4. ทักษะในการมอบหมายงาน การปฏิบัติภารกิจขององค์การจะบรรลุเป้าหมายได้ด้วยการปฏิบัติงานของบุคคลและของกลุ่มบุคคล ดังนั้นผู้นำจึงจำเป็นต้องมีทักษะในการมอบหมายงาน ทั้งนี้เพราะการมอบหมายงานจะทำให้สมาชิกขององค์การมีความรับผิดชอบมากขึ้น และมีอิสระในการทำงานมากขึ้น ในการมอบหมายงานนั้นอาจเป็นการมอบหมายแบบเป็นบุคคลหรือกลุ่มก็ได้

5. การเรียนรู้จากตนเอง เป็นการเรียนรู้จากความล้มเหลวหรือความสำเร็จของตนเองเป็นวิธีการพัฒนาผู้นำที่ดีอีกวิธีหนึ่ง โดยเฉพาะการเรียนรู้จากความผิดพลาดของตนเองโดยยึดหลัก “ผิดเป็นครู” บทเรียนจากความผิดพลาดของตนเองทำให้ทราบจุดอ่อนหรือข้อจำกัดของตนเองแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

จากความหมายและแนวคิดต่าง ๆ ข้างต้น สรุปได้ว่า ทักษะ คือ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ หรือความชัดเจน ในการปฏิบัติงานซึ่งเกิดจากการศึกษา การฝึกอบรม และการพัฒนา อันเป็นการเตรียมการอย่างเป็นระบบให้กับบุคคล นอกจากนี้ ทักษะยังเกิดจากการเรียนรู้ที่ได้จากการทำงานในองค์การ การเปิดรับสื่อเทคโนโลยี และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การฝึกฝนเป็นสำคัญ

3.3 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ความหมายของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ถือว่าเป็นคุณลักษณะทางความคิดอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ ฉะนั้นการสอนความคิดสร้างสรรค์และการฝึกฝนให้นักเรียนสามารถคิดอย่างสร้างสรรค์ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยยกระดับคุณภาพในตนเองของผู้เรียนให้สูงขึ้น

ทอเรนซ์ (อาร์ พันธ์มณี. 2546; อ้างอิงจาก Torrance. 1962: 16) มีความเชื่อว่าการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าคิดกล้าแสดงออก จะช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของตนเองอย่างเต็มที่ ความคิดสร้างสรรค์มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตมาก เพราะผู้สอนไม่สามารถสอนทุกสิ่งทุกอย่างของชีวิตให้เด็กได้ เด็กต้องคิดค้นวิธีนำความรู้และแสวงหาความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต ความคิดสร้างสรรค์เป็น

กระบวนการของความรู้สึกไวต่อปัญหา สิ่งที่ไม่คาดหมายไป สิ่งที่ไม่ประสานกัน แล้วเกิดความพยายามในการสร้างแนวคิด ตั้งสมมุติฐาน ทดสอบสมมุติฐาน และเผยแพร่ผลที่ได้ให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจเพื่อเป็นแนวทางค้นพบสิ่งใหม่ต่อไปและได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดสร้างสรรค์ ผลิตผลหรือสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่ไม่รู้จักมาก่อน อาจเกิดจากการรวบรวมความรู้ต่าง ๆ จากประสบการณ์แล้วเชื่อมโยงกับสถานการณ์ใหม่ สิ่งที่เกิดขึ้นไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง อาจจะออกมาในรูปของผลิตผลทางศิลปะ วรรณคดี วิทยาศาสตร์ หรืออาจจะเป็นเพียงกระบวนการเท่านั้น แล้วรวบรวมความคิดเห็นสมมุติฐาน ทำการทดสอบสมมุติฐาน แล้วรายงานผลที่ได้รับจากการค้นพบ

กิลฟอร์ด (อารี พันธุ์ณี. 2546: 155; อ้างอิงจาก Guilford. 1967:61) ให้ความหมายความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถทางสมองที่คิดได้หลายทิศทาง หรือแบบอบเนกนัย (Divergent Thinking) ซึ่งประกอบด้วย ความคล่องแคล่วในการคิด ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ

เมดมิก (พวงผกา โกมุติภานนท์. 2544: 10; อ้างอิงจาก Medmick. 1962:196) ให้ความหมายความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่าหมายถึง ความสามารถเชื่อมโยงองค์ประกอบในแบบใหม่ ๆ ได้ โดยการเชื่อมโยงสัมพันธ์นั้น ตอบสนองต่อข้อกำหนดบางประการหรือให้ประโยชน์บางอย่างได้ ถ้าสิ่งก็นำมาเชื่อมโยงกันนั้นมีความห่างกันมากเพียงใด การเชื่อมโยงสัมพันธ์ก็มีความสร้างสรรค์มากขึ้นเพียงนั้น

วอลแลช; และโคแกน (อารี พันธุ์ณี. 2546:155; อ้างอิงจาก Wallach; & Korgan 1965: 34) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดโยงสัมพันธ์ (Association) คนที่มีความคิดสร้างสรรค์คือ คนที่สามารถคิดอะไรได้อย่างสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ เช่น เมื่อเห็นกระดากก็นึกถึงดินสอ ปากกา พู่กัน ภาพวาด สมุด จดหมาย ฯลฯ ยิ่งคิดได้มากเท่าไรยิ่งแสดงถึงปริมาณความคิดสร้างสรรค์มากเท่านั้น

อารี พันธุ์ณี (2537:9) และ ฉันทนา ภาคบังข (2528: 55) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกันว่า หมายถึง กระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะอบเนกนัย เพื่อนำไปสู่การคิดค้นพบสิ่งแปลกใหม่ ดัดแปลง ประยุกต์ ความคิดเดิมผสมผสานให้เกิดสิ่งใหม่ รวมทั้งการประดิษฐ์คิดค้นพบสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการคิด ทฤษฎี หลักการได้สำเร็จ

ดิลด ดิลภานนท์ (2534: 8) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า หมายถึง กระบวนการทางการคิด (Cognitive Process) ซึ่งมีผลการคิดในลักษณะอบเนกนัย (Divergent Thinking) ประกอบด้วยคุณลักษณะในการคิด 4 ประการคือ ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) ความคิดริเริ่ม (Originality) ความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

เนื่องจากสถานการณ์ของโลกในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกด้าน การใช้ความคิดและปฏิบัติแบบเดิม ๆ อาจก่อให้เกิดปัญหาได้ จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ด้วยเหตุผลดังนี้

1. ช่วยให้ค้นพบวิธีการแก้ปัญหาในวิถีทางที่ไม่เคยปฏิบัติมาก่อน เพื่อความอยู่รอดในสังคมโลกและการดำรงชีวิตประจำวัน (สุวิทย์ มูลคำ. 2547: 26-27)
2. ก่อให้เกิดนวัตกรรมหรือสิ่งประดิษฐ์แปลกใหม่อย่างไม่หยุดยั้ง สภาวะการณ์ในการแข่งขันเสรีทางการค้า ผู้ผลิตสินค้ามีความจำเป็นจะต้องพยายามคิดผลิตสินค้าใหม่ที่ดีกว่าคู่แข่งทั้งในเรื่องของความแปลกใหม่ คุณภาพ ราคา ประโยชน์ใช้สอย เพื่อรักษาส่วนแบ่งของตลาดและอันดับในการแข่งขันไว้ จึงเกิดสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ขึ้นตลอดเวลา (ศิริกาญจน์ โกสมุทร. 2546: 1-2)
3. ช่วยให้พบหรือได้สิ่งที่ดีกว่าเดิม ปัจจุบันบุคคลในทุกอาชีพ ทุกองค์กรมีความจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อปรับสภาพหรือพัฒนาวิชาชีพอย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อก้าวสู่นาคต ทนโลก ทนเหตุการณ์ จึงจำเป็นต้องพึ่งคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ ทำให้ได้พบสิ่งที่ดีกว่าเดิม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547: 26-27)
4. ช่วยให้มีความสุขความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความอดทน อดกลั้น กล้าเผชิญ และยอมรับต่อสภาวะการณ์ที่เป็นจริง รวมทั้งมีจินตนาการที่ควบคู่กับความอดทนจะสามารถสร้างสรรค์ตนเองและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในลักษณะที่เหมาะสม พึงพอใจ มีชีวิตที่เป็นสุข (สุวิทย์ มูลคำ. 2547: 26-27)

ความคิดสร้างสรรค์

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนในประเทศไทยอาศัยหลักการและแนวคิด ดังนี้

1. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคิดซึ่งเป็นที่ยอมรับและรู้จักกันอย่างกว้างขวาง ได้แก่ ทฤษฎีของเพียเจต์ การ์ดเนอร์ บูรเนอร์และนักการศึกษาไทยที่เป็นที่ยอมรับในวงการศึกษ ได้แก่ นายแพทย์ประเวศ วะสี และดร.ทศนา แชมมณี ซึ่งได้กล่าวถึงสาระสำคัญพอสังเขปดังนี้

1.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Intellectual Development Theory) เพียเจต์ (Piaget) ได้แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาเป็น 4 ขั้นตอน (ทศนา แชมมณี. 2547: 64-65) ได้แก่

1.1.1 ขั้นตอนการรับรู้สัมผัสและการเคลื่อนไหว (The Stage of Sensorimotor Intelligence) เด็กอายุแรกเกิดจนถึง 2 ปี เด็กมีปฏิกิริยาสะท้อนกลับ (Reflexive Responses) ในช่วงแรกเกิดหลังจากนั้นในระยะ 4 – 8 เดือน ต่อมาก็รู้จักใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ ทางตา หู จมูก และการสัมผัส ในการลองผิดลองถูกทำสิ่งต่าง ๆ ว่าทำได้หรือไม่ เด็กเรียนรู้สิ่งแวดล้อมและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการรับรู้สัมผัสและการเคลื่อนไหว พัฒนาการทางภาษาและสติปัญญาจะเริ่มเกิดขึ้นในวัยนี้

เด็กจะเข้าใจในสิ่งที่ง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน เด็กยึดตนเองเป็นศูนย์กลางในการกระทำสิ่งต่าง ๆ และมองเห็นจากมุมของตนเองเท่านั้น

1.1.2 ขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ (The Stage of Preoperational Thought)

ในขั้นนี้เด็กระหว่างอายุ 2 – 7 ปี เด็กเพิ่มความสามารถในความรู้สึกภายใน คือ เริ่มรู้จักคิดมากขึ้น การเรียนรู้จากประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหวจะค่อย ๆ ลดลงเป็นอย่างมาก เด็กเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ จากความสามารถใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น เด็กเรียนรู้จากการคิดจินตนาการ การเล่นบทบาทสมมติ การวาดภาพ การเข้าใจภาษาที่พูด ภาพและสัญลักษณ์ต่าง ๆ การแสดงออกตามความรู้สึกและความต้องการเด็กผ่านการเล่นเป็นสำคัญ ขณะที่เล่นเด็กจะเริ่มพัฒนาการทางสังคม จากเล่นคนเดียวเป็นข้าง ๆ ผู้อื่นและเล่นกับผู้อื่น เมื่อเด็กเล่นและพูดคุยกับผู้อื่น พัฒนาการทางสติปัญญาจะเกิดขึ้นก่อน การพัฒนาการทางด้านภาษา เด็กยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและยังไม่เห็นมุมมองความคิดของผู้อื่น ว่าคิดเหมือนตนหรือไม่ เด็กยังไม่มีเหตุผลมากนัก แต่สามารถเลียนแบบผู้อื่นในช่วงสั้น และสามารถหยั่งรู้ (Insight an intuition) ได้ นอกจากนี้เราควรยึดเด็กในการมีเหตุผลทางจริยธรรม (Moral Reasoning) และกฎต่าง ๆ (Rules) เพื่อเป็นพื้นฐานในการเข้าสังคมต่อไป เพราะเด็กวัยนี้ตัดสินใจสิ่งต่าง ๆ จากการรับรู้ของตนเอง และเริ่มรู้จักมีโน้ต

1.1.3 ขั้นปฏิบัติการคิดแบบรูปธรรม (concrete Operational Period) เด็กอายุ

7-11ปี มีความคิดที่เป็นเหตุผลมากขึ้น เด็กแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยใช้เหตุผลและยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ในการตัดสินใจน้อยลง การใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสาร รวมทั้งการเข้าสังคมกับผู้อื่น ทำให้เด็กเข้าใจผู้อื่นได้ดีขึ้น หลังที่ได้รับรู้และได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ เด็กจะปรับโครงสร้างความรู้ใหม่ให้เข้ากับ ความรู้เดิม (Accommodation) พัฒนาการทางสติปัญญา อารมณ์และสังคมจะเกิดควบคู่ไปพร้อมกัน เด็กวัย 7-8 ปี จะเริ่มพูดถึงความรู้สึกและคุณค่าต่าง ๆ เด็กมีเหตุผลทางจริยธรรมและยอมรับกฎต่าง ๆ การเล่นเกมของเด็กวัยนี้จะทำให้เด็กยอมรับกฎเกณฑ์ที่ดีขึ้น การเรียนรู้โน้ตทางคณิตศาสตร์ ได้แก่ การเรียงลำดับ และการแยกแยะเป็นพัฒนาการทางสติปัญญาที่เกิดขึ้น มโนทัศน์ทางจริยธรรม จะเพิ่มขึ้น เห็นได้จากเด็กเข้าใจกฎ การโกหก อุบัติเหตุ และความยุติธรรม

1.1.4 ขั้นปฏิบัติการคิดแบบนามธรรม (The Stage of Formal Operations)

เด็กวัย 11 – 15 ปี มีพัฒนาการทางเหตุผล และใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา โครงสร้างทางสติปัญญา ของเด็กในกาคิดเริ่มดีพอ ๆ กับผู้ใหญ่แล้ว รวมทั้งการรับความรู้และการปรับโครงสร้างจะเริ่มเกิดภาวะ สมดุล (Equilibrium) เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลจากโครงสร้างความรู้ (Schemata) ของเด็กวัยนี้

จากทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญา ซึ่งสรุปพัฒนาการตามวัย และระดับความสามารถของเด็ก นำมาเป็นเกณฑ์ในการจัดการเรียนรู้ของระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับประถมศึกษา

1.2 ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences)

การ์ดเนอร์ ได้กล่าวถึงความฉลาดที่หลากหลาย หรือพหุปัญญา (Multiple Intelligences) ซึ่งเราทุกคนมีความสามารถทางสองหลายด้านด้วยกัน ความฉลาดหรือปัญญานี้ คือ ความสามารถในการแก้ปัญหา และการออกแบบ หรือสร้างผลงานใหม่ ๆ ขึ้นมา มีทั้งหมด 9 ด้าน ได้แก่ (ทิสนา แหมมณี. 2547: 85-89)

1. ความสามารถทางภาษา
2. ความสามารถทางด้านตรรกะ และคณิตศาสตร์
3. ความสามารถทางด้านมิติสัมพันธ์
4. ความสามารถทางด้านการเคลื่อนไหว
5. ความสามารถทางด้านดนตรี
6. ความสามารถทางด้านมนุษยสัมพันธ์
7. ความสามารถทางการเข้าใจตนเอง
8. ความสามารถทางธรรมชาติวิทยา
9. ความสามารถในด้านจิตวิญญาณ

จากทฤษฎีพหุปัญญา นักการศึกษานำมาเป็นแนวคิดและหลักการในการสร้างหลักสูตร โครงสร้าง รายวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์มีหลายแนวคิดด้วยกัน ทั้งในแง่ปรัชญาและจิตวิทยา ในทางปรัชญา นักปรัชญามองความคิดสร้างสรรค์ในรูปของความคิดที่ดีเลิศ เป็นความคิดอัจฉริยะ และมีพลังเหนือคนธรรมดาทั่วไป ส่วนในทางจิตวิทยา นักจิตวิทยามองความคิดสร้างสรรค์ในเชิง ทฤษฎีที่แตกต่างกัน อาจสรุปแนวคิดของนักจิตวิทยาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ได้ 8 แนวคิดได้แก่

1. แนวคิดด้านจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Approach)

ฟรอยด์ (Freud) มีความเห็นว่าความสามารถทางสร้างสรรค์ของมนุษย์เป็นกิจกรรม ทดแทน ซึ่งแสดงออกโดยกลวิธีป้องกันตัว (Defense Mechanism) อันเกิดจากจิตไร้สำนึกที่ควบคุม แรงขับทางเพศ หรือความก้าวร้าวของตน บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงจะเป็นผู้ที่หนีโลกแห่งความจริงไปสู่ความคิดฝัน เพื่อปกป้องไม่ให้พลังจิตไร้สำนึกที่ไม่พึงปรารถนาได้แสดงออกมา เช่น ศิลปินจะ ใช้กิจกรรมทางศิลปะเพื่อทดแทนแรงขับทางเพศของเขา ในขณะที่บุคคลธรรมดาทั่วไปจะใช้วิธีสนอง ความต้องการด้วยการใช้กิจกรรมทางเพศ ดังนั้นความคิดสร้างสรรค์จึงทำหน้าที่เป็นตัวปลดปล่อย ความเครียดของบุคคล (ทิสนา แหมมณี. 2547: 64-65)

2. แนวคิดด้านมนุษยนิยม (Humanistic Approach)

ทัศนะของนักมนุษยนิยมมองในแง่ดีกว่าบุคคลมีศักยภาพด้านการสร้างสรรค์ด้วยกันทุกคนแต่ศักยภาพนั้นจะแสดงออกได้มากหรือน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับบรรยากาศแวดล้อมของบุคคลนั้นว่ามีความอบอุ่น เป็นกันเองที่จะสนับสนุนให้เขาพัฒนาถึงศักยภาพอันสูงสุดของตน (Self Actualization) ได้แค่ไหน ซึ่งเชื่อว่าการพัฒนาให้ถึงระดับศักยภาพอันสูงสุดของบุคคล คือการนำไปสู่ความสามารถทางสร้างสรรค์ของบุคคลนั่นเอง นักมนุษยนิยมเชื่อว่ากลวิธีป้องกันตัวเป็นสิ่งที่กีดขวางไม่ให้บุคคลเป็นตัวของตัวเอง เป็นตัวที่ทำให้บุคคลเกิดอัตมโนทัศน์ (Self Concept) เกี่ยวกับความเชื่อต่อระเบียบแบบแผนที่เชื่อกันมาทำให้ไม่ยอมรับความคิดที่แปลกใหม่ของบุคคล ดังนั้นความสามารถทางสร้างสรรค์บุคคลจะเพิ่มขึ้นก็ต่อเมื่อกลวิธีป้องกันตัวของเขาลดลง (พวงผกา โกมุติกานนท์. 2544: 12; อ้างอิงจาก Bloomerg3 1973 : 5-7)

3. แนวคิดด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Approach)

นักสิ่งแวดล้อมนิยมมีความคิดสอดคล้องกับมนุษยนิยมที่ว่า ความสามารถทางสร้างสรรค์ของบุคคลเป็นผลที่เกิดจากธรรมชาติจากบรรยากาศที่เหมาะสม แต่นักสิ่งแวดล้อมนิยม จะเน้นถึงการจัดกระทำของตัวแปรที่จะเป็นตัวเร้าและกระตุ้นให้บุคคลเกิดพฤติกรรมสร้างสรรค์ ส่วนนักมนุษยนิยมจะมองในส่วนของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคม เช่น บรรยากาศที่อยู่รอบตัวมากกว่าการจัดกระทำตัวแปร

แนวคิดด้านสิ่งแวดล้อมนี้ได้รับความสนใจจากนักวิจัย และทำการศึกษาทั้งในวงการธุรกิจอุตสาหกรรม ในโรงเรียน ตลอดจนในบ้าน สำหรับในวงการธุรกิจอุตสาหกรรม นักจิตวิทยาพบว่าวิธีการระดมพลังสมองเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถเพิ่มพฤติกรรมทางสร้างสรรค์ให้กับลูกจ้างได้ โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นของแต่ละคนอย่างอิสระปราศจากการวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งโดยวิธีนี้จะทำให้ได้รับความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าวิธีการแก้ปัญหาโดยทั่วไป (อารี พันธมณี. 2544: 88-100)

4. แนวคิดด้านสัมพันธ์เชื่อมโยง (Associative Approach)

เมดนิค (Mednick. 1982) ผู้นำแนวคิดนี้ให้คำจำกัดความของความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ ความคิด หรือวัตถุในแง่มุมที่แปลกใหม่ และเป็นประโยชน์ เขามีความเห็นว่าคุณค่าที่สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ที่อยู่ห่างกันหรือมีความเกี่ยวพันกันน้อยมากเท่าไร บุคคลนั้นยังมีความคิดสร้างสรรค์สูงเท่านั้น

ลักษณะของการมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ต่าง ๆ ในทัศนะของเมดนิคนั้น เขามองว่าบุคคลจะมองความสัมพันธ์ในสองลักษณะ คือ มองความสัมพันธ์ในลักษณะมองลึก กับมองความสัมพันธ์ในลักษณะมองกว้าง แต่เขาเห็นว่าบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงคือ ผู้ที่สามารถมอง

ความสัมพันธ์ในลักษณะกว้างมากกว่า (คูมาพร รังสิยานนท์. 2546: 13; อ้างอิงจาก Gilhooly 1982 : 141-144)

5. แนวความคิดด้านองค์ประกอบ (Factorial Approach)

แนวความคิดด้านองค์ประกอบนี้เริ่มมาจากทีกอลฟอร์ด (พวงผกา โกมติกานนท์ 2544: 13; อ้างอิงจาก Guildford. 1967) ได้เสนอโครงสร้างทางสติปัญญาตั้งปี ค.ศ.1950 ซึ่งประกอบด้วยสามมิติ คือ มิติที่หนึ่ง กระบวนการคิด (Operations) มิติที่สอง ผลจากระบวนการคิด (Product) และมิติที่สาม เนื้อหาซึ่งเป็นสิ่งเร้าให้เกิดกระบวนการคิด (Content) และได้แบ่งมิติที่หนึ่งกระบวนการคิดออกเป็น 5 ลักษณะ คือ การรู้จัก (Cognition) การจำ (Memory) การคิดเอกลั (Divergent Production) การคิดเอกลั (Convergent Production) และการประเมิน (Evaluation) มิติที่สอง ผลจากการคิด ประกอบด้วย 6 ลักษณะ ได้แก่ หน่วย (Units) จำพวก (Classes) ความสัมพันธ์ (Relation) ระบบ (System) การแปลงรูป (Transformations) และการประยุกต์ (Implications) ส่วนมิติที่สาม เนื้อหาแบ่งเป็น 4 ลักษณะ คือ ภาพ (Figural) สัญลักษณ์ (Symbolic) ภาษา (Semantic) และพฤติกรรม (Behavioral)

กิลฟอร์ด เชื่อว่าสติปัญญาเป็นผลรวมของความสามารถหลายด้านเข้าด้วยกัน ซึ่งความสามารถทางด้านอาจวัดได้ด้วยแบบทดสอบ IQ หรือแบบทดสอบความถนัดทางการเรียนทั่วไป แต่มีความสามารถอีกหลายด้านที่ไม่สามารถวัดได้ด้วยแบบทดสอบดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ทำให้เขาทำการศึกษาค้นคว้าความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ความมีเหตุผล (Reasoning) และการแก้ปัญหา (Problem Solving) โดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่ามีความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยลักษณะของการคิดเอกลั (Divergent Production) คือ ความสามารถคิดได้หลายทางมีความยืดหยุ่นในการคิด ดังนั้นแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของกิลฟอร์ดจึงเป็นการวัดความสามารถทางการคิดเอกลัเป็นสำคัญ เช่น วัดความคล่องแคล่วทางการใช้คำ ความคล่องแคล่วทางความคิดความยืดหยุ่นในการคิด และความริเริ่ม

6. แนวคิดด้านพัฒนาการทางความคิด (Cognitive Development Approach)

แนวคิดนี้เชื่อว่าในวัยเด็กทารกกระบวนการทางจิตวิทยายังไม่มีความประสานสัมพันธ์กับพัฒนาการทางกล้ามเนื้อ ทางด้านความรู้สึนึกคิด ตลอดจนประสาทสัมผัสต่าง ๆ จึงค่อยชัดเจนจนกระทั่งเด็กเจริญเติบโตมีวุฒิภาวะสูงขึ้น กระบวนการทางจิตวิทยาต่าง ๆ จึงค่อยพัฒนาขึ้นตามลำดับจนเห็นชัดเจนขึ้น แนวคิดนี้เชื่อว่าความสามารถทางสร้างสรรค์ของบุคคลเป็นกระบวนการบูรณาการประสบการณ์ทุกอย่างตั้งแต่ในวัยเด็กและพัฒนาสู่ความสามารถในการแยกแยะและการทำความเข้าใจความกระจ่างในรายละเอียดของปัญหา แนวคิดนี้แบ่งรูปแบบการคิดของบุคคลเป็นรูปแบบ คือ คิดแบบไม่เป็นอิสระจากสิ่งแวดล้อม (Field Dependent) กับคิดแบบอิสระจากสิ่งแวดล้อม (Field Independent)

Independent) ผู้ที่มีความคิดแบบเป็นอิสระจากสิ่งแวดล้อมมีความสามารถทางสร้างสรรค์สูงกว่าผู้
คิดแบบไม่เป็นอิสระจากสิ่งแวดล้อม (พวงผกา โกมุติกานนท์. 2544: 12)

7. แนวคิดด้านสรีรวิทยา (Physiology of Human Brain)

แนวคิดนี้เชื่อว่าสมองของมนุษย์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน (Hemispheres) คือ สมองส่วน
ซ้ายและส่วนขวา และเชื่อมโยงโดยกลุ่มเส้นประสาทที่เรียกว่า Corpus Callosum สมองส่วนนี้จะ
ทำงานสัมพันธ์กันแต่ทำหน้าที่แตกต่างกันคือ สมองส่วนซ้าย (L-Hem) ทำหน้าที่คิดเกี่ยวกับสิ่งที่
เหตุเป็นผล เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ส่วนสมองส่วนขวา (R-Hem) จะทำหน้าที่คิดเกี่ยวกับการ
สังเคราะห์ สร้างสรรค์และทางด้านสุนทรีย์ และเชื่อว่าในช่วงวัยเด็กตอนต้นสมองส่วนขวาจะทำหน้าที่
นำส่วนซ้าย เด็กวัยนี้จึงมีความอยากรู้อยากเห็นและมีคำถามแปลก ๆ เสมอ ดังนั้นการจัด
ประสบการณ์ที่เหมาะสมไปกระตุ้นให้เหมาะสมไปกระตุ้นสมองทั้งสองส่วนมีโอกาทำงานอย่าง
สม่ำเสมอ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพทางความคิดของบุคคลให้สูงและกว้างไกลออกไปยิ่งขึ้น(พวงผกา
โกมุติกานนท์. 2544: 15; อ้างอิงจาก Wittrock. 1977:89; Schirmacher. 1988:60)

8. แนวคิดโอดา (The Model AUTA)

แนวคิดโอดา เป็นแนวคิดที่เดวิส (Davis) และซัลแวน (Sullivan) คิดขึ้นในปี ค.ศ.1980
โดยอธิบายว่าความสามารถสร้างสรรค์สามารถส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นได้ด้วยการส่งเสริมกระบวนการคิดอย่าง
สร้างสรรค์และจัดลำดับของการพัฒนาเป็น 4 ขั้นตอน (วคินี อิศรเสนา ณ อยุธยา. 2545: 15-20) ดังนี้

1. การตระหนักรู้ถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ เป็นขั้นตอนแรกที่จะทำให้
ให้บุคคลเพิ่มความสำนึกในเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคล เช่น การพัฒนาปรีชา
ญาณ การรู้จักพัฒนาตนเอง การมีสุขภาพจิตที่สมบูรณ์และการมีชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิมและเข้าใจ
นวัตกรรมต่าง ๆ ที่ผ่านมาในประวัติศาสตร์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเจริญก้าวหน้า และวิธีแก้ปัญหา
ในปัจจุบันและอนาคต

2. ความเข้าใจความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและแจ่มชัดในธรรมชาติของ
ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การที่บุคคลสนใจและให้ความสำคัญกับความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น
ต่อเมื่อได้รับความรู้ เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ที่จัดให้บุคคลได้เรียนรู้ ได้แก่

- 2.1 บุคลิกภาพของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์
- 2.2 ลักษณะกระบวนการคิดสร้างสรรค์
- 2.3 ความสามารถสร้างสรรค์ด้านต่าง ๆ
- 2.4 ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์
- 2.5 แบบสอบถาม แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์
- 2.5 เทคนิควิธีการฝึกความคิดสร้างสรรค์

2.7 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์

3. เทคนิควิธี เทคนิควิธีการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง เทคนิควิธีการกลยุทธ์ในการฝึกกระบวนการความคิดสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดผลผลิตสร้างสรรค์ซึ่งรวมเทคนิคและวิธีการต่อไปนี้ด้วยคือ

3.1 การระดมพลังสมอง

3.2 การคิดเชิงเทียบเคียง

3.3 การฝึกจินตนาการ

4. การตระหนักในความจริงของสิ่งต่าง ๆ หมายถึง การเพิ่มพูนศักยภาพในการเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคลอย่างแท้จริง เป็นการพัฒนามนุษย์ไปสู่การรู้จักตนเองตรงตามที่เป็นจริง ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุด กล่าวคือ บุคคลดั่งศักยภาพ ความสามารถ และความถนัดของแต่ละบุคคลมาใช้ให้เกิดคุณลักษณะ ดังนี้

4.1 เป็นผู้เปิดรับประสบการณ์ต่าง ๆ มาปรับเข้ากับตนเองได้ดี

4.2 สนใจศึกษาเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของมนุษย์

4.3 มีความคิดริเริ่มในการนำตนเอง และริเริ่มผลิตสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

4.4 มีความสามารถในการคิดยืดหยุ่น เพื่อปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง

แนวทางในการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมได้

จากแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 8 แนวคิดข้างต้น สามารถสรุปได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มที่มีความเชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางจิตกลุ่มนี้ ได้แก่ แนวคิดด้านจิตวิเคราะห์และแนวคิดด้านมนุษยนิยม ซึ่งมองความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นลักษณะภายในจิตของแต่ละบุคคลซึ่งแตกต่างกัน สุดแต่ว่าจะมีวิธีการปรับตัวในลักษณะใดมากน้อยแค่ไหน ซึ่งขึ้นอยู่กับกลวิธานป้องกันตัว หรือการพัฒนาถึงศักยภาพอันสูงสุดของแต่ละบุคคล แนวคิดของกลุ่มนี้จึงไม่กล่าวถึงการพัฒนาความสามารถในการคิดสร้างสรรค์

2. กลุ่มที่มีความเชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางการคิดกลุ่มนี้ คือ แนวคิดที่เหลือนั้นได้แก่ แนวคิดด้านสิ่งแวดล้อมนิยม แนวคิดด้านความสัมพันธ์เชื่อมโยง แนวคิดด้านองค์ประกอบ แนวคิดด้านพัฒนาความคิด แนวคิดด้านสัลยประสาท แนวคิดโอบตา กลุ่มนี้มองความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นกระบวนการทางการคิดที่สามารถส่งเสริมหรือพัฒนาให้เพิ่มขึ้นได้โดยแต่ละแนวคิดก็มีความเชื่อในองค์ประกอบที่จะส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ แนวคิดด้านสิ่งแวดล้อมนิยมเน้นองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเพิ่มความสามารถในการคิด แนวคิดโยงความสัมพันธ์ เน้นองค์ประกอบด้านการคิดโยงความสัมพันธ์ แนวคิดด้านองค์ประกอบ

เน้นที่องค์ประกอบด้านการคิดแบบเอกนัย และแนวคิดไอตาก็เป็นลักษณะของการคิดแบบเป็นอิสระจากสิ่งแวดล้อม ซึ่งก็คือการคิดในสิ่งที่แปลกใหม่อย่างเป็นอิสระ ไม่ยึดติดกับสิ่งที่คุ้นเคยมาก่อนนั่นเอง ส่วนแนวคิดด้านศัลยประสาทนั้นมองในด้านลักษณะทางกายภาพทางสมอง ซึ่งเชื่อว่าสามารถที่จะเพิ่มประสิทธิภาพของการคิดสร้างสรรค์ได้ด้วยการฝึกเช่นเดียวกัน

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ดซึ่งเชื่อว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้อย่างซับซ้อนกว้างไกลหลายทิศทาง หรือเรียกว่าความคิดเอกนัย ซึ่งประกอบด้วย ความริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น ความคิดคล่องตัว และความคิดละเอียดลออ (อุมาพร รังสิยานนท์. 2546: 27-28) สอดคล้องกับแนวคิดของกิลฟอร์ด (สุวิทย์ มูลคำ. 2547:19-20; อ้างอิงจาก Guilford. 1967: 62) ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง คุณลักษณะของความคิดแปลกใหม่ แตกต่างจากความคิดธรรมดา หรือความคิดง่าย ๆ และไม่ซ้ำกับความคิดที่มีอยู่ทั่วไป ความคิดริเริ่มอาจเกิดจากการคิด หรือความรู้เดิมที่มีอยู่แล้วนำไปดัดแปลงและประยุกต์ให้แปลกแตกต่างจากที่เคยเห็น หรือสามารถพลิกแพลงให้กลายเป็นสิ่งที่ไม่เคยคาดคิด ความคิดริเริ่มอาจเป็นการนำเอาความคิดเก่ามาปรุงแต่งผสมผสานจนเกิดเป็นของใหม่ ความคิดริเริ่มมีหลายระดับ ซึ่งอาจเป็นความคิดครั้งแรกที่เกิดขึ้นโดยไม่มีใครสอน แม้ความคิดนั้นจะมีผู้อื่นคิดไว้ก่อนก็ตาม

2. ความคล่องแคล่วในการคิด (Fluency) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่วรวดเร็ว และสามารถสร้างคำตอบได้ในปริมาณมาก ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกันในเวลาที่จำกัด แบ่งเป็น 4 ประเภท

ความคิดคล่องแคล่วในด้านถ้อยคำ (Word Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำ ความคิดคล่องแคล่วทางการโยงความสัมพันธ์ (Associational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดหาถ้อยคำที่เหมือนกันหรือคล้ายกันได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ภายในเวลาที่กำหนด

ความคิดคล่องแคล่วทางการแสดงออก (Expressional Fluency) เป็นความสามารถในการใช้วลีหรือประโยค และนำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ

ความคิดคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดในสิ่งที่ต้องการภายในเวลากำหนด เช่น ให้คิดประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ให้ได้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนด

3. ความยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) หมายถึงความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้หลายประเภท หลายทิศทาง หลายรูปแบบ

3.1 ความยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นได้ทันที (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถที่พยายามคิดได้หลายทางอย่างอิสระ เช่น คิดประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ว่ามีอะไรบ้าง ความคิดของผู้ที่ความคิดยืดหยุ่นสามารถจัดกลุ่มได้หลายทิศทาง หรือหลายด้าน เช่น เพื่อการรู้ข่าวสาร เพื่อโฆษณาสินค้า เพื่อธุรกิจ ฯลฯ ในขณะที่คนซึ่งไม่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดได้เพียงทิศทางเดียว คือ เพื่อรู้ข่าวสาร

3.2 ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดในรายละเอียดเป็นขั้นตอนสามารถอธิบายให้เห็นภาพชัดเจน หรือเป็นแผนงานที่สมบูรณ์ขึ้น ความคิดละเอียดลออจัดรายละเอียดที่นำมาตกแต่ง ขยายความคิดครั้งแรกให้สมบูรณ์ขึ้น (อาร์ พันธ์มณี. 2546: 33-41)

กระบวนการคิดสร้างสรรค์

ลักษณะของกระบวนการคิดสร้างสรรค์ หมายถึงวิธีการคิดหรือกระบวนการทำงานของสมองอย่างมีขั้นตอน ตลอดจนคิดแก้ปัญหาได้สำเร็จ ซึ่งกระบวนการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หรือเรียกว่า กระบวนการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving) ขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ 4 ขั้นตอนคือ (พวงผกา โกมุติกานนท์. 2544:19; อ้างอิงจาก Wallas. 1926: 37-41)

1. ขั้นเตรียมการ (Preparation) เป็นระยะรวมข้อมูลต่าง เช่น ก่อนที่อาร์คิมิดีสจะคิดหาส่วนผสมของเงินในมงกุฎทองคำสำเร็จ ก็พยายามชั่งทอง ชั่งเงินขนาดต่าง ๆ หลังจากที่ได้รับปัญหามาแต่งก็ยังไม่คิดไม่ออก
2. ขั้นพักตัว (Incubation) เมื่อเห็นปัญหาก็รวบรวมข้อมูล ผู้คิดก็ยังไม่คิดไม่ออก ได้แต่ครุ่นคิดอยู่ อยู่นี้ผลงานยังไม่เกิด บางครั้งต้องยกเลิกความคิดนี้
3. ขั้นคิดออก (Illumination of Insight) เป็นขั้นตอนที่คิดหาคำตอบได้แล้ว ทั้งที่อาจจะยังเป็นขั้นที่คิดไม่ออก เช่น อาร์คิมิดีสคิดออกเมื่อจุ่มตัวลงไปในอ่าง
4. ขั้นพิสูจน์ (Verification) เมื่อคิดคำตอบบอกแล้วก็ทำการพิสูจน์ และทดลองซ้ำเพื่อให้ได้ผลที่แน่นอนเป็นกฎเกณฑ์ต่อไป

ทอแรนซ์ ได้แบ่งกระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็น 5 ขั้นตอน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2535: 8) ดังนี้

1. การค้นหาข้อเท็จจริง (Fact-Finding) คือ การเกิดความรู้สึกกังวล สับสนวุ่นวายขึ้นในใจ แต่ยังไม่ทราบสาเหตุ จึงพยายามคิดว่าสิ่งทำให้เกิดปัญหานั้นคืออะไร
2. การค้นพบปัญหา (Problem-Finding) คือการพิจารณาด้วยความมีสติจนเข้าใจถึงความกังวลวุ่นวายสับสนและพบว่านั่นคือปัญหา
3. การค้นพบแนวคิด (Idea-Finding) คือ การทดสอบสมมุติฐาน การรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อทดสอบความคิด

4. การค้นพบคำตอบ (Solution-Finding) คือการทดสอบสมมุติฐานจนสามารถพบคำตอบ

5. การยอมรับผลจากการค้นพบ (Acceptance-Finding) ยอมรับคำตอบที่ค้นพบจากการพิสูจน์ผลการแก้ปัญหา เผยแพร่และคิดต่อไปว่า การค้นพบครั้งนี้จะนำไปสู่หนทางที่จะทำให้เกิดแนวคิดหรือสิ่งใหม่ต่อไปได้อย่างไร

ประเภทของความคิดสร้างสรรค์

ประเภทของความคิดสร้างสรรค์แบ่งเป็น 4 ประเภท (สุวิทย์ มูลคำ, 2547: 21-22 อ้างอิงจาก อุษณีย์ โภธิสุข : 2537) ดังนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ประเภทการเปลี่ยนแปลง (Innovation) คือ แนวคิดที่เป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ขึ้น เช่น ทฤษฎีใหม่ การประดิษฐ์ใหม่ เป็นต้น เป็นการคิดโดยภาพรวมมากกว่าแยกเป็นส่วนย่อย หรือเรียกว่า “นวัตกรรม” ที่เป็นการนำเอาสิ่งประดิษฐ์ใหม่มาใช้ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น เช่น การใช้ e-learning การใช้เทคโนโลยี เป็นต้น

2. ความคิดสร้างสรรค์ประเภทสังเคราะห์ (Synthesis) คือการผสมผสานแนวคิดจากแหล่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน แล้วก่อให้เกิดแนวคิดใหม่อันมีคุณค่า เช่น การนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปใช้แก้ปัญหาคณิตศาสตร์ การใช้หลักการจิตคิดและหลักทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์มาผสมผสานเป็นคอมพิวเตอร์ซึ่งกลายเป็นศาสตร์แขนงหนึ่ง

3. ความคิดสร้างสรรค์ประเภทต่อเนื่อง (Extension) เป็นการผสมผสานกันระหว่างความคิดสร้างสรรค์ประเภทเปลี่ยนแปลงกับความคิดสร้างสรรค์ประเภทสังเคราะห์ คือ เป็นโครงสร้างหรือกรอบที่กำหนดไว้กว้าง ๆ แต่ความต่อเนื่องเป็นรายละเอียดที่จำเป็นในการปฏิบัติงานนั้น เช่น สร้างรถยนต์ รุ่นยนต์ คอมพิวเตอร์ กล้องถ่ายรูป โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น จะมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจากแบบเดิม

4. ความคิดสร้างสรรค์ประเภทลอกเลียน (Duplication) เป็นลักษณะการจำลองหรือลอกเลียนแบบจากความสำเร็จอื่น ๆ โดยอาจจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้แปลกไปจากเดิมเพียงเล็กน้อยแต่ส่วนใหญ่คงแบบเดิมอยู่ เช่น เครื่องแต่งกาย บทเพลง ภาพยนตร์ การ์ตูน เครื่องประดับ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดสร้างสรรค์ ผลงานหรือสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ โดยที่การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่างๆ จะควบคู่กับความพยายามสร้างความคิดฝัน จินตนาการให้เป็นไปได้ เพื่อนำไปสู่การคิดหาวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ในการทำงานได้เป็นอย่างดี รวมถึงการคิดสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

3.4 คุณธรรม จริยธรรม (Goodness)

คุณธรรม จริยธรรม เป็นคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตร่วมกัน เป็นสังคมของมนุษย์ที่รวมถึงสิ่งมีชีวิตอื่นๆ และสภาพแวดล้อมที่มีความแตกต่างกันของโลก และจักรวาลด้วย เพื่อให้มนุษย์และสรรพสิ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน สามารถอยู่ร่วมกัน ได้อย่างสงบเรียบง่าย ร่วมสุข สุขง่าย และมีความยั่งยืน (สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. 2545: 6)

สำนักงานพัฒนาคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการ (2532: 5) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพความดีงามทั้งหลาย ซึ่งฝังลึกอยู่ในจิตสำนึกของบุคคล และเป็นคุณสมบัติที่มีอาภาหาได้ในสัตว์โลกชนิดอื่น อาจกล่าวได้ว่าคุณธรรมเป็นคุณสมบัติของมนุษย์ชาติโดยเฉพาะ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544: 7) ได้ให้ความหมายของคำว่า คุณธรรม และจริยธรรม ไว้ดังนี้

คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่ปฏิบัติแล้วเกิด (คุณ) ประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ปฏิบัติแล้วเกิดความดี ความงาม ความสวย

คุณธรรมและจริยธรรมไม่ใช่สิ่งที่ขาดกัน แต่เป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องและซ้อนทับกันอยู่ และเมื่อกล่าวถึงคุณธรรมหรือจริยธรรมหมายถึงทั้งสองอย่างรวมอยู่ด้วยกัน ในความหมายแล้วส่วนต่างของ 2 คำนี้อยู่ที่คุณธรรมเน้นที่คุณประโยชน์ที่เกิดขึ้น จริยธรรมเน้นในสิ่งที่เหนือกว่าคุณประโยชน์ เป็นการกระทำที่แสดงถึงความสวย ความงาม ความดี ขอบเขตความหมายจึงซ้อนทับกันอยู่

ผกา สัตยธรรม (2544: 103) กล่าวว่า คุณธรรมที่สำคัญ ได้แก่ การมีสติรอบคอบ รู้ว่าตนกำลังทำอะไรอยู่ มีความอดทนอดกลั้นหรือขันติในการทำงานและคิดสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างไม่ท้อถอย รู้จักวิธีแก้ไข

พระเมธีธรรมภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต) (2538: 81) กล่าวว่า จริยธรรม คือ หลักแห่งความประพฤติหรือแนวทางของการปฏิบัติ แนวทางของการปฏิบัติ หมายถึง แนวทางของการประพฤติตนให้เป็นคนดี เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม

ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2534: 17) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง คุณงามความดีที่ประพฤติ หรือแนวทางของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดีเพื่อประโยชน์ของตนเองและส่วนรวม

สุดารัตน์ มนัสสกุล (2544: 14) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง พฤติกรรม ที่บุคคลแสดงออกในสังคม เป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมถูกต้องสมควรปฏิบัติและสังคมให้การยอมรับ

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2544: 44) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมในทางที่สังคมยอมรับเท่านั้น โดยจริยธรรม แบ่งออกเป็น 4 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ที่สำนึกของตัวนั้นถึงการกระทำชนิดใดที่เลวหรือไม่ดีไม่งาม ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนควรควรงดเว้นไม่กระทำ หรือลักษณะและพฤติกรรมประเภทใดมีความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมมากนักน้อยเพียงใด เป็นต้น

2. เจตคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกหรือการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่าง ๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด เจตคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น ๆ ซึ่งหมายถึง สิ่งซึ่งคนส่วนใหญ่ในสังคมนิยมชมชอบหรือให้การสนับสนุนในสังคม

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลมีการใช้เหตุผลในการเลือกกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่ว่านี้จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของบุคคลนั้น อันแสดงให้ทราบว่าอะไรเป็นสาเหตุให้บุคคลเลือกกระทำหรือไม่กระทำในลักษณะพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งนั่นเอง

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การมีพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรือตามกฎหมายของสังคมของบุคคล ซึ่งจะดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบหรือค่านิยมของสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นลักษณะของการกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุนส่งเสริมให้มีการกระทำเพื่อความสุขและความสงบของสังคม เช่น การให้ทาน การเสียสละเพื่อส่วนรวม โดยไม่คำนึงถึงแต่ประโยชน์ส่วนตน ยอมช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก หรือช่วยเหลือผู้กำลังประสบอันตราย เป็นต้น

วลีมาศ แซ่ฮึ้ง (2544: 36) กล่าวว่า คุณธรรมจริยธรรม หมายถึง คุณงามความดีของลักษณะนิสัย ที่ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม โดยถือปฏิบัติเป็นประจำและเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งการปฏิบัติต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม ซึ่งคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ การมีความซื่อสัตย์ สุจริต รักษาความลับของหน่วยงานได้มีความอดทน อดกลั้น มีความเมตตา กรุณา มีน้ำใจโอบอ้อมอารี เคารพกฎระเบียบ มีความสามัคคี มีสัมมาคารวะ มีจรรยาบรรณทางวิชาชีพ ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี มีความเสียสละ อุทิศตนในการทำงาน รู้จักกาลเทศะ มีความประหยัด มัธยัสถ์ และ มีความกตัญญู ซึ่งสอดคล้องกับ มานพ ทับทิมเมือง (2544: 25) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย การกระทำตนเป็นผู้มีความประพฤติดี วางตนดี มีความซื่อสัตย์สุจริต สอดคล้องกับหลักศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีของสังคมไทย ได้แก่ ความเมตตา ความยุติธรรม ไม่ลำเอียง ไม่ลำเอียง ไม่เห็นแก่ตัว รู้จักความพอดี เห็นอกเห็นใจ การให้อภัย ความจริงใจ มีความเสียสละ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความอดทนอดกลั้น ความศรัทธาในวิชาชีพ ความมีสัจจะ ความไม่ประมาท ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูทุกเวที ความไม่โลภ ความขยันหมั่นเพียร ความมีเหตุผล

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า คุณธรรม จริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม ที่จะทำให้อยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข โดยการถือปฏิบัติเป็นประจำและเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งการปฏิบัติต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ การเสียสละ ความกตัญญู การมีสัมมาคารวะ การเคารพกฎระเบียบของหน่วยงาน ความอดทน อดกลั้น การประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม การมีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ เป็นต้น

3.5 เจตคติ

ความหมายของเจตคติ

ศักดิ์ สุนทรเสถียร (2531 : 2-3) ได้สรุปความหมายของเจตคติไว้ดังนี้

1. เจตคติ หมายถึง ความสลับซับซ้อนของความรู้สึก ความอยาก ความกลัว ความเชื่อมั่น ความลำเอียง หรือการมีอคติของบุคคลในการที่จะสร้างความพร้อมที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามประสบการณ์ของบุคคลนั้นที่ได้รับมา

2. เจตคติ หมายถึง ความโน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งทางที่ดีหรือต่อต้านสภาพแวดล้อมที่จะมาถึงทางหนึ่งใด

3. ในด้านพฤติกรรม เจตคติ หมายถึง การเตรียมตัวหรือความพร้อมในการที่จะตอบสนอง

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541: 73) กล่าวว่า เจตคติ คือ แนวโน้มของบุคคลที่จะเข้าใจ (Cognitive) รู้สึก (Fell หรือ affective) และการแสดงพฤติกรรม (Behavior) ของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง

สิริอร วิชาวุธ (2544: 199) กล่าวว่าเจตคติต้องาน คือ ความรู้ ความเชื่อ ความรู้สึก และแนวโน้มของการกระทำที่มีต่องาน ซึ่งจะมีผลต่อระดับการทำงานของบุคคล

สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ (2545: 64) กล่าวว่า เจตคติคือ ผลผสมผสานของความรู้สึกรู้จักคิด ความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้ และความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง คนใดคนหนึ่ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ๆ ซึ่งออกมาในรูปการประเมินค่า อันอาจเป็นไปในทางยอมรับ ปฏิเสธก็ได้ และความรู้สึกเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งขึ้น

สิริอร วิชาวุธ (2544: 198) กล่าวว่า เจตคติมีคุณสมบัติ 4 ประการคือ

1. เจตคติต้องมีการกระทำหรือผู้กระทำ ซึ่งจะเป็นวัตถุ หรือเป็นสิ่งของ หรือเป็นสถานที่หรือองค์กร หรือเป็นบุคคล หรือเป็นกลุ่มคนก็ได้

2. เจตคติมีทิศทาง ถ้ามีบุคคลมีเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เขาก็มีทิศทางพฤติกรรมเข้าหาสิ่งนั้น แต่ถ้าเขามีเจตคติไม่ดีสิ่งใด เขาก็มีทิศทางพฤติกรรมหลีกเลี่ยงหรือต่อต้านสิ่งนั้น เจตคติ

จึงมีทิศทางให้เห็นว่าบุคคลจะมีพฤติกรรมต่อกรรมกรนั้นไปในแนวทางใด เช่น ถ้าบุคคลมีเจตคติไม่ดี ต่องานที่ตนทำบุคคลจะมีแนวโน้มขาดงาน

3. เจตคติมีโครงสร้างซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ความเชื่อ ความรู้สึก และแนวโน้มการเกิดพฤติกรรมต่อการ ภายในโครงสร้างนี้ จะต้องมีความสอดคล้องกันในเรื่องต่าง ๆ นอกจากนั้นเจตคติสามารถแผ่ขยายจากกรรมกรหนึ่งไปยังกรรมกรอื่นที่เกี่ยวข้องกันได้ เช่นบุคคลมีเจตคติไม่ดีต่อหัวหน้า เขาอาจจะมีเจตคติไม่ดีต่องานได้

4. เจตคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้ทั้งประสบการณ์โดยตรงและโดยทางอ้อม

ฮอลพอร์ต เสนอความคิดเห็นว่าเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของคนเกิดขึ้นได้ตามเงื่อนไข 4 ประการคือ (คักดี สุนทรเสถียร. 2531 : 4)

1. กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการเพิ่มพูนและบูรณาการของการตอบสนองแนวคิดต่าง ๆ เช่น เจตคติจากครอบครัว โรงเรียน ครู การเรียนการสอน และอื่น ๆ

2. ประสบการณ์ส่วนตัวขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคล ซึ่งมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันออกไป นอกจากประสบการณ์ของคนสะสมขึ้นเรื่อย ๆ แล้วยังทำให้มีรูปแบบ (Pattern) เป็นตัวของตัวเองด้วย ดังนั้นเจตคติบางอย่างจึงเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคลแล้วแต่พัฒนาการและความเติบโตของคนๆ นั้น

3. การเลียนแบบ การถ่ายทอดเจตคติของคนบางคนได้มาจากการเลียนแบบเจตคติของคนอื่นที่ตนพอใจ เช่น พ่อ-แม่ ครู พี่น้อง และบุคคลอื่น ๆ

4. อิทธิพลของกลุ่มสังคม คนย่อมมีเจตคติคล้ายตามกลุ่มสังคมที่ตนอาศัยอยู่ตามสภาพแวดล้อม เช่น เจตคติต่อศาสนา สถาบันต่าง ๆ เป็นต้น

เจตคติ เป็นความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งของ บุคคล สังคม หรือสิ่งอื่น ๆ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากความเชื่อ ความรู้สึก การเรียนรู้ การเลียนแบบ ประสบการณ์ อิทธิพลของกลุ่มสังคม ปรกาศความคิดของบุคคล โดยเจตคติเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงทิศทางของพฤติกรรมในทางสนับสนุนหรือทางต่อต้านก็ได้ พร้อมทั้งยังสามารถเปลี่ยนแปลงและถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งได้

องค์ประกอบของเจตคติ

องค์ประกอบของเจตคติมีอยู่ 3 องค์ประกอบ (คักดี สุนทรเสถียร. 2531 :4-5 ; สิทธิกร วิชาวุธ. 2544 : 199-200 ; สร้อยตระกูล (ดิวิยานนท์) อรรถมานะ. 2545 :64-65) คือ

1. องค์ประกอบด้านความคิดความเข้าใจ (Cognitive Component)

องค์ประกอบด้านความคิดความเข้าใจ จะเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้ หรือความ

เชื่อ เป็นผลมาจากการเรียนรู้ในประสบการณ์ต่าง ๆ จากสภาพแวดล้อม ความรู้เป็นเรื่องของการรู้ของบุคคลใดเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจเป็นการรับรู้เกี่ยวกับวัตถุ สิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ว่ารู้สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นได้อย่างไร รู้ในที่ดีหรือไม่ดี ทางบวกหรือทางลบ ซึ่งจะก่อให้เกิดเจตคติขึ้น ความรู้และความเชื่อของบุคคลจะเป็นไปตามการรับรู้ของบุคคล อาจตรงกับสภาพตามความเป็นจริงหรือไม่ก็ได้

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component or Felling Component)

องค์ประกอบด้านความรู้สึกเป็นองค์ประกอบทางด้านสภาพทางอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งถูกเร้าขึ้น จากการรู้ นั้น ประกอบกับการประเมินในสิ่งนั้น เมื่อเราเกิดรู้สิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้ว จะทำให้เกิดความรู้สึกในทางที่ดีหรือไม่ดี บุคคลจะมีความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ความรู้สึกเกิดจากประสบการณ์ของบุคคลที่สัมผัสกับสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ทั้งตามหลักการเรียนรู้ เงื่อนไขของสิ่งเร้า และเงื่อนไขของผลกรรม ความรู้สึกนี้ อาจทำให้บุคคลเกิดความยึดมั่นและอาจแสดงปฏิกิริยาตอบโต้หาสิ่งที่มีขัดกับความรูสึกดังกล่าว

3. องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มพฤติกรรมหรือการกระทำ (Action Tendency Component or Behavioral Component)

องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มพฤติกรรมหรือการกระทำ หมายถึง แนวโน้มของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมหรือปฏิบัติต่อสิ่งที่ตนชอบหรือไม่ชอบ เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งนั้น ๆ คือ พร้อมที่จะสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือ หรือในทางทำลายขัดขวาง ต่อสู้ เป็นต้น เมื่อบุคคลมีความรู้ ความเชื่อ หรือค่านิยมมากและความรู้สึกเขาจะมีแนวโน้มทำพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความรู ความเชื่อ และความรู้สึกของเขา เช่น บุคคลหนึ่งมีความเชื่อว่าการทำงานในหน้าที่ที่ทำอยู่ไม่มี ความก้าวหน้า และได้รับค่าตอบแทนต่ำ เขาไม่ชอบงานนี้ แนวโน้มในการลาออกจากงานของเขาจะสูง หากบุคคลเชื่อว่างานของเขาเป็นงานมีเกียรติ เขาชอบงานนี้มาก เขาก็จะมีแนวโน้มมุ่งมั่นในการทำงานของเขาอย่างเต็มความสามารถ

เจตคติหรือทัศนคติเป็นสิ่งที่ชี้นำถึงพฤติกรรมของบุคคลได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นสิ่งที่สามารถบ่งบอกได้ถึงการแสดงออกในพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ กล่าวคือ เจตคติงานในเชิงบวกจะช่วยบ่งชี้ถึงพฤติกรรมในเชิงสร้างสรรค์ที่จะมีขึ้นในตัวบุคคล ตรงข้ามกับเจตคติต่อต้านในเชิงลบก็จะช่วยให้เห็นพฤติกรรมในเชิงลบได้เช่นกัน หากบุคคลมีเจตคติด้านลบ หรือเกิดความไม่พอใจในการทำงานขึ้น ปัญหาที่ตามนั้นมีมากมาย ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกอาจเป็นได้ทั้งในเชิงความคิด หรือด้านจิตใจ เช่น ขาดงานโดยพลการ กลับบ้านก่อนเวลา หยุดพักนานเกินไป (อู้งาน) ทำงานช้าลง ไปจนถึงการมีพฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง การลาออก ตรงข้ามกับตัวบุคคลที่มีความพอใจในงานมีเจตคติที่ดีต่อ

องค์กรและงาน พฤติกรรมในการทำงานย่อมแสดงออกแต่สิ่งดี ๆ เช่น ทำงานในหน้าที่อย่างเต็มที่ และจะทำงานเกินหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอีกด้วย (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2541 :96)

ในการทำงานต้องพยายามทำให้ทั้งบุคคลที่เป็นสมาชิกในองค์กรมีเจตคติที่ดีต่อตนเอง เพื่อร่วมงานและองค์กร เพื่อเป็นการส่งเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน เพราะเชื่อว่าบรรยากาศการทำงานที่ดีจะช่วยให้ผลการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น และมีผลผลิตมากขึ้นด้วย ข้อมูลนี้ได้รับการสนับสนุนโดยบริษัท J.W Newman Cooperation ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของเจตคติกับการปฏิบัติงาน แล้วพบว่าเจตคติของคนที่มีผลงานสูงจะมีลักษณะดังนี้ คือ (สุพิน เดชาคุปต์. 2539 : 53-55)

1. ชื่อเสียงเกียรติภูมิ (Self-esteem) รักชื่อเสียงของตนเอง บุคคลที่มีผลงานดี มักจะมองว่าตนเองเป็นคนที่มีความสำคัญและมีความสามารถในการสร้างความสำเร็จ
2. ความรับผิดชอบ (responsibility) บุคคลที่ทำงานดีจะมีความรับผิดชอบต่อผลงานของกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำไม่ว่าจะออกมาในรูปแบบใด ถ้าผลงานออกมาดีก็มีความภูมิใจ แต่ถ้าล้มเหลวก็ยอมรับและหาทางแก้ไข
3. มองโลกในแง่ดี (optimism) บุคคลที่ประสบความสำเร็จทั้งหลายมักจะมองสิ่งต่าง ๆ ในแง่ดี และเชื่อว่าสิ่งต่าง ๆ นั้น สามารถทำดีขึ้นได้ และตนมีความสามารถในการกระทำนั้น
4. เน้นเป้าหมาย (goal oriented) ผู้ทำงานเป็นจะตั้งเป้าหมายและการกระทำต่าง ๆ ให้เป็นไปในทิศทางที่สู่เป้าหมายนั้น
5. มีจินตนาการ (imaginativeness) ผู้ต้องการความสำเร็จ จะต้องไม่ผูกพันกับอดีต แต่ต้องคิดถึงอนาคตและจินตนาการถึงสิ่งที่ดีที่จะเกิดขึ้น
6. มีความตระหนัก (awareness) ผู้ที่ประสบความสำเร็จมักจะตื่นตัวรับรู้และตระหนักว่าสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวนั้นมีอะไร เป็นอย่างไร และจะนำมาใช้เป็นประโยชน์อย่างไร
7. ความคิดสร้างสรรค์ (creativity) ในการทำการใด ๆ ผู้หวังความสำเร็จจะต้องเป็นผู้แสวงหาสิ่งแปลกใหม่และดีกว่า เพื่อทำงานให้ดีขึ้น
8. การติดต่อสัมพันธ์ (communicativeness) ผู้ที่ประสบความสำเร็จจะต้องรู้จักติดต่อกับบุคคลต่าง ๆ ยอมรับความสำคัญของผู้อื่น และรับฟังข้อมูลข่าวสารจากบุคคลต่าง ๆ
9. มุ่งความเจริญเติบโต (growth oriented) ผู้ที่ประสบความสำเร็จจะต้องหวังความเจริญก้าวหน้า ความเจริญเติบโต ทำงานแบบมุ่งไปข้างหน้ามากกว่ารอให้เหตุการณ์เกิดขึ้นแล้วจึงแก้ปัญหา
10. ตอบโต้ความกดดันในทางบวก (positive response to pressure) ในภาวะวิกฤติ จะต้องแก้ปัญหาด้วยการยอมรับภาวะกดดันนั้นว่า เป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถ

11. ความศรัทธา (trust) คือมีความเชื่อในผู้อื่นว่ามีความสามารถและพร้อมที่จะสนับสนุนเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงความสามารถ

12. ความสนุกสนาน (joyfulness) ผู้รับความสำเร็จจะต้องรู้สึกสนุกสนานกับงานที่ตนทำทุกอย่าง

13. กล้าเสี่ยง (risk taking) จะต้องเห็นว่าความไม่แน่นอนของสิ่งต่าง ๆ เป็นสิ่งธรรมดาการทำงานคือการทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีที่สุด แต่ไม่ใช่สมบูรณ์แบบที่สุด (excellence not perfection)

14. ใช้หลักเดี๋ยวนี (newness) การตัดสินใจใด ๆ หรือการกระทำใด ๆ ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง จะต้องทำทันที

นอกจากนั้น นักจิตวิทยามีความเชื่อว่า เจตคติไม่ดีต่องานมีความสัมพันธ์กับสิ่งต่อไปนี้ (สิริอร วิชาวุธ. 2544: 199-200)

1. สุขภาพจิต และสุขภาพทางกายของบุคคลเสื่อมลง บุคคลที่ไม่พอใจในงานมีอาการเหนื่อยล้า ปวดหัว และไม่สบาย มากกว่าบุคคลที่มีความพอใจในงาน

2. ผลผลิตตกต่ำ

3. การขาดงานสูง

4. การลาออกจากงานสูง

5. อัตราการเกิดอุบัติเหตุสูง

เจตคติของบุคคลย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นอย่างมาก หากบุคคลมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานของตน ก็สามารถคาดการณ์ได้ว่าบุคคลนั้นจะมีพฤติกรรมในการทำงานที่แสดงออกในทางที่ดี เช่น ทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น แต่ในทางกลับกันหากบุคคลมีเจตคติที่ไม่ดีต่องาน ก็จะทำให้บุคคลไม่ให้ความสนใจหรือไม่เอาใจใส่ในการทำงานอย่างจริงจัง ย่อมส่งผลกระทบต่อองค์กร และตัวบุคคลเอง

การเกิดเจตคติ

บุคคลจะเกิดเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นย่อมต้องมีเงื่อนไขประกอบดังนี้ (ศักดิ์ สุนทรเสถียร. 2536 : 4)

1. กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการเพิ่มพูนและบูรณาการของการตอบสนองแนวคิดต่างๆ เช่น เจตคติครอบครัวยุทธ โรงเรียน ครู การเรียนการสอน และอื่น ๆ

2. ประสบการณ์ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคล ซึ่งมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันไป นอกจากประสบการณ์จะสะสมขึ้นเรื่อย ๆ แล้วยังทำให้กระสวน (Pattern) เป็นตัวของตัวเองด้วย ดังนั้นเจตคติบางเรื่องจึงเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคลแล้วแต่พัฒนาการและความเจริญเติบโตของคนนั้น ๆ

3. การเลียนแบบ การถ่ายทอดของคนบางได้มาจากการเลียนแบบเจตคติของคนอื่นที่ตนพอใจ เช่น พ่อ แม่ ครู และ บุคคลอื่น ๆ

4. องค์ประกอบของสถาบัน คนย่อมมีเจตคติคล้ายตามกลุ่มสังคมที่ตนอาศัยอยู่ รวมทั้งสถาบันทางสังคม เช่น โรงเรียน ศาสนา หน่วยงานต่าง ๆ สถาบันเหล่านี้จะเป็นแหล่งที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดเจตคติบางอย่างได้

นอกจากนี้ บุษกร พรหมเหล้าวรณ (2549: 49) ได้กล่าวถึงกระบวนการที่ก่อให้เกิดเจตคติดังนี้

1. เจตคติเกิดจากประสบการณ์ตรงประสบการณ์อ้อม ประสบการณ์ที่รู้สึกพอใจย่อมก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น แต่ถ้าเป็นประสบการณ์ที่ไม่พอใจ ย่อมเกิดเจตคติไม่ดี บุคคลจะวิเคราะห์ประสบการณ์แลสังเคราะห์แนวคิดสรุปลงเป็นเจตคติ

2. การศึกษาเล่าเรียน การอบรมสั่งสอน จากสถาบันหรือการเรียนรู้จากสื่อต่างๆ เช่น บ้าน วัด โรงเรียน สิ่งแวดล้อม สื่อสารมวลชน ย่อมมีอิทธิพลต่อการเกิดเจตคติของบุคคล

3. ความประทับใจอย่างรุนแรง ก่อให้เกิดเจตคติทางด้านบวกและลบ

4. ความผิดหวัง ความไม่ประสบความสำเร็จต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ย่อมจะเกิดเจตคติไม่ดี

5. บุคลิกภาพบางประการมีผลต่อเจตคติ เช่นคนประเภทเก็บตัว ย่อมมีเจตคติตามแนวคิดของตนเอง และคล้ายตามคนอื่น หรือกลุ่มได้ยาก

6. สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม รวมทั้งการเลี้ยงดูของครอบครัวมีอิทธิพลที่จะหล่อหลอมเป็นเจตคติได้ นอกจากนี้ความกดดันของกลุ่มวัฒนธรรมภายในสังคม ความเชื่อทางศาสนาโน้มนำให้เกิดแนวคิด หรือ เจตคติได้

7. การถ่ายทอดหรือการเลียนแบบเจตคติคนอื่น การยอมรับนับถือ หรือการเคารพบุคคลใดมีการยอมรับแนวคิดและยึดถือเป็นแบบอย่าง เป็นการถ่ายทอดทำตัวให้เหมือนทั้งความรู้สึกนึกคิด

สรุปได้ว่า เจตคติจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องมีองค์ประกอบหลายประการ เช่น ประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ เลียนแบบ การอบรมสั่งสอน ความเชื่อการยอมรับ และสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม สังคมและศาสนา ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเกิดเจตคติของบุคคลได้ทั้งในด้านดี และไม่ดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

เจตคติกับการเรียนรู้

กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530 : 212) กล่าวถึงเจตคติต่อการเรียน ดังนี้

1. เจตคติมีผลต่อวิชาเรียนและครู ถ้าชอบวิชาใดหรือครูคนไหนก็ไม่ขาดเรียนวิชานั้น หรือขี้โม่งเรียนของครูคนนั้น และพยายามเรียนได้ผลดี

2. เจตคติมีผลต่อการเอาใจใส่ในการเรียน และการเข้าใจบทเรียน ถ้ามีเจตคติไม่ดีต่อวิชาที่เรียน ครู โรงเรียน จิตใจจะไม่ยอมรับเป็นผลให้เรียนไม่รู้เรื่อง

3. เจตคติต่อการรับรู้ ถ้าไม่ชอบครูเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ครูซักถามด้วยความปรารถนาดีก็เข้าใจว่าครูเข้มงวด และจับผิด

สรุปได้ว่า เจตคติกับการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กัน ถ้าผู้เรียนมีเจตคติที่ดีย่อมมีความสนใจ และสามารถเรียนรู้ได้อย่างดีและมีความสุข ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน ครูจึงต้องจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนในวิชานั้น

การเปลี่ยนแปลงและสร้างเจตคติที่ดี

บุษกร พรหมหล้าวรรณ (2549 : 50) กล่าวว่า การสร้างเจตคติ หรือการเปลี่ยนแปลงเจตคติไปในทางที่ดีนั้น สามารถทำได้ ดังนี้

1. จัดสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความพอใจ และสนุกสนาน
2. ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านความคิด ความประพฤติ และการมีระเบียบวินัย
3. การให้แนะแนว โดยชี้แนะแนวทางการปฏิบัติต่อการเรียนรู้ให้ถูกต้องและเหมาะสม โดยเฉพาะชี้ให้เห็นคุณประโยชน์ที่จะได้รับเพราะมนุษย์มีแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งที่ทำคุณประโยชน์แก่ตนเอง
4. พยายามให้การเสริมแรงที่ตรงกับความถนัด และความต้องการแก่เด็กและคนเพื่อให้มีกำลังใจจะเรียนรู้มากกว่าใช้วิธีการลงโทษ
5. ให้เด็กได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง และส่วนรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย เช่น การให้เด็กได้ทดลองค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจต่อบทเรียนนั้น ๆ เป็นการช่วยลดเจตคติที่ไม่ดีและในที่สุดกลายเป็นเจตคติที่ดีได้

กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530 : 211-212) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคล เกิดจากความขัดแย้งกันระหว่างความรู้ ความเห็นและความเชื่อ ความขัดแย้งนั้นทำให้บุคคลไม่สบายใจ และความไม่สบายใจนี้ผลักดันให้บุคคลลดความขัดแย้งนั้นลง ดังนั้นครูจึงควรมีวิธีการเปลี่ยนแปลงเจตคติของเด็กดังนี้

1. ครูต้องพยายามให้สิ่งเร้ามาก ๆ ให้ประสบการณ์มาก ๆ ให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในสิ่งตรงข้ามกับเจตคติของเด็ก
2. พยายามให้เด็กประพฤติปฏิบัติกระทำบ่อย ๆ ในสิ่งที่ขัดแย้งกับเจตคติเดิม เพื่อเปลี่ยนเข้าสู่เจตคติใหม่
3. จัดให้เด็กอยู่ในสังคม สิ่งแวดล้อม ที่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนของนักเรียน โดยครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความ

สนใจ และความต้องการของนักเรียน ให้นักเรียนได้ปฏิบัติค้นคว้าทดลอง ซึ่งแนะนำให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของการเรียนและควรใช้วิธีการเสริมแรงมากกว่าการลงโทษ เพื่อให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน

จากข้อมูลที่ได้ศึกษานั้นผู้วิจัยจึงได้ให้ความหมายของคำว่า เจตคติ หมายถึง ความคิด ความรู้สึกที่ดี ความภาคภูมิใจ ความมั่นใจในความสามารถที่จะปฏิบัติตนต่อหน้าที่การงานอย่างมีความรับผิดชอบ สำนึกและเคารพในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ไม่กล่าวร้ายผู้อื่น รักษาชื่อเสียง วางตนเหมาะสม

จากทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้นนั้น คุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กล่าวได้ว่าบัณฑิตจะต้องมีคุณลักษณะทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านเจตคติ ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎี โดยสรุปรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านความรู้

บัณฑิต จะต้องมีความรู้เป็นอย่างดีในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ โดยสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านนาฏศิลป์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมให้กับบุคคลต่าง ๆ ที่มีความสนใจในนาฏศิลป์ นอกจากนี้ จะต้องเป็นผู้ที่หมั่นแสวงหาความรู้ในวิชาชีพของตน และความรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงานให้กับตนเองอยู่เสมอจนถึงสามารถนำความรู้ด้านนาฏศิลป์มาบูรณาการประยุกต์ใช้กับการทำงานในวิชาชีพของตน หรืองานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้สอดคล้องและทันสมัยตรงตามหลักการทำงานของหน่วยงาน องค์กร หรือ นโยบายของรัฐบาลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ด้านทักษะ

บัณฑิต จะต้องมีความรอบรู้ ความชำนาญและเชี่ยวชาญอย่างเป็นเลิศในทักษะด้านนาฏศิลป์อันเกิดจากการศึกษาอย่างยาวนานตั้งแต่เยาว์วัยซึ่งทักษะดังกล่าวนี้เป็นผลมาจากการได้รับการฝึกฝนด้วยตนเองและผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ

3. ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

บัณฑิต จะต้องเป็นผู้ธำรงรักษาศิลปวัฒนธรรมไทยอันเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติให้คงอยู่สืบไป โดยนอกจากจะเป็นผู้ที่อนุรักษ์แล้ว ยังต้องเป็นผู้มองการณ์ไกล มีความคิดสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์แบบใหม่ๆให้สอดคล้องเป็นไปตามสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลง โดยไม่ละทิ้งหรือละเลยในศิลปวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม ทั้งนี้ การอนุรักษ์และสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์จะต้องก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

4. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

บัณฑิต จะต้องเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม เป็นตัวอย่างที่ดีในการเป็นผู้นุรักษ์ และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมไทย โดยยึดมั่นในการสร้างสรรค์ประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับองค์กร สังคม และประเทศชาติ นอกจากนี้ จะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีใน ทุก ๆ ด้านกับผู้อื่นอันจะก่อให้เกิดความสุขสงบ และความราบรื่นในการทำงาน ได้แก่ รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ เสียสละ มีน้ำใจ ให้อภัย และการตรงต่อเวลา เป็นต้น

5. ด้านเจตคติ

บัณฑิต จะต้องเป็นผู้มีความรู้สึกที่ดี ความรักและศรัทธาในวิชาชีพทางนาฏศิลป์ ภาวะภูมิใจ ความมั่นใจในความสามารถที่จะปฏิบัติตนต่อหน้าที่การงานอย่างมีความรับผิดชอบ ลำบากและเคารพในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ไม่กล่าวร้ายผู้อื่น รักษาชื่อเสียง วางตนเหมาะสม จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นนี้จะสามารถทราบได้ว่าบัณฑิตจะมีคุณลักษณะได้ตรงตามที่สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยกำหนดไว้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

มังกร หริรักษ์ (2536: 52) ศึกษาคุณลักษณะของผู้สำเร็จอาชีวศึกษาระดับ ปวส. ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมที่สถานประกอบการในจังหวัดสมุทรปราการต้องการ ผลการวิจัยพบว่าสถานประกอบการมีความต้องการคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เรียงลำดับตามรายด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความมีวินัยในตนเอง ด้านความผูกพัน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความรู้และทักษะวิชาชีพ ทำการรวบรวมข้อมูลข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย สถานประกอบการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จำนวนทั้งสิ้น 286 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณา และจัดลำดับที่มีต่อสถาบันผลิตแรงงานช่างก่อสร้าง ส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับดีมากได้แก่ ต้องการให้สถาบันเพิ่มระยะเวลาฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ เพิ่มการฝึกอบรมมารยาทความประพฤติ เพิ่มการเผยแพร่ความรู้ และวิทยาการที่ทันสมัยให้นักเรียนนักศึกษา ระดับการศึกษาของแรงงานช่างก่อสร้างที่ผู้ประกอบการต้องการเรียงลำดับมากไปน้อย คือ ระดับ ปวช. ปวท. ปวส. และปริญญาตรี สำหรับความคิดเห็นด้านต่าง ๆ ที่มีแรงงานช่างก่อสร้างอยู่ในระดับมากคือ ความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และประสบการณ์ทางอาชีพแรงงานช่างก่อสร้างส่วนใหญ่ที่มีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง คือ ปัญหาความรู้ ความสามารถ การประสานงานกับ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การสนับสนุนทางด้านงบประมาณประสิทธิภาพของวัสดุครุภัณฑ์ จำนวนวัสดุครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ และปัญหาขวัญกำลังใจในการทำงาน

ณรงค์ สมบัติใหม่ (2537: 49) ได้ศึกษาคุณลักษณะแรงงานที่สถานประกอบการต้องการจากเอกสารและงานวิจัย สรุปเป็นคุณลักษณะที่แรงงานควรมีไว้ 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้ความสามารถ ได้แก่ ความรู้ทั่วไป ความรู้วิชาการ วิชาชีพตามหลักสูตรที่เรียนสำเร็จมา ความรู้ความสามารถพิเศษที่เหมาะสมกับตำแหน่งหรือเท่าทันเทคโนโลยี ความสามารถในการแก้ปัญหา การวางแผนการจัดการและระบบงาน และความสามารถในการใช้เหตุผล

2. ด้านทักษะการปฏิบัติงาน ได้แก่ ความแม่นยำคล่องแคล่วในการทำงาน การวิเคราะห์ปัญหา และแก้ปัญหา การใช้เครื่องมือเครื่องจักรได้ถูกต้อง ทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย

3. ด้านจิตพิสัย ได้แก่ การตรงต่อเวลา ความสม่ำเสมอในการทำงาน ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทน ความขยัน ความมีมนุษยสัมพันธ์ การปฏิบัติตามกฎระเบียบแบบแผน กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก มีลักษณะเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีคุณธรรมในงานอาชีพ มีบุคลิกภาพดี มีความเสียสละ

ซึ่งผลการศึกษาค้นคุณลักษณะแรงงานที่สถานประกอบการต้องพบว่า

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานประเภทช่างอุตสาหกรรมที่โรงงานอุตสาหกรรมต้องการ โดยส่วนรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านความรู้ ความสามารถมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานประเภทช่างอุตสาหกรรมที่โรงงานอุตสาหกรรมต้องการจำแนกตามเขตอุตสาหกรรม ผลการวิจัยปรากฏว่าทั้งเขตอุตสาหกรรมทั่วไป และเขตอุตสาหกรรมส่งออก โดยส่วนรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่าเฉพาะด้านความรู้ความสามารถเขตอุตสาหกรรมทั่วไป มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง เขตอุตสาหกรรมส่งออกมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านจิตพิสัย และด้านทักษะการปฏิบัติงานทั้งเขตอุตสาหกรรมทั่วไป และเขตอุตสาหกรรมส่งออกมีความต้องการอยู่ในระดับมาก

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานประเภทช่างอุตสาหกรรมที่โรงงานอุตสาหกรรมต้องการคือ

3.1 ด้านความรู้ความสามารถ ควรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถพื้นฐานตามหลักสูตรที่เรียน ควรมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ และควรมีความสามารถพิเศษที่จำเป็น และเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

3.2 ด้านจิตพิสัย ควรเป็นผู้ที่มีความอดทน ขยัน ตั้งใจ รับผิดชอบ ตรงต่อเวลา มีวินัยในการทำงาน และเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดีกับเพื่อนร่วมงานทุกระดับ

3.3 ด้านทักษะการปฏิบัติงาน ควรเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความชำนาญ ประณีตเรียบร้อย รวดเร็ว ปลอดภัย และสามารถเรียนรู้ หรือพัฒนาตนเองได้อย่างรวดเร็ว

จิตรา มาตานุสรณ์ (2537: 96) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ผู้ประกอบการต้องการ ผลการวิจัยผู้ประกอบการมีความต้องการมากในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพส่วนตัว คือ มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ความซื่อสัตย์สุจริต ด้านวิชาการ คือมีความสามารถในการใช้เครื่องมือเครื่องจักรได้อย่างถูกต้อง

มยุรี ชัยสวัสดิ์ (2538: 89) ได้ทำการวิจัยถึงคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประเภทบริหารธุรกิจ ตามความต้องการของผู้บริหารและครู- อาจารย์ วิทยาลัยอาชีวศึกษาและสถานประกอบการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและด้านคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก เมื่อเรียงลำดับความต้องการคุณลักษณะทั้ง 4 ด้าน พบว่าทั้ง 2 กลุ่มมีความต้องการต่างกันทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ลำดับที่ 1 คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ลำดับที่ 2 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ลำดับที่ 3 คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ลำดับที่ 4 คุณลักษณะด้านวิชาการ

ทศพล ขำจิต (2540: 92) ได้ทำวิจัยเรื่องลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : การศึกษาติดตามผล ผลการวิจัยพบว่า ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตมีความเห็นว่าบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒส่วนใหญ่มีลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับเหมาะสมดีและดีมาก ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตภาครัฐต้องการบัณฑิตที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ความรู้ความสามารถ ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตภาครัฐต้องการให้บัณฑิตมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ และความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ ตามลำดับ

2. ความรู้ความสามารถพิเศษ ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตภาครัฐต้องการให้บัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถพิเศษด้านคอมพิวเตอร์เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ จิตวิทยาและการวิจัยตามลำดับ

3. ด้านบุคลิกภาพ ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตภาครัฐต้องการให้บัณฑิตมีบุคลิกภาพด้านการมีมนุษยสัมพันธ์เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ความซื่อสัตย์สุจริตและการมีคุณธรรม ตามลำดับ

ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตภาคเอกชนต้องการบัณฑิตที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ด้านความรู้ความสามารถ ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตภาคเอกชนต้องการบัณฑิตที่มีความสามารถในการวิเคราะห์เหตุการณ์หรือปัญหาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ความสามารถเรียนรู้งานใหม่ได้เร็ว และความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์

2. ด้านความรู้ความสามารถพิเศษ ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตภาคเอกชนต้องการบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถพิเศษเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ คอมพิวเตอร์และการบริหาร ตามลำดับ

3. ด้านบุคลิกภาพ ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตภาคเอกชนต้องการบัณฑิตที่มีความรับผิดชอบเป็นอันดับแรก รองลงมาคือความซื่อสัตย์สุจริต และมีมนุษยสัมพันธ์ดี ตามลำดับ

ประภาพร ระย้าเพชร (2540: 67) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานประเภทวิชาพาณิชยกรรมตามความต้องการของสถานประกอบการและหน่วยงานรัฐบาลในจังหวัดมุกดาหาร พบว่าการเปรียบเทียบระดับความต้องการของสถานประกอบการเอกชนและหน่วยงานรัฐบาล ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานประเภทวิชาพาณิชยกรรมในจังหวัดมุกดาหาร โดยรวมและรายด้าน พบว่าสถานประกอบการเอกชนและหน่วยงานรัฐบาลในจังหวัดมุกดาหาร มีความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานประเภทวิชาพาณิชยกรรม โดยรวม ด้านความรู้และทักษะวิชาชีพ และด้านบุคลิกภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหน่วยงานของรัฐบาลมีระดับความต้องการมากกว่าสถานประกอบการเอกชน และมีความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานประเภทวิชาพาณิชยกรรม ด้านคุณธรรมจริยธรรม ไม่แตกต่างกัน

อดิศร สมพงษ์นวกิจ (2544: 81) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากรทางมัลติมีเดียที่สถานประกอบการต้องการ พบว่า สถานประกอบการต้องการบุคลากรที่มีความสามารถทางวิชาการในตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้ ตำแหน่งผู้แต่ง/สร้างเนื้อหา (Author/Director) ต้องการผู้มีความรู้ในวิชาจิตวิทยาการสื่อสารมากที่สุด ตำแหน่งวิดีโอ (Video) ต้องการผู้ที่มีความรู้โปรแกรมด้านงานวิดีโอมากที่สุด ตำแหน่งเสียง (Audio) ต้องการผู้ที่มีความรู้ทางด้านจิตวิทยาการสื่อสารโดยใช้เสียง และทักษะด้านโปรแกรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสียงมากที่สุด ตำแหน่งพนักงานออกแบบ(Graphic) ต้องการผู้ที่มีความรู้พื้นฐานโปรแกรมการวาดภาพที่สุด และตำแหน่งโปรแกรมเมอร์ (Programmer) ต้องการผู้ที่มีความสามารถในการเขียนโปรแกรมมากที่สุด

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

รูธ (Ruth. 1984: 3040) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ของนายจ้างที่มีต่อลูกจ้างที่เข้าห้องทดลองปฏิบัติงานเป็นประจำห้องปฏิบัติการ และลูกจ้างที่จบการศึกษาจากอาชีวศึกษาและผ่านการฝึกงานอาชีวะมาแล้ว ผลปรากฏว่านายจ้างทั้งสองกลุ่มมีการรับรู้ต่อลูกจ้างทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่า คุณสมบัติของลูกจ้างตามการรับรู้ของนายจ้างคือ มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง มีความรู้ด้านการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี มีความรู้ด้านทฤษฎีเกี่ยวกับงานเป็นอย่างดี มีทักษะในการติดต่อสื่อสาร มีทักษะในการอ่านและ

ตีความหมาย มีทักษะในการคำนวณ มีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น มีเจตคติที่ดีต่องานที่ตนปฏิบัติ

เอ็ดดี้ (Eddy. 1969: 2960) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มในการเลือกอาชีพของนักศึกษา พบว่า แนวโน้มในการเลือกอาชีพของนักศึกษามีความแตกต่างกันไปตามระดับของสติปัญญา นักเรียนส่วนใหญ่จะรู้ว่าตนเองมีความสามารถในระดับใดก็เลือกเรียนและเลือกอาชีพตามความเหมาะสมกับความสามารถของตนเอง

เบรท (Beart. 1988: 115) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศึกษาคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษา สาขาอุตสาหกรรมศึกษา ระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เมืองลองบีช ระหว่างปี 1982 – 1987 พบว่าผู้สำเร็จการศึกษาจำนวนหนึ่งประกอบอาชีพครู และมีความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการสอนว่าควรเพิ่มทักษะการฝึกงานในงานอุตสาหกรรมและวิชาคอมพิวเตอร์ให้กับผู้เรียนด้วย นอกจากนี้ผู้สำเร็จการศึกษามีความพึงพอใจในงานที่ทำอยู่

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตหลังสำเร็จการศึกษา โดยผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังใช้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปีการศึกษา 2547 – 2549 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อนำผลการวิจัยไปวางแผนแก้ไขปัญหาในการจัดการศึกษา และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของคณะวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นผู้เกี่ยวข้องกับผู้สำเร็จหลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ รุ่นที่ 5-7 ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 90 คน ผู้ร่วมงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 270 คน และบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 90 คน

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามเป็นผู้เกี่ยวข้องกับผู้สำเร็จหลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ

1.1 ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา โดยกำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษา 1 คน ต่อผู้บังคับบัญชา 1 คน รวม 90 คน

1.2 ผู้ร่วมงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา โดยกำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษา 1 คน ต่อผู้ร่วมงาน 3 คน รวม 270 คน

1.3 บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2547-2549 รวม 90 คน

2. ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ

2.1 ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษาละ 2 คน รวม 6 คน

2.2 ผู้ร่วมงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษาละ 2 คน รวม 6 คน

2.3 บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษาละ 2 คน รวม 6 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย โดยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารโครงสร้างของหลักสูตรศิลปบัณฑิต(ต่อเนื่อง) คณะศิลปนาฏดุริยางค์

2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ได้แก่

2.1 วารสารสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา

2.2 งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา

ต่าง ๆ

2.3 หนังสือกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา.

3. รวบรวมแนวคิดจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาสร้างเป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ คือ ฉบับสำหรับผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน และฉบับสำหรับบัณฑิต ซึ่งแต่ละฉบับมีจำนวน 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับ คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2547 – 2549 หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ แต่ละส่วนประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านเจตคติ ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าโดยนำมาให้คะแนนด้วยการกำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ ตามแนววิธีของไลเคิร์ต

4. วิพากษ์และปรับแก้ข้อคำถามกับอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโท เพื่อให้ข้อคำถามมีความเที่ยงตรงและครอบคลุมตามนิยามปฏิบัติการ และคัดเลือกข้อคำถาม

5. เมื่อสร้างข้อคำถามเสร็จแล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น โดยหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ของแบบสอบถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถามกับนิยามศัพท์ แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่าหรือเท่า 0.5

6. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโท ตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย ก่อนนำไปทดลองใช้ (Try out)

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2543-2546 จำนวน 60 ฉบับ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) และหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับแล้วหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับได้ .96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปีการศึกษา 2547 – 2549 เพื่อขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดส่งเอกสารทางไปรษณีย์ และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 450 ฉบับ ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 415 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92
3. สัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2547 – 2549 หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กลุ่มละ 6 คน รวมสัมภาษณ์ 18 คน

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยหาค่าสถิติและทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

การกระทำข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูล
2. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับการตอบและคัดเลือกแต่แบบสอบถามที่เป็นฉบับสมบูรณ์ไว้
3. ทำการลงรหัสและจัดทำระบบข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 แบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของการตอบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ดำเนินการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เชิงบรรยาย

1.2 แบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็น คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านเจตคติ ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าโดยนำมาให้คะแนนด้วยการกำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ ตามแนววิธีของไลเคิร์ท มีรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นมาก
3	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นน้อย
1	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) รายข้อ รายด้าน และโดยรวม โดยแปลผลกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง	ระดับคุณลักษณะมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง	ระดับคุณลักษณะมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง	ระดับคุณลักษณะปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	ระดับคุณลักษณะน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	ระดับคุณลักษณะน้อยที่สุด

1.3 เปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านเจตคติ จำแนกตามอาชีพ และสถานประกอบการ โดยใช้สถิติ F-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาแล้วนำมา คำนวณค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) เลือกข้อที่มี IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไป

2. ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อ กับทั้งหมด (Item Total Correlation Coefficient) เลือกข้อที่มีค่ามากกว่า 0.20 ขึ้นไป

3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าความถี่ (Frequency)

1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.3 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)

1.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ใช้วิธีทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจในการแปลความหมายจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณา F-distribution
Df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
SS	แทน	ค่าผลรวมกำลังสอง
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสอง
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นสถิติที่ใช้ทดสอบจะตกอยู่ในช่วงปฏิเสธสมมุติฐาน
*	แทน	ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเรื่อง การศึกษาคูณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ แต่ละส่วนประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านเจตคติ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิต

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

จำนวน และค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามผู้ตอบแบบสอบถาม อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม และสถานประกอบการของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตาราง 2-4 ตามลำดับดังนี้

ตาราง 2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บังคับบัญชาบัณฑิต		
รุ่นที่ 5	19	22.90
รุ่นที่ 6	34	40.96
รุ่นที่ 7	30	36.14
รวม	83	100
ผู้ร่วมงานของบัณฑิต		
รุ่นที่ 5	57	22.90
รุ่นที่ 6	102	40.96
รุ่นที่ 7	90	36.14
รวม	249	100
บัณฑิต		
รุ่นที่ 5	19	22.90
รุ่นที่ 6	34	40.96
รุ่นที่ 7	30	36.14
รวม	83	100

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นหัวหน้างานของบัณฑิต ผู้ร่วมงานของบัณฑิต และบัณฑิตแต่ละรุ่น สรุปได้ดังนี้ หัวหน้างานของบัณฑิตส่วนใหญ่เป็นผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตรุ่นที่ 6 จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 40.96 รองลงมาเป็นหัวหน้างานของบัณฑิตรุ่นที่ 7 จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 36.14 และหัวหน้างานของบัณฑิตรุ่นที่ 5 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 22.90

ผู้ร่วมงานของบัณฑิต ส่วนใหญ่เป็นผู้ร่วมงานของบัณฑิตรุ่นที่ 6 จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 40.96 รองลงมาเป็นผู้ร่วมงานของบัณฑิตรุ่นที่ 7 จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 36.14 และผู้ร่วมงานของบัณฑิตรุ่นที่ 5 จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 22.90

บัณฑิตส่วนใหญ่เป็นบัณฑิตรุ่นที่ 6 จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 40.96 รองลงมาเป็นบัณฑิตรุ่นที่ 7 จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 36.14 และบัณฑิตรุ่นที่ 5 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 22.90

ตาราง 3 อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามรุ่นที่ 5-7

อาชีพ	รุ่นที่ 5		รุ่นที่ 6		รุ่นที่ 7		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บังคับบัญชาบัณฑิต								
อาชีพครู	3	15.79	13	38.24	14	46.67	30	36.14
อาชีพศิลปิน	6	31.58	3	8.82	3	10.00	12	14.46
อาชีพอิสระ	10	52.63	18	52.94	13	43.33	41	49.40
รวม	19	100	34	100	30	100	83	100
ผู้ร่วมงานบัณฑิต								
อาชีพครู	9	15.79	39	38.24	42	46.67	90	36.14
อาชีพศิลปิน	18	31.58	9	8.82	9	10.00	36	14.46
อาชีพอิสระ	30	52.63	54	52.94	39	43.33	123	49.40
รวม	57	100	102	100	90	100	149	100
บัณฑิต								
อาชีพครู	3	15.79	13	38.24	14	46.67	30	36.14
อาชีพศิลปิน	6	31.58	3	8.82	3	10.00	12	14.46
อาชีพอิสระ	10	52.63	18	52.94	13	43.33	41	49.40
รวม	19	100	34	100	30	100	83	100

จากตาราง 3 แสดงว่าอาชีพของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต ผู้ร่วมงานของบัณฑิต และบัณฑิตรุ่นที่ 5-7 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอิสระ รองลงมาอาชีพครู ประกอบ และอาชีพศิลปิน

ตาราง 4 สถานประกอบของผู้ตอบแบบสอบถามรุ่นที่ 5-7

สถานประกอบการ	รุ่นที่ 5		รุ่นที่ 6		รุ่นที่ 7		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บังคับบัญชาบัณฑิต								
รัฐบาล	8	42.11	13	28.24	10	33.33	31	37.35
เอกชน	10	52.63	14	41.18	11	36.67	35	42.17
หน่วยงานอิสระ	1	5.26	7	20.58	9	30.00	17	20.48
รวม	19	100	34	100	30	100	83	100
ผู้ร่วมงานบัณฑิต								
รัฐบาล	24	42.11	39	28.24	30	33.33	93	37.35
เอกชน	30	52.63	42	41.18	33	36.67	105	42.17
หน่วยงานอิสระ	3	5.26	21	20.58	27	30.00	51	20.48
รวม	57	100	102	100	90	100	249	100
บัณฑิต								
รัฐบาล	8	42.11	13	28.24	10	33.33	31	37.35
เอกชน	10	52.63	14	41.18	11	36.67	35	42.17
หน่วยงานอิสระ	1	5.26	7	20.58	9	30.00	17	20.48
รวม	19	100	34	100	30	100	83	100

จากตาราง 4 แสดงว่าสถานประกอบการของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต ผู้ร่วมงานของบัณฑิต และบัณฑิตรุ่นที่ 5-7 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในสถานประกอบการเอกชน รองลงมาสถานประกอบการรัฐบาล และหน่วยงานอิสระ

ตอนที่ 2 คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2547 – 2549 หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านเจตคติ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิต ดังตาราง 5-22 ตามลำดับดังนี้

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา

คุณลักษณะ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1 ด้านความรู้	3.53	0.83	มาก
2 ด้านทักษะ	3.66	0.87	มาก
3 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.72	0.86	มาก
4 ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.04	0.76	มาก
5 ด้านเจตคติ	4.05	0.79	มาก
รวม	3.80	0.81	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่าคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเห็นว่าคุณลักษณะโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านความรู้ของบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา

คุณลักษณะ	รุ่นที่ 5		รุ่นที่ 6		รุ่นที่ 7		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1 มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ทางนาฏศิลป์ไทย	3.79	0.63	3.67	0.69	3.38	0.68	3.59	0.69
2 มีความรู้ทางวรรณคดีการละคร	3.58	0.69	3.58	0.79	3.41	0.73	3.52	0.74

ตาราง 6 (ต่อ)

คุณลักษณะ	รุ่นที่ 5		รุ่นที่ 6		รุ่นที่ 7		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
4 มีความรู้ในหลักเกณฑ์และเทคนิคของการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย	3.32	0.58	3.48	0.83	3.31	0.97	3.38	0.83
5 มีความรู้ในหลักการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย	3.53	0.70	3.52	0.87	3.59	0.98	3.54	0.87
6 มีความรู้ในหลักการออกแบบแสงสี บนเวที ที่สอดคล้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย	3.26	0.65	3.33	0.82	3.24	0.74	3.28	0.75
7 มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบการแสดงนาฏศิลป์นานาชาติ ทั้ง นาฏศิลป์อินเดีย นาฏศิลป์อินโดนีเซีย และนาฏศิลป์ญี่ปุ่น	3.21	0.54	3.40	0.99	3.03	0.73	3.22	0.82
8 มีความรู้ความเข้าใจในการใช้นาฏยศัพท์ทางนาฏศิลป์และภาษานาฏศิลป์	3.84	0.69	3.90	0.89	3.52	1.02	3.75	0.90
9 มีความรู้ความเข้าใจในหลักการประพันธ์บทสำหรับการแสดงนาฏศิลป์	3.47	0.77	3.55	0.83	3.20	0.86	3.41	0.83
10 มีความรู้ในหลักการจัดการแสดงโขนและละคร	3.68	0.89	3.85	0.87	3.48	0.99	3.68	0.92
11 มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านนาฏศิลป์	3.95	0.78	4.00	0.83	3.55	1.12	3.83	0.95
รวม	3.60	0.70	3.63	0.83	3.38	0.88	3.53	0.83
ระดับ	มาก		มาก		ปานกลาง		มาก	

จากตาราง 6 แสดงว่าคุณลักษณะด้านความรู้ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเห็นว่าคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ส่วนรุ่นที่ 7 อยู่ในระดับปานกลาง โดยคุณลักษณะด้านความรู้ที่มีค่าปานกลางได้แก่ มีความรู้ในหลักเกณฑ์และเทคนิคของการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย มีความรู้ในหลักการออกแบบแสงสี บนเวที ที่สอดคล้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบการแสดงนาฏศิลป์นานาชาติ ทั้งนาฏศิลป์อินเดีย นาฏศิลป์อินโดนีเซีย และนาฏศิลป์ญี่ปุ่น มีความรู้ความเข้าใจในหลักการประพันธ์บทสำหรับการแสดงนาฏศิลป์

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านทักษะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา

คุณลักษณะ	รุ่นที่ 5		รุ่นที่ 6		รุ่นที่ 7		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1 มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์ไทย	4.21	0.71	4.12	0.92	3.86	0.99	4.07	0.91
2 มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย	3.47	0.61	3.70	0.81	3.38	0.90	3.53	0.81
3 มีความสามารถในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ไทย	4.05	0.71	4.03	0.95	3.66	1.08	3.90	0.96
4 มีความสามารถในการสอนและการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย	3.84	0.96	4.00	0.90	3.66	0.97	3.84	0.94
5 มีความสามารถในการประพันธ์บทละครในการแสดงนาฏศิลป์ไทย	3.58	0.77	3.42	0.83	3.21	0.82	3.38	0.81
6 มีความสามารถในการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทย	3.84	0.83	3.73	0.88	3.55	1.09	3.69	0.94
7 มีความสามารถในการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย	3.42	0.61	3.48	0.87	3.45	0.91	3.46	0.82
8 มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์นานาชาติ ทั้ง นาฏศิลป์อินเดีย นาฏศิลป์อินโดนีเซีย และนาฏศิลป์ญี่ปุ่น	3.26	0.56	3.42	0.94	3.24	0.69	3.32	0.77
9 มีความสามารถในการออกแบบแสง สี บันไดเวที สำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย	3.21	0.63	3.48	0.94	3.24	0.79	3.33	0.82
10 มีความสามารถในการอนุรักษ์ เผยแพร่และสืบทอด นาฏศิลป์ไทย	4.16	0.76	4.15	0.80	3.86	1.06	4.05	0.89
รวม	3.70	0.72	3.75	0.88	3.51	0.93	3.66	0.87
ระดับ	มาก		มาก		มาก		มาก	

จากตาราง 7 แสดงว่าคุณลักษณะด้านทักษะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเห็นว่าคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทุกรุ่น

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา

คุณลักษณะ	รุ่นที่ 5		รุ่นที่ 6		รุ่นที่ 7		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1 มีการคิดงานนาฏศิลป์อย่างเป็นระบบ	3.74	0.81	3.82	0.85	3.45	0.91	3.67	0.87
2 มีการคิดงานนาฏศิลป์แนวสร้างสรรค์และดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอน	3.47	0.77	3.73	0.84	3.45	0.95	3.57	0.87
3 มีความคิดวิเคราะห์แนวคิดการแสดงนาฏศิลป์ไทยได้หลากหลาย	3.89	0.74	3.90	0.77	3.59	0.98	3.79	0.85
4 สามารถนำพื้นฐานในการแสดงนาฏศิลป์ไทยมาประยุกต์ใช้	3.84	0.76	4.00	0.90	3.66	1.04	3.84	0.93
5 สามารถสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์แนวใหม่ๆ	3.74	0.56	3.88	0.82	3.41	0.98	3.68	0.85
6 สามารถนำแนวคิดและหลักการใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน	3.74	0.73	3.94	0.75	3.72	0.92	3.81	0.81
7 มีแนวความคิดแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน	3.74	0.65	3.73	0.84	3.62	0.98	3.69	0.85
รวม	3.74	0.72	3.86	0.82	3.56	0.97	3.72	0.86
ระดับ	มาก		มาก		มาก		มาก	

จากตาราง 8 แสดงว่าคุณลักษณะด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา เห็นว่าคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทุกรุ่น

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ของบัณฑิต
ที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา

คุณลักษณะ		รุ่นที่ 5		รุ่นที่ 6		รุ่นที่ 7		รวม	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	มีความซื่อสัตย์ต่อองค์กรและวิชาชีพ	4.26	0.45	4.15	0.71	4.03	0.73	4.14	0.67
2	มีความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน	4.05	0.71	3.85	0.91	3.93	0.80	3.93	0.82
3	มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	4.21	0.54	4.10	0.80	3.93	0.80	4.06	0.75
4	มีความเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมทำประโยชน์ให้กับหน่วยงานและสังคม	4.00	0.75	4.00	0.90	3.90	0.86	3.96	0.84
5	ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม	4.11	0.74	4.21	0.74	3.76	0.79	4.02	0.77
6	ปฏิบัติงานตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานและสังคม	4.00	0.75	4.03	0.73	3.86	0.79	3.96	0.75
7	มีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ	4.21	0.63	4.27	0.63	4.07	0.70	4.19	0.65
8	เคารพในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น	4.00	0.82	4.18	0.77	3.93	0.80	4.05	0.79
รวม		4.10	0.67	4.10	0.77	3.93	0.78	4.04	0.76
ระดับ		มาก		มาก		มาก		มาก	

จากตาราง 9 แสดงว่าคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเห็นว่าคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทุกรุ่น

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านเจตคติ ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา

คุณลักษณะ		รุ่นที่ 5		รุ่นที่ 6		รุ่นที่ 7		รวม	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ	4.47	0.51	4.27	0.67	4.17	0.89	4.28	0.73
2	มีความเชื่อมั่นในองค์กร	4.26	0.65	4.06	0.66	3.93	0.88	4.06	0.75
3	มีความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร	4.05	0.78	4.12	0.70	3.86	0.99	4.01	0.83
4	มีความรักและความศรัทธาในองค์กร	4.11	0.74	4.12	0.70	3.83	0.93	4.01	0.80
5	มีความพึงพอใจของสภาพการทำงานและ ภาระงานที่รับผิดชอบ	4.26	0.73	4.12	0.70	3.79	0.86	4.04	0.78
6	สร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับองค์กร	4.16	0.76	4.03	0.64	4.07	0.75	4.07	0.70
7	สร้างชื่อเสียงให้แก่องค์กร	4.26	0.65	4.12	0.96	0.97	0.68	4.10	0.80
รวม		4.19	0.78	4.05	0.86	3.97	0.69	4.05	0.79
ระดับ		มาก		มาก		มาก		มาก	

จากตาราง 10 แสดงว่าคุณลักษณะด้านเจตคติ ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเห็นว่าคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทุกรุ่น

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน

คุณลักษณะ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1 ด้านความรู้	3.58	0.88	มาก
2 ด้านทักษะ	3.65	0.91	มาก
3 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.67	0.89	มาก
4 ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.97	0.84	มาก
5 ด้านเจตคติ	4.05	0.79	มาก
รวม	3.78	0.86	มาก

จากตาราง 11 แสดงว่าคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานเห็นว่าคุณลักษณะโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านความรู้ของบัณฑิตที่สำเร็จ
การศึกษาตาม ความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน

คุณลักษณะ	รุ่นที่ 5		รุ่นที่ 6		รุ่นที่ 7		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1 มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ทาง นาฏศิลป์ไทย	3.53	0.80	3.59	0.86	3.64	0.79	3.59	0.82
2 มีความรู้ทางวรรณคดีการละคร	3.44	0.89	3.47	0.84	3.59	0.81	3.51	0.84
3 มีความรู้ในจารีตนาฏศิลป์ไทย	3.74	0.95	3.73	0.85	3.71	0.83	3.72	0.87
4 มีความรู้ในหลักเกณฑ์และเทคนิคของการ แสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย	3.56	0.78	3.44	0.88	3.51	0.86	3.49	0.85
5 มีความรู้ในหลักการประดิษฐ์ท่าสำหรับ การแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย	3.56	0.93	3.56	0.88	3.53	0.90	3.55	0.90
6 มีความรู้ในหลักการออกแบบแสงสี บนเวที ที่ สอดคล้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยและ นาฏศิลป์ร่วมสมัย	3.53	0.85	3.37	0.93	3.33	0.74	3.40	0.85
7 มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบ การแสดงนาฏศิลป์นานาชาติ ทั้ง นาฏศิลป์ อินเดีย นาฏศิลป์อินโดนีเซีย และนาฏศิลป์ญี่ปุ่น	3.19	0.83	3.12	0.95	3.20	0.91	3.16	0.91
8 มีความรู้ความเข้าใจในการใช้นาฏยศัพท์ ทางนาฏศิลป์และภาษานาฏศิลป์	3.75	0.87	3.78	1.02	3.72	0.84	3.75	0.92
9 มีความรู้ความเข้าใจในหลักการประพันธ์บท สำหรับการแสดงนาฏศิลป์	3.44	0.89	3.61	0.98	3.54	0.83	3.54	0.91
10 มีความรู้ในหลักการจัดการแสดงโขนและละคร	3.56	0.95	3.77	0.89	4.10	0.92	3.84	0.93
11 มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านนาฏศิลป์	3.77	0.93	3.86	0.91	4.11	0.80	3.93	0.89
รวม	3.55	0.87	3.57	0.99	3.63	0.83	3.58	0.88
ระดับ	มาก		มาก		มาก		มาก	

จากตาราง 12 แสดงว่าคุณลักษณะด้านความรู้ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตาม
ความคิดเห็นของผู้ร่วมงานเห็นว่าคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านทักษะของบัณฑิตที่สำเร็จ
การศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน

	คุณลักษณะ	รุ่นที่ 5		รุ่นที่ 6		รุ่นที่ 7		รวม	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์ไทย	3.88	0.87	4.04	0.88	4.11	0.77	4.02	0.84
2	มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย	3.67	0.83	3.55	0.93	3.57	0.86	3.58	0.88
3	มีความสามารถในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ไทย	3.75	0.89	4.21	0.60	3.94	0.85	3.85	0.90
4	มีความสามารถในการสอนและการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย	3.78	0.90	3.89	0.85	3.90	0.89	3.87	0.91
5	มีความสามารถในการประพันธ์บทละครในการแสดงนาฏศิลป์ไทย	3.43	1.01	3.46	0.88	3.46	0.90	3.46	0.92
6	มีความสามารถในการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทย	3.63	0.92	3.68	0.96	3.63	0.99	3.65	0.96
7	มีความสามารถในการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย	3.49	0.83	3.39	0.91	3.41	0.86	3.42	0.87
8	มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์นานาชาติ ทั้ง นาฏศิลป์อินเดีย นาฏศิลป์อินโดนีเซีย และนาฏศิลป์ญี่ปุ่น	3.23	0.95	3.03	0.84	3.23	0.91	3.15	0.89
9	มีความสามารถในการออกแบบแสง สี บนเวที สำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย	3.53	0.83	3.30	0.93	3.34	0.89	3.37	0.89
10	มีความสามารถในการอนุรักษ์ เผยแพร่และสืบทอด นาฏศิลป์ไทย	3.84	0.96	4.07	0.99	4.26	0.99	4.09	0.99
รวม		3.62	0.90	3.66	0.86	3.69	0.89	3.65	0.91
ระดับ		มาก		มาก		มาก		มาก	

จากตาราง 13 แสดงว่าคุณลักษณะด้านทักษะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานเห็นว่าคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของ
บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน

คุณลักษณะ	รุ่นที่ 5		รุ่นที่ 6		รุ่นที่ 7		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1 มีการคิดงานนาฏศิลป์อย่างเป็นระบบ	3.81	0.83	3.70	0.89	3.52	0.79	3.66	0.84
2 มีการคิดงานนาฏศิลป์แนวสร้างสรรค์และ ดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอน	3.63	0.96	3.68	0.87	3.53	0.79	3.61	0.86
3 มีความคิดวิเคราะห์แนวคิดการแสดง นาฏศิลป์ไทยได้หลากหลาย	3.74	0.90	3.69	0.89	3.94	0.85	3.79	0.88
4 สามารถนำพื้นฐานในการแสดงนาฏศิลป์ ไทยมาประยุกต์ใช้	3.79	0.88	3.81	0.88	4.15	0.91	3.93	0.90
5 สามารถสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์แนว ใหม่ๆ	3.72	0.94	3.59	0.90	3.49	0.83	3.58	0.89
6 สามารถนำแนวคิดและหลักการใหม่ๆ มา ใช้ในการปฏิบัติงาน	3.61	0.94	3.65	0.87	3.44	0.95	3.57	0.92
7 มีแนวความคิดแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์ ต่อหน่วยงาน	3.70	0.91	3.63	0.93	3.43	0.97	3.57	0.94
รวม	3.71	0.91	3.68	0.89	3.64	0.87	3.67	0.89
ระดับ	มาก		มาก		มาก		มาก	

จากตาราง 14 แสดงว่าคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา
ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานเห็นว่าคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทุกรุ่น

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ของ
บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน

คุณลักษณะ	รุ่นที่ 5		รุ่นที่ 6		รุ่นที่ 7		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1 มีความซื่อสัตย์ต่อองค์กรและวิชาชีพ	4.02	0.72	4.03	0.89	4.01	0.67	4.02	0.77
2 มีความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน	3.91	0.81	3.89	0.97	4.06	0.77	3.95	0.86
3 มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	4.00	0.85	3.96	0.94	4.16	0.66	4.04	0.83
4 มีความเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมทำประโยชน์ให้กับหน่วยงานและสังคม	4.09	0.87	3.96	0.91	3.68	0.77	3.89	0.87
5 ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม	4.00	0.80	3.99	0.92	3.85	0.77	3.94	0.84
6 ปฏิบัติงานตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานและสังคม	4.00	0.89	3.92	0.94	3.79	0.74	3.89	0.86
7 มีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ	4.07	0.75	4.09	0.88	4.18	0.62	4.11	0.76
8 เคารพในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น	4.05	0.85	4.07	0.93	3.76	0.93	3.95	0.92
รวม	4.02	0.82	3.99	0.92	3.94	0.74	3.97	0.84
ระดับ	มาก		มาก		มาก		มาก	

จากตาราง 15 แสดงว่าคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานเห็นว่าคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทุกรุ่น

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านเจตคติ ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน

คุณลักษณะ		รุ่นที่ 5		รุ่นที่ 6		รุ่นที่ 7		รวม	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ	4.37	0.70	4.23	0.75	4.15	0.60	4.23	0.69
2	มีความเชื่อมั่นในองค์กร	4.11	0.82	4.04	0.79	4.02	0.61	4.05	0.74
3	มีความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร	4.14	0.77	3.99	0.87	4.01	0.58	4.03	0.75
4	มีความรักและความศรัทธาในองค์กร	4.18	0.80	4.06	0.89	4.01	0.66	4.07	0.79
5	มีความพึงพอใจของสภาพการทำงานและ ภาระงานที่รับผิดชอบ	4.14	0.83	4.00	0.91	3.86	0.79	3.98	0.86
6	สร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับองค์กร	4.21	0.82	4.01	0.89	3.87	0.79	4.00	0.84
7	สร้างชื่อเสียงให้แก่องค์กร	4.20	0.72	4.01	0.93	3.89	0.78	4.00	0.84
รวม		4.19	0.78	4.05	0.86	3.97	0.69	4.05	0.79
ระดับ		มาก		มาก		มาก		มาก	

จากตาราง 16 แสดงว่าคุณลักษณะด้านเจตคติ ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานเห็นว่าคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จ
การศึกษาตามความคิดเห็นของบัณฑิต

คุณลักษณะ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1 ด้านความรู้	3.48	0.65	ปานกลาง
2 ด้านทักษะ	3.66	0.68	มาก
3 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.73	0.74	มาก
4 ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.14	0.69	มาก
5 ด้านเจตคติ	4.05	0.79	มาก
รวม	3.81	0.71	มาก

จากตาราง 17 แสดงว่าคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของบัณฑิตเห็นว่าคุณลักษณะโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านความคิดเห็นว่าทุกด้านมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากยกเว้นด้านความรู้คุณลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านความรู้ของบัณฑิตที่สำเร็จ
การศึกษาตามความคิดเห็นของบัณฑิต

คุณลักษณะ	รุ่นที่ 5		รุ่นที่ 6		รุ่นที่ 7		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1 มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ทาง นาฏศิลป์ไทย	3.58	0.51	3.45	0.56	3.24	0.51	3.41	0.54
2 มีความรู้ทางวรรณคดีการละคร	3.68	0.48	3.45	0.56	3.28	0.59	3.44	0.57
3 มีความรู้ในจารีตนาฏศิลป์ไทย	3.89	0.57	3.73	0.72	3.41	0.63	3.65	0.67
4 มีความรู้ในหลักเกณฑ์และเทคนิคของการ แสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย	3.32	0.58	2.24	0.44	3.34	0.86	3.30	0.64
5 มีความรู้ในหลักการประดิษฐ์ท่าสำหรับ การแสดง นาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ ร่วมสมัย	3.37	0.50	3.46	0.51	3.55	0.87	3.47	0.65
6 มีความรู้ในหลักการออกแบบแสงสี บนเวที ที่สอดคล้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยและ นาฏศิลป์ร่วมสมัย	3.11	0.46	3.46	0.51	3.28	0.75	3.27	0.65
7 มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบ การแสดงนาฏศิลป์นานาชาติ ทั้ง นาฏศิลป์ อินเดีย นาฏศิลป์อินโดนีเซีย และ นาฏศิลป์ญี่ปุ่น	3.11	0.46	3.03	0.53	2.90	0.72	3.00	0.59
8 มีความรู้ความเข้าใจในการใช้นาฏยศัพท์ ทางนาฏศิลป์และภาษานาฏศิลป์	4.05	0.62	3.88	0.70	3.72	0.65	3.86	0.67
9 มีความรู้ความเข้าใจในหลักการประพันธ์ บทสำหรับการแสดงนาฏศิลป์	3.42	0.51	3.46	0.83	3.21	0.56	3.36	0.68
10 มีความรู้ในหลักการจัดการแสดงโขนและ ละคร	3.95	0.52	3.60	0.83	3.59	0.91	3.68	0.80
11 มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านนาฏศิลป์	4.05	0.62	3.81	0.64	3.80	0.82	3.86	0.70
รวม	3.59	0.53	3.40	0.62	3.39	0.72	3.48	0.65
ระดับ	มาก		ปานกลาง		ปานกลาง		ปานกลาง	

จากตาราง 18 แสดงว่าคุณลักษณะด้านความรู้ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของบัณฑิตเห็นว่าคุณลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรุ่นที่ 5 อยู่ในระดับมาก โดยคุณลักษณะด้านความรู้ที่มีค่ามาก ได้แก่ มีความรู้ในจารีตนาฏศิลป์ไทย มีความรู้ความเข้าใจในการใช้นาฏยศัพท์ทางนาฏศิลป์และภาษานาฏศิลป์ มีความรู้ในหลักการจัดการแสดงโขนและละคร มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านนาฏศิลป์

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านทักษะของบัณฑิตที่สำเร็จ
การศึกษาตามความคิดเห็นของบัณฑิต

	คุณลักษณะ	รุ่นที่ 5		รุ่นที่ 6		รุ่นที่ 7		รวม	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์ไทย	4.16	0.60	4.21	0.60	4.13	0.79	4.17	0.67
2	มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย	3.26	0.45	3.45	0.56	3.51	0.78	3.43	0.63
3	มีความสามารถในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ไทย	4.05	0.62	3.88	0.60	3.90	0.72	3.93	0.65
4	มีความสามารถในการสอนและการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย	4.16	0.60	4.09	0.72	3.76	0.87	3.99	0.77
5	มีความสามารถในการประพันธ์บทละครในการแสดงนาฏศิลป์ไทย	3.16	0.69	3.09	0.63	3.07	0.70	3.10	0.66
6	มีความสามารถในการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทย	3.79	0.63	3.88	0.74	3.72	0.84	3.80	0.75
7	มีความสามารถในการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย	3.32	0.58	3.27	0.52	3.48	0.87	3.36	0.68
8	มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์นานาชาติ ทั้ง นาฏศิลป์อินเดีย นาฏศิลป์อินโดนีเซีย และนาฏศิลป์ญี่ปุ่น	2.89	0.57	3.00	0.56	3.07	0.70	3.30	0.61
9	มีความสามารถในการออกแบบแสง สี บนเวที สำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย	3.05	0.52	3.15	0.67	3.14	0.74	3.12	0.66
10	มีความสามารถในการอนุรักษ์ เผยแพร่และสืบทอด นาฏศิลป์ไทย	4.47	0.61	3.64	0.55	4.28	0.70	4.36	0.68
รวม		3.63	0.59	3.57	0.62	3.61	0.77	3.66	0.68
ระดับ		มาก		มาก		มาก		มาก	

จากตาราง 19 แสดงว่าคุณลักษณะด้านทักษะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของบัณฑิตเห็นว่าคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของ
บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของบัณฑิต

คุณลักษณะ	รุ่นที่ 5		รุ่นที่ 6		รุ่นที่ 7		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1 มีการคิดงานนาฏศิลป์อย่างเป็นระบบ	3.79	0.71	3.64	0.55	3.80	0.77	3.73	0.67
2 มีการคิดงานนาฏศิลป์แนวสร้างสรรค์และ ดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอน	3.79	0.79	3.58	0.56	3.72	0.70	3.68	0.67
3 มีความคิดวิเคราะห์แนวคิดการแสดง นาฏศิลป์ไทยได้หลากหลาย	3.79	0.71	3.61	0.61	3.66	0.90	3.67	0.74
4 สามารถนำพื้นฐานในการแสดงนาฏศิลป์ ไทยมาประยุกต์ใช้	4.11	0.74	3.91	0.68	4.00	0.80	3.99	0.73
5 สามารถสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์แนว ใหม่ๆ	3.63	0.83	3.61	0.66	3.59	0.98	3.60	0.82
6 สามารถนำแนวคิดและหลักการใหม่ๆ มา ใช้ในการปฏิบัติงาน	3.74	0.81	3.70	0.68	3.86	0.79	3.77	0.75
7 มีแนวความคิดแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์ ต่อหน่วยงาน	3.74	0.87	3.61	0.70	3.76	0.91	3.69	0.82
รวม	3.80	0.78	3.67	0.63	3.78	0.84	3.73	0.74
ระดับ	มาก		มาก		มาก		มาก	

จากตาราง 20 แสดงว่าคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์ ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา
ตามความคิดเห็นของบัณฑิตเห็นว่าคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ของบัณฑิต
ที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของบัณฑิต

คุณลักษณะ	รุ่นที่ 5		รุ่นที่ 6		รุ่นที่ 7		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1 มีความซื่อสัตย์ต่อองค์กรและวิชาชีพ	4.47	0.61	4.24	0.61	4.28	0.70	4.31	0.65
2 มีความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน	4.21	0.63	3.82	0.64	3.83	0.93	3.91	0.76
3 มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	4.42	0.61	4.18	0.64	4.21	0.73	4.25	0.66
4 มีความเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมทำประโยชน์ให้กับหน่วยงานและสังคม	4.11	0.66	3.94	0.70	3.72	0.80	3.90	0.73
5 ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม	4.16	0.69	4.09	0.58	4.03	0.73	4.09	0.66
6 ปฏิบัติงานตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานและสังคม	4.26	0.56	4.12	0.55	3.86	0.74	4.06	0.62
7 มีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ	4.53	0.61	4.27	0.63	4.17	0.80	4.30	0.70
8 เคารพในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น	4.47	0.77	4.21	0.65	4.17	0.85	4.26	0.75
รวม	4.33	0.64	4.11	0.63	4.03	0.79	4.14	0.69
ระดับ	มาก		มาก		มาก		มาก	

จากตาราง 21 แสดงว่าคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของบัณฑิตเห็นว่าคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทุกรุ่น

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะด้านเจตคติของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของบัณฑิต

คุณลักษณะ		รุ่นที่ 5		รุ่นที่ 6		รุ่นที่ 7		รวม	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ	4.79	4.42	4.42	0.56	4.52	0.63	4.54	0.57
2	มีความเชื่อมั่นในองค์กร	4.21	0.79	3.91	0.63	4.10	0.77	4.05	0.72
3	มีความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร	4.21	0.85	3.94	0.66	4.00	0.89	4.02	0.79
4	มีความรักและความศรัทธาในองค์กร	4.16	0.69	3.97	0.68	4.07	0.96	4.05	0.79
5	มีความพึงพอใจของสภาพการทำงาน และภาระงานที่รับผิดชอบ	4.32	0.67	4.09	0.77	4.28	0.84	4.21	0.77
6	สร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับองค์กร	4.11	0.74	4.00	0.75	4.14	0.69	4.01	0.72
7	สร้างชื่อเสียงให้แก่องค์กร	4.11	0.74	4.00	0.61	4.00	0.76	4.02	0.69
รวม		4.19	0.78	4.05	0.86	3.97	0.69	4.05	0.79
ระดับ		มาก		มาก		มาก		มาก	

จากตาราง 22 แสดงว่าคุณลักษณะด้านเจตคติของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของบัณฑิตเห็นว่าคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทุกรุ่น

จากการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต ผู้ร่วมงานของบัณฑิต และบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ คิดเป็นจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ดังตาราง 23

ตาราง 23 จำนวนและร้อยละ คุณลักษณะบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิต

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ด้านความรู้		
1. สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน	17	94.44
2. บัณฑิตได้มีความรู้ในวิธีการวิจัย แต่ควรพิจารณาให้มีการเรียนการสอนในการวิจัยนาฏศิลป์ให้มากยิ่งขึ้น	12	66.67
3. บัณฑิตมีความรู้ด้านการเขียนเอกสาร ตำราในเชิงวิชาการได้ แต่ควรพิจารณาให้มีการเรียนการสอนการเขียนตำรางานนาฏศิลป์เชิงวิชาการให้มากยิ่งขึ้น	11	61.11
4. บัณฑิตมีความรู้ในการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับงานนาฏศิลป์ แต่ควรพิจารณาให้มีการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษสำหรับผู้ศึกษาศิลปะให้มากยิ่งขึ้น	10	55.56
5. บัณฑิตมีความรู้ในนาฏศิลป์นานาชาติ แต่ควรพิจารณาให้มีการเรียนการสอนในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์นานาชาติ จัดอยู่ในกลุ่มวิชาชีพบังคับ	2	11.11
ด้านทักษะ		
1. สามารถจัดแสดงนาฏศิลป์ไทยงานในโอกาสต่างๆของกิจกรรมในสถาบันการศึกษาได้เป็นอย่างดี	18	100
2. สามารถแต่งบทละครสำหรับการแสดงได้ถูกต้องตามหลักการประพันธ์ แล้วแต่ควรฝึกทักษะในการให้เกิดแม่นยำ แล้วนำบทนั้นๆ ไปแสดงจริง เพื่อให้ทราบถึงความจุذبพร้อมของบทละครนั้นๆ	8	44.44
3. สามารถในการสอนและถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทยได้ แต่ควรให้มีการฝึกสอนเพิ่มเติม	3	16.67

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์		
1. สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงาน	14	77.78
2. กล้าแสดงออก กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น อย่างมีเหตุผล	11	61.11
3. ยอมรับฟังความคิดใหม่ๆ	9	50.50
4. มีความคิดริเริ่มพัฒนาตนเอง รู้จักปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น	8	44.44
5. สร้างสรรค์งานที่รับผิดชอบให้มีคุณภาพ	5	27.78
ด้านคุณธรรมจริยธรรม		
1. เป็นคนมีน้ำใจโอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือผู้อื่น	16	88.89
2. มีความตั้งใจในการทำงาน	13	72.22
3. ไม่ทำให้อื่นเดือดร้อนในปัญหาของตนเอง	12	67.67
4. มีความเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	2	11.11
ด้านเจตคติ		
1. มีความรักในวิชาชีพ	18	100
2. ไม่ทำให้องค์กรเสื่อมเสียชื่อเสียง	15	83.33
3. มีเชื่อมั่น ความศรัทธา และมีความผูกพันในองค์กร	14	77.78
4. มีความตั้งใจในการสร้างชื่อเสียงให้กับองค์กร	3	16.67

จากตาราง 23 แสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิต สรุปได้ว่า ในด้านความรู้ ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิต ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่องสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติทำงาน จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 94.44 รองลงมาคิดว่าบัณฑิตมีความรู้ในวิธีการวิจัย แต่ควรพิจารณาให้มีการเรียนการสอนในการวิจัยทางศิลปให้มากยิ่งขึ้น จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 บัณฑิตมีความรู้ด้านการเขียนเอกสารตำราในเชิงวิชาการได้ แต่ควรพิจารณาให้มีการเรียนการสอนการเขียนตำราทางศิลปเชิงวิชาการให้มากยิ่งขึ้น จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 61.11 บัณฑิตได้มีความรู้ในการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับงานทางศิลป แต่ควรพิจารณาให้มีการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาศิลปะ

ให้มากยิ่งขึ้น จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 55.56 มีความรู้ความสามารถในนาฏศิลป์นานาชาติ แต่ควรพิจารณาให้มีการเรียนการสอนในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์นานาชาติ จัดอยู่ในกลุ่มวิชาชีพ บัณฑิต จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 ในด้านทักษะ ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิต ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่อง สามารถจัดแสดงนาฏศิลป์ไทยงานในโอกาสต่างๆของ กิจกรรมในสถาบันการศึกษาได้เป็นอย่างดี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคิดว่าสามารถแต่งบทละครสำหรับการแสดงได้ถูกต้องตามหลักการประพันธ์ แล้วแต่ควรฝึกทักษะในการให้เกิดแม่นยำ แล้วนำบทนั้นๆ ไปแสดงจริง เพื่อให้ทราบ ถึงความจุดบัพพร่องของบทละครนั้นๆจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 สามารถในการสอนและถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทยได้ แต่ควรให้มีการฝึกสอนเพิ่มเติม จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิต ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่อง สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงาน จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 77.78 รองลงมาคิดว่ากล้าแสดงออก กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น อย่างมีเหตุผล จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 61.11 ยอมรับฟังความคิดเห็นใหม่ๆ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีความคิดริเริ่มพัฒนาตนเอง รู้จักปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 สร้างสรรค์งานที่รับผิดชอบให้มีคุณภาพ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 27.78 ในด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิต ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่อง เป็นคนมีน้ำใจโอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือผู้อื่น จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 88.89 รองลงมาคิดว่ามีความตั้งใจในการทำงาน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 72.22 ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนในปัญหาของตนเอง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 67.67 มีความเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 ในด้านเจตคติ ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิต ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่อง มีความรักในวิชาชีพ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคิดว่าไม่ทำให้องค์กรเสื่อมเสียชื่อเสียง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 มีเชื่อมั่น ความศรัทธา และมีความผูกพันในองค์กร จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 77.78 มีความตั้งใจในการสร้างชื่อเสียงให้กับองค์กร จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67

**ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชา
นาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์**

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาตามความ
คิดเห็นของผู้บังคับบัญชา จำแนกตามอาชีพ

คุณลักษณะ		อาชีพ					
		อาชีพครู		อาชีพศิลปิน		อาชีพอิสระ	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	ด้านความรู้	3.60	0.70	3.63	0.83	3.38	0.88
2	ด้านทักษะ	3.70	0.72	3.75	0.88	3.51	0.93
3	ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.74	0.72	3.86	0.82	3.56	0.97
4	ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.10	0.67	4.10	0.77	3.93	0.78
5	ด้านเจตคติ	4.19	0.78	4.05	0.86	3.97	0.69
รวม		3.86	0.71	3.88	0.83	3.67	0.85

จากตาราง 24 แสดงว่าคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของ
ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าคุณลักษณะโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ผลการทดสอบ บัณฑิตที่ปฏิบัติงานอยู่ในอาชีพต่างกันมีคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน ดังตาราง 25

ตาราง 25 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิต ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา
จำแนกตามอาชีพ

คุณลักษณะบัณฑิต ที่สำเร็จการศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1 ด้านความรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	123.551	61.775	1.354	.264
	ภายในกลุ่ม	80	3649.598	45.620		
	รวม	82	3773.148			
2 ด้านทักษะ	ระหว่างกลุ่ม	2	131.933	65.967	1.570	.214
	ภายในกลุ่ม	80	3362.131	42.027		
	รวม	82	3494.064			
3 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	2	45.290	22.645	1.048	.355
	ภายในกลุ่ม	80	1717.693	21.609		
	รวม	82	1773.983			
4 ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	16.954	8.477	.433	.650
	ภายในกลุ่ม	80	1564.811	19.560		
	รวม	82	1581.765			
5 ด้านเจตคติ	ระหว่างกลุ่ม	2	28.748	14.374	.888	.416
	ภายในกลุ่ม	80	1295.474	16.193		
	รวม	82	1324.222			

จากตาราง 25 แสดงว่า บัณฑิตที่ปฏิบัติงานอยู่ในอาชีพต่างกัน มีคุณลักษณะตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา จำแนกตามสถานประกอบการ

คุณลักษณะ		หน่วยงาน					
		รัฐบาล		เอกชน		อิสระ	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	ด้านความรู้	3.89	0.74	3.90	0.77	3.59	0.98
2	ด้านทักษะ	3.84	0.76	4.00	0.90	3.66	1.04
3	ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.74	0.56	3.88	0.82	3.41	0.98
4	ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.74	0.73	3.94	0.75	3.72	0.92
5	ด้านเจตคติ	3.74	0.65	3.73	0.84	3.62	0.98
รวม		3.79	0.69	3.89	0.81	3.60	0.98

จากตาราง 26 แสดงว่าคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเห็นว่าคุณลักษณะโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ผลการทดสอบ บัณฑิตที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการต่างกัน มีคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน ดังตาราง 27

ตาราง 27 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิต ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา จำแนกตามสถานประกอบการ

คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1 ด้านความรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	215.033	107.516	2.417	.096
	ภายในกลุ่ม	80	3558.116	44.476		
	รวม	82	3773.148			
2 ด้านทักษะ	ระหว่างกลุ่ม	2	171.067	85.533	2.059	.134
	ภายในกลุ่ม	80	3322.997	41.537		
	รวม	82	3494.064			
3 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	2	30.816	15.408	.707	.496
	ภายในกลุ่ม	80	1743.167	21.790		
	รวม	82	1773.983			
4 ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	125.542	62.771	3.448	.037
	ภายในกลุ่ม	80	1456.223	18.203		
	รวม	82	1581.765			
5 ด้านเจตคติ	ระหว่างกลุ่ม	2	40.951	20.475	1.276	.285
	ภายในกลุ่ม	80	1283.271	16.041		
	รวม	82	1324.222			

จากตาราง 27 แสดงว่า บัณฑิตที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการต่างกัน มีคุณลักษณะตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 28 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน จำแนกตามอาชีพ

คุณลักษณะ		อาชีพ					
		อาชีพครู		อาชีพศิลปิน		อาชีพอิสระ	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	ด้านความรู้	3.55	0.87	3.57	0.99	3.63	0.83
2	ด้านทักษะ	3.62	0.90	3.66	0.86	3.69	0.89
3	ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.71	0.91	3.68	0.89	3.64	0.87
4	ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.02	0.82	3.99	0.92	3.94	0.74
5	ด้านเจตคติ	4.19	0.78	4.05	0.86	3.97	0.69
รวม		3.81	0.86	3.79	0.90	3.77	0.80

จากตาราง 28 แสดงว่าคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานเห็นว่าคุณลักษณะโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ผลการทดสอบ บัณฑิตที่ปฏิบัติงานอยู่ในอาชีพต่างกัน มีคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 29

ตาราง 29 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิต ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน จำแนกตามอาชีพ

คุณลักษณะบัณฑิต ที่สำเร็จการศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1 ด้านความรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	2316.788	1158.394	27.385*	.000
	ภายในกลุ่ม	246	10405.725	42.300		
	รวม	248	12722.512			
2 ด้านทักษะ	ระหว่างกลุ่ม	2	1676.065	838.032	21.271*	.000
	ภายในกลุ่ม	246	9692.052	39.399		
	รวม	248	11368.116			
3 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	2	533.385	266.693	12.908*	.000
	ภายในกลุ่ม	246	5082.783	20.662		
	รวม	248	5616.168			
4 ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	997.930	498.965	21.447*	.000
	ภายในกลุ่ม	246	5723.213	23.265		
	รวม	248	6721.144			
5 ด้านเจตคติ	ระหว่างกลุ่ม	2	293.507	146.754	12.689*	.000
	ภายในกลุ่ม	246	2845.202	11.566		
	รวม	248	3138.709			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 29 แสดงว่าบัณฑิตที่ปฏิบัติงานอยู่ในอาชีพต่างกัน มีคุณลักษณะ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้ทราบว่า ค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่มีความแตกต่างกัน จึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheff's test) ดังแสดง 30 - 34

ตาราง 30 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานที่มีอาชีพต่างกัน ด้านความรู้

อาชีพของบัณฑิต	$\bar{X}$	อาชีพของบัณฑิต		
		อาชีพครู	อาชีพศิลปิน	อาชีพอิสระ
		39.1481	37.2236	36.0573
อาชีพครู	39.1481	-	1.92446	6.52698*
อาชีพศิลปิน	37.2236		-	4.60252*
อาชีพอิสระ	36.0573			-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 30 พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่มีอาชีพต่างกันตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานของ บัณฑิต มีความคิดเห็นว่าบัณฑิตที่ประกอบอาชีพศิลปินอิสระ มีคุณลักษณะด้านความรู้แตกต่างจาก บัณฑิตที่ประกอบอาชีพครู และอาชีพศิลปิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาชีพครูมี ค่าเฉลี่ยมากกว่าอาชีพศิลปินและอาชีพอิสระ

ตาราง 31 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานที่มีอาชีพต่างกัน ด้านทักษะ

อาชีพของบัณฑิต	$\bar{X}$	อาชีพของบัณฑิต		
		อาชีพครู	อาชีพศิลปิน	อาชีพอิสระ
		35.6600	33.5405	30.0626
อาชีพครู	35.6600	-	2.11946	5.59738*
อาชีพศิลปิน	33.5405		-	3.47792*
อาชีพอิสระ	30.0626			-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 31 พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่มีอาชีพต่างกันตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานของบัณฑิต มีความคิดเห็นว่าบัณฑิตที่ประกอบอาชีพศิลปินอิสระ มีคุณลักษณะด้านทักษะแตกต่างจากบัณฑิตที่ประกอบอาชีพครู และอาชีพศิลปิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาชีพครูมีค่าเฉลี่ยมากกว่าอาชีพศิลปินและอาชีพอิสระ

ตาราง 32 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานที่มีอาชีพต่างกัน ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

อาชีพของบัณฑิต	$\bar{X}$	อาชีพของบัณฑิต		
		อาชีพครู	อาชีพศิลปิน	อาชีพอิสระ
		24.1415	23.8031	21.1055
อาชีพครู	24.1415	-	0.33841	3.03602*
อาชีพศิลปิน	23.8031		-	2.69761*
อาชีพอิสระ	21.1055			-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 32 พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่มีอาชีพต่างกันตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานของบัณฑิต มีความคิดเห็นว่บัณฑิตที่ประกอบอาชีพศิลปินอิสระ มีคุณลักษณะด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แตกต่างจากบัณฑิตที่ประกอบอาชีพครู และอาชีพศิลปิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาชีพครูมีค่าเฉลี่ยมากกว่าอาชีพศิลปินและอาชีพอิสระ

ตาราง 33 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานที่มีอาชีพต่างกัน ด้านคุณธรรมจริยธรรม

อาชีพของบัณฑิต	$\bar{X}$	อาชีพของบัณฑิต		
		อาชีพครู	อาชีพศิลปิน	อาชีพอิสระ
		30.2988	29.7264	26.1238
อาชีพครู	30.2988	-	0.57246	4.17498*
อาชีพศิลปิน	29.7264		-	3.60252*
อาชีพอิสระ	26.1238			-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 33 พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่มีอาชีพต่างกันตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานของบัณฑิต มีความคิดเห็นว่าบัณฑิตที่ประกอบอาชีพศิลปินอิสระ มีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างจากบัณฑิตที่ประกอบอาชีพครู และอาชีพศิลปิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาชีพครูมีค่าเฉลี่ยมากกว่าอาชีพศิลปินและอาชีพอิสระ

ตาราง 34 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานที่มีอาชีพต่างกัน ด้านเจตคติ

อาชีพของบัณฑิต	$\bar{X}$	อาชีพของบัณฑิต		
		อาชีพครู	อาชีพศิลปิน	อาชีพอิสระ
		21.9619	22.0425	19.7904
อาชีพครู	21.9619	-	-0.08057	2.17152*
อาชีพศิลปิน	22.0425		-	2.25208*
อาชีพอิสระ	19.7904			-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 34 พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่มีอาชีพต่างกันตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานของบัณฑิต มีความคิดเห็นว่าบัณฑิตที่ประกอบอาชีพศิลปินอิสระ มีคุณลักษณะด้านเจตคติแตกต่างจากบัณฑิตที่ประกอบอาชีพครู และอาชีพศิลปิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาชีพศิลปิน มีค่าเฉลี่ยมากกว่าอาชีพครู และอาชีพอิสระ

ตาราง 35 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน จำแนกตามสถานประกอบการ

คุณลักษณะ	หน่วยงาน					
	รัฐบาล		เอกชน		อิสระ	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1 ด้านความรู้	3.74	0.90	3.69	0.89	3.94	0.85
2 ด้านทักษะ	3.79	0.88	3.81	0.88	4.15	0.91
3 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.72	0.94	3.59	0.90	3.49	0.83
4 ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.61	0.94	3.65	0.87	3.44	0.95
5 ด้านเจตคติ	3.70	0.91	3.63	0.93	3.43	0.97
รวม	3.71	0.91	3.67	0.89	3.69	0.90

จากตาราง 35 แสดงว่าคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานเห็นว่าคุณลักษณะโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ผลการทดสอบ บัณฑิตที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการต่างกัน มีคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 36

ตาราง 36 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิต ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน จำแนกตามสถานประกอบการ

คุณลักษณะบัณฑิต ที่สำเร็จการศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1 ด้านความรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	687.172	343.586	7.023*	.001
	ภายในกลุ่ม	246	12035.341	48.924		
	รวม	248	12722.512			
2 ด้านทักษะ	ระหว่างกลุ่ม	2	458.999	229.499	5.175*	.006
	ภายในกลุ่ม	246	10909.118	44.346		
	รวม	248	11368.116			
3 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	2	279.085	139.542	6.432*	.002
	ภายในกลุ่ม	246	5337.083	21.695		
	รวม	248	5616.168			
4 ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	395.111	197.556	7.682*	.001
	ภายในกลุ่ม	246	6326.032	25.716		
	รวม	248	6721.144			
5 ด้านเจตคติ	ระหว่างกลุ่ม	2	184.242	92.121	7.670*	.001
	ภายในกลุ่ม	246	2954.468	12.010		
	รวม	248	3138.709			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 36 แสดงว่า บัณฑิตที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการต่างกัน มีคุณลักษณะตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้ทราบว่า ค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่มีความแตกต่างกัน จึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheff's test) ดังแสดง 37 - 41

ตาราง 37 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานที่ปฏิบัติงาน อยู่ในสถานประกอบการต่างกัน ด้านความรู้

สถานประกอบการ	$\bar{X}$	สถานประกอบการ		
		หน่วยงาน ภาครัฐบาล	หน่วยงาน ภาคเอกชน	หน่วยงาน อิสระ
		38.1818	35.0578	34.0699
หน่วยงานภาครัฐบาล	38.1818	-	3.1240*	4.1118*
หน่วยงานภาคเอกชน	35.0578		-	0.9878
หน่วยงานอิสระ	34.0699			-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 37 พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานของบัณฑิต มีความคิดเห็นว่าบัณฑิตที่ประกอบอาชีพในสถานประกอบการหน่วยงานภาคเอกชนและหน่วยงานอิสระ แตกต่างหน่วยงานภาครัฐบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหน่วยงานภาครัฐบาลมีค่าเฉลี่ยมากกว่าหน่วยงานภาคเอกชน และหน่วยงานอิสระ

ตาราง 38 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานที่ปฏิบัติงาน อยู่ในสถานประกอบการต่างกัน ด้านทักษะ

สถานประกอบการ	$\bar{X}$	สถานประกอบการ		
		หน่วยงาน ภาครัฐบาล	หน่วยงาน ภาคเอกชน	หน่วยงาน อิสระ
		34.7130	31.8814	31.9590
หน่วยงานภาครัฐบาล	34.7130	-	2.8316*	2.7540
หน่วยงานภาคเอกชน	31.8814		-	-0.7762
หน่วยงานอิสระ	31.9590			-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 38 พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานของบัณฑิต มีความคิดเห็นว่บัณฑิตที่ประกอบอาชีพในสถานประกอบการหน่วยงานภาคเอกชน แตกต่างหน่วยงานภาครัฐบาล และหน่วยงานอิสระ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหน่วยงานภาครัฐบาลมีค่าเฉลี่ยมากกว่าหน่วยงานอิสระและหน่วยงานภาคเอกชน

ตาราง 39 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานที่ปฏิบัติงาน อยู่ในสถานประกอบการต่างกัน ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

สถานประกอบการ	$\bar{X}$	สถานประกอบการ		
		หน่วยงาน ภาครัฐบาล	หน่วยงาน ภาคเอกชน	หน่วยงาน อิสระ
		24.1506	21.8608	22.3700
หน่วยงานภาครัฐบาล	24.1506	-	2.2898*	1.7806
หน่วยงานภาคเอกชน	21.8608		-	-0.5091
หน่วยงานอิสระ	22.3700			-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 39 พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานของบัณฑิต มีความคิดเห็นว่บัณฑิตที่ประกอบอาชีพในสถานประกอบการหน่วยงานภาคเอกชน แตกต่างหน่วยงานภาครัฐบาล และหน่วยงานอิสระ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหน่วยงานภาครัฐบาลมีค่าเฉลี่ยมากกว่าหน่วยงานอิสระและหน่วยงานภาคเอกชน

ตาราง 40 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานที่ปฏิบัติงาน อยู่ในสถานประกอบการต่างกัน ด้านคุณธรรมจริยธรรม

สถานประกอบการ	$\bar{X}$	สถานประกอบการ		
		หน่วยงาน ภาครัฐบาล	หน่วยงาน ภาคเอกชน	หน่วยงาน อิสระ
		29.9117	27.9301	26.3814
หน่วยงานภาครัฐบาล	29.9117	-	1.9816*	3.5302*
หน่วยงานภาคเอกชน	27.9301		-	1.5486
หน่วยงานอิสระ	26.3814			-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 40 พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานของบัณฑิต มีความคิดเห็นว่างานที่ประกอบอาชีพในสถานประกอบการหน่วยงานภาคเอกชนและหน่วยงานอิสระแตกต่างหน่วยงานภาครัฐบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหน่วยงานภาครัฐบาลมีค่าเฉลี่ยมากกว่าหน่วยงานภาคเอกชนและหน่วยงานอิสระ

ตาราง 41 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานที่ปฏิบัติงาน อยู่ในสถานประกอบการต่างกัน ด้านเจตคติ

สถานประกอบการ	$\bar{X}$	สถานประกอบการ		
		หน่วยงาน ภาครัฐบาล	หน่วยงาน ภาคเอกชน	หน่วยงาน อิสระ
		22.1630	20.4140	20.2894
หน่วยงานภาครัฐบาล	22.1630	-	1.7490*	1.8736*
หน่วยงานภาคเอกชน	20.4140		-	0.1246
หน่วยงานอิสระ	20.2894			-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 41 พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงานของบัณฑิต มีความคิดเห็นว่างานที่ประกอบอาชีพในสถานประกอบการหน่วยงานภาคเอกชนและหน่วยงานอิสระแตกต่างหน่วยงานภาครัฐบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหน่วยงานภาครัฐบาลมีค่าเฉลี่ยมากกว่าหน่วยงานภาคเอกชนและหน่วยงานอิสระ

ตาราง 42 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาตามความคิดเห็นของบัณฑิต จำแนกตามอาชีพ

คุณลักษณะ		อาชีพ					
		อาชีพครู		อาชีพศิลปิน		อาชีพอิสระ	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	ด้านความรู้	3.59	0.53	3.40	0.62	3.39	0.72
2	ด้านทักษะ	3.63	0.59	3.57	0.62	3.61	0.77
3	ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.80	0.78	3.67	0.63	3.78	0.84
4	ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.33	0.64	4.11	0.63	4.03	0.79
5	ด้านเจตคติ	4.19	0.78	4.05	0.86	3.97	0.69
รวม		3.91	0.66	3.76	0.67	3.76	0.76

จากตาราง 42 แสดงว่าคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของบัณฑิตเห็นว่าคุณลักษณะโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ผลการทดสอบ บัณฑิตที่ปฏิบัติงานอยู่ในอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในด้านความรู้แตกต่างกัน และด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านเจตคติ ไม่แตกต่างกัน ดังตาราง 43

ตาราง 43 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิต ตามความคิดเห็นของบัณฑิตจำแนกตามอาชีพ

คุณลักษณะบัณฑิต ที่สำเร็จการศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1 ด้านความรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	122.817	61.409	3.522*	.034
	ภายในกลุ่ม	80	1394.846	17.436		
	รวม	82	1517.663			
2 ด้านทักษะ	ระหว่างกลุ่ม	2	55.167	27.583	1.453	.240
	ภายในกลุ่ม	80	1518.785	18.985		
	รวม	82	1573.952			
3 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	2	37.959	18.980	1.554	.218
	ภายในกลุ่ม	80	976.827	12.210		
	รวม	82	1014.786			
4 ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	4.212	2.160	.130	.879
	ภายในกลุ่ม	80	1298.758	16.234		
	รวม	82	1302.969			
5 ด้านเจตคติ	ระหว่างกลุ่ม	2	.829	.415	.029	.971
	ภายในกลุ่ม	80	1143.299	14.291		
	รวม	82	1144.128			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 43 แสดงว่า บัณฑิตที่ปฏิบัติงานอยู่ในอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของบัณฑิต ในด้านความรู้แตกต่างกัน และด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านเจตคติ ไม่แตกต่างกัน

เพื่อให้ทราบว่า ค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่มีความแตกต่างกัน จึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheff's test) ดังแสดง 44

ตาราง 44 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีอาชีพต่างกัน ด้านความรู้

อาชีพของบัณฑิต	$\bar{X}$	อาชีพของบัณฑิต		
		อาชีพครู	อาชีพศิลปิน	อาชีพอิสระ
		35.9558	35.5315	33.3948
อาชีพครู	35.9558	-	0.42438	2.56104*
อาชีพศิลปิน	35.5315		-	2.13666
อาชีพอิสระ	33.3948			-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 44 พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่มีอาชีพต่างกันตามความคิดเห็นของบัณฑิต มีความคิดเห็นว่าบัณฑิตที่ประกอบอาชีพศิลปินอิสระ มีคุณลักษณะด้านความรู้แตกต่างจากบัณฑิตที่ประกอบอาชีพครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาชีพครูมีค่าเฉลี่ยมากกว่าอาชีพศิลปินและอาชีพอิสระ

ตาราง 45 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาตามความคิดเห็นของบัณฑิต จำแนกตามสถานประกอบการ

คุณลักษณะ	หน่วยงาน					
	รัฐบาล		เอกชน		อิสระ	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1 ด้านความรู้	3.79	0.71	3.64	0.55	3.80	0.77
2 ด้านทักษะ	3.81	0.79	3.58	0.56	3.72	0.70
3 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.79	0.71	3.61	0.61	3.66	0.90
4 ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.11	0.74	3.91	0.68	4.00	0.80
5 ด้านเจตคติ	3.63	0.83	3.61	0.66	3.59	0.98
รวม	3.82	0.76	3.67	0.61	3.75	0.83

จากตาราง 45 แสดงว่าคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของบัณฑิตเห็นว่าคุณลักษณะโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ผลการทดสอบ บัณฑิตที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการต่าง ๆ มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในด้านความรู้แตกต่างกัน และด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านเจตคติ ไม่แตกต่างกัน ดังตาราง 46

ตาราง 46 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิต ตามความคิดเห็นของบัณฑิต จำแนกตามสถานประกอบการ

คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1 ด้านความรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	193.407	96.704	5.934*	.004
	ภายในกลุ่ม	80	1303.769	16.297		
	รวม	82	1497.177			
2 ด้านทักษะ	ระหว่างกลุ่ม	2	43.106	21.553	1.119	.332
	ภายในกลุ่ม	80	1540.581	19.257		
	รวม	82	1583.687			
3 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	2	29.981	14.990	1.240	.295
	ภายในกลุ่ม	80	967.284	12.091		
	รวม	82	997.264			
4 ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	20.218	10.109	.674	.513
	ภายในกลุ่ม	80	1200.579	15.007		
	รวม	82	1220.797			
5 ด้านเจตคติ	ระหว่างกลุ่ม	2	21.748	10.874	.802	.452
	ภายในกลุ่ม	80	1084.878	13.561		
	รวม	82	1106.627			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 46 แสดงว่า บัณฑิตที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการต่าง ๆ มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของบัณฑิต ในด้านความรู้แตกต่างกัน และด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านเจตคติ ไม่แตกต่างกัน

เพื่อให้ทราบว่า ค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่มีความแตกต่างกัน จึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheff's test) ดังแสดง 47

ตาราง 47 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของบัณฑิตที่ปฏิบัติงาน อยู่ในสถานประกอบการต่างกัน ด้านความรู้

สถานประกอบการ	$\bar{X}$	สถานประกอบการ		
		หน่วยงาน ภาครัฐบาล	หน่วยงาน ภาคเอกชน	หน่วยงาน อิสระ
		36.1349	35.1221	31.9840
หน่วยงานภาครัฐบาล	36.1349	-	1.0128	4.1509*
หน่วยงานภาคเอกชน	35.1221		-	3.1381*
หน่วยงานอิสระ	31.9840			-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 47 พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการต่างกันตามความคิดเห็นของบัณฑิตในด้านความรู้ มีความคิดเห็นว่าเป็นบัณฑิตที่ประกอบอาชีพในสถานประกอบการ หน่วยงานอิสระแตกต่างจากหน่วยงานภาครัฐบาลและหน่วยงานภาคเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหน่วยงานภาครัฐบาลมีค่าเฉลี่ยมากกว่าหน่วยงานภาคเอกชนและหน่วยงานอิสระ

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า พอสรุปได้ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านเจตคติ
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำแนกตามอาชีพ และสถานประกอบการ

สมมุติฐานการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ได้นำไปสู่การตั้งสมมุติฐานเพื่อการวิจัย ดังนี้

1. คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา จำแนกตามอาชีพ มีความแตกต่างกัน
2. คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา จำแนกตามสถานประกอบการ มีความแตกต่างกัน
3. คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน จำแนกตามอาชีพ มีความแตกต่างกัน
4. คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน จำแนกตามสถานประกอบการ มีความแตกต่างกัน
5. คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของบัณฑิต จำแนกตามอาชีพ ไม่มีความแตกต่างกัน

6. คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของบัณฑิต จำแนกตามสถานประกอบการ ไม่มีความแตกต่างกัน

วิธีการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม 3 กลุ่ม รวม 450 คน ได้แก่

1. ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา โดยกำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษา 1 คน ต่อผู้บังคับบัญชา 1 คน รวม 90 คน
2. ผู้ร่วมงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา โดยกำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษา 1 คน ต่อผู้ร่วมงาน 3 คน รวม 270 คน
3. บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2547-2549 รวม จำนวน 90 คน
ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายประกอบด้วย 3 กลุ่ม รวม 18 คน ได้แก่
 1. ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษาละ 2 คน ซึ่งมีจำนวน 6 คน
 2. ผู้ร่วมงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษาละ 2 คน ซึ่งมีจำนวน 6 คน
 3. บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษาละ 2 คน ซึ่งมีจำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับ คือ ฉบับสำหรับผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน และฉบับสำหรับบัณฑิต และแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

1. คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิต โดยมีคุณลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านเจตคติ พบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. จากการสัมภาษณ์แล้วผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิต มีความคิดเห็นในด้านความรู้ ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิต ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่อง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติทำงาน รองลงมาคิดว่าบัณฑิตมีความรู้ในวิธีการวิจัย แต่ควรพิจารณาให้มีการเรียนการสอนในการวิจัยนาฏศิลป์ให้มากยิ่งขึ้น บัณฑิตมีความรู้ด้านการเขียนเอกสาร ตำราในเชิงวิชาการได้ แต่ควรพิจารณาให้มีการเรียนการสอนการเขียนตำรางานนาฏศิลป์เชิงวิชาการให้มากยิ่งขึ้น บัณฑิตได้มีความรู้ในการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับงานนาฏศิลป์ แต่ควรพิจารณาให้มีการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษสำหรับผู้ศึกษาศิลปะให้มากยิ่งขึ้น มีความรู้ความสามารถในนาฏศิลป์นานาชาติ แต่ควรพิจารณาให้มีการเรียนการสอนในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์นานาชาติ จัดอยู่ในกลุ่มวิชาชีพบังคับ ในด้านทักษะ ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิต ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่อง สามารถจัดแสดงนาฏศิลป์ไทยงานในโอกาสต่างๆ ของกิจกรรมในสถาบันการศึกษาได้เป็นอย่างดี รองลงมาคิดว่าสามารถแต่งบทละครสำหรับการแสดงได้ถูกต้องตามหลักการประพันธ์ แล้วแต่ควรฝึกทักษะในการให้เกิดแม่นยำ แล้วนำบทนั้นๆ ไปแสดงจริง เพื่อให้ทราบ ถึงความจุบจบกพร่องของบทละครนั้นๆ สามารถในการสอนและถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทยได้ แต่ควรให้มีการฝึกสอนเพิ่มเติม ในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิต ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่อง สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงาน รองลงมาคิดว่ากล้าแสดงออก กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น อย่างมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นใหม่ๆ มีความคิดริเริ่มพัฒนาตนเอง รู้จักปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น สร้างสรรค์งานที่รับผิดชอบให้มีคุณภาพ ในด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิต ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่อง เป็นคนมีน้ำใจโอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือผู้อื่น รองลงมาคิดว่ามีความตั้งใจในการทำงาน ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนในปัญหาของตนเอง มีความเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม ในด้านเจตคติ ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิต ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่อง มีความรักในวิชาชีพ รองลงมาคิดว่าไม่ทำให้องค์กรเสื่อมเสียชื่อเสียง มีเชื่อมั่น ความศรัทธา และมีความผูกพันในองค์กร มีความตั้งใจในการสร้างชื่อเสียงให้กับองค์กร

3. เปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยมีคุณลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านเจตคติ จำแนกตามอาชีพและสถานประกอบการ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

3.1 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา พบว่า บัณฑิตที่ปฏิบัติงานอยู่ในอาชีพต่างกันมีคุณลักษณะบัณฑิต ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 ที่กำหนดไว้ว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา

สาขานวนาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของ
ผู้บังคับบัญชา จำแนกตามอาชีพ มีความแตกต่างกัน

3.2 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา พบว่า บัณฑิตที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการต่างกัน มีคุณลักษณะบัณฑิต ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 ที่กำหนดไว้ว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา จำแนกตามสถานประกอบการ มีความแตกต่างกัน

3.3 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา พบว่า บัณฑิตที่ปฏิบัติงานอยู่ในอาชีพต่างกัน มีคุณลักษณะบัณฑิต ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 ที่กำหนดไว้ว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน จำแนกตามอาชีพ มีความแตกต่างกัน

3.4 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา พบว่า บัณฑิตที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการต่างกัน มีคุณลักษณะบัณฑิต ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 4 ที่กำหนดไว้ว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน จำแนกตามสถานประกอบการ มีความแตกต่างกัน

3.5 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา พบว่า บัณฑิตที่ปฏิบัติงานอยู่ในอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะบัณฑิต ในด้านความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านเจตคติ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 5 ที่กำหนดไว้ว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของบัณฑิต จำแนกตามอาชีพ ไม่มีความแตกต่างกัน

3.6 เปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา พบว่า บัณฑิตที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ในด้านความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านเจตคติ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 6 ที่กำหนดไว้ว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของบัณฑิต จำแนกตามสถานประกอบการ ไม่มี ความแตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิต ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้าน คุณธรรมจริยธรรม และด้านเจตคติ มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ด้านความรู้ จากการศึกษาพบว่า ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิตมีความคิดเห็น ต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบัน บัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่าบัณฑิตมีความรู้ทั่วไปในวิชาชีพ ทางนาฏศิลป์ ทั้งความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ทางนาฏศิลป์ ทางวรรณคดีการละคร ความรู้ใน จารีตนานาฏศิลป์ไทย ความรู้ในหลักเกณฑ์และเทคนิคของการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย ความรู้ในการ ประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดง ความรู้ในหลักการออกแบบแสง สี บนเวที ความรู้ความเข้าใจใน การแสดงนาฏศิลป์นานาชาติ ทั้ง นาฏศิลป์อินเดีย อินโดนีเซีย และนาฏศิลป์ญี่ปุ่น ความรู้ความเข้าใจ ในการใช้นาฏยศัพท์ทางนาฏศิลป์ และภาษานาฏศิลป์ ความรู้ด้านการประพันธ์บทละคร ความรู้ใน การจัดการแสดงโขนและละคร ความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านนาฏศิลป์ แล้วสามารถนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติทำงาน โดยสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านนาฏศิลป์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม แล้วมีความเป็นเลิศทางศิลปะควบคู่คุณธรรม ที่สอดคล้องกับ หลักสูตรศิลปบัณฑิต (2542: ก) ปรัชญาการจัดการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ว่า “สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เป็น สถาบันการศึกษาด้านศิลปะ ที่มุ่งสร้างสรรค์ศาสตร์และศิลป์ ผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นเลิศทางศิลปะ ควบคู่คุณธรรม เพื่อผดุงรักษาและสืบสานวัฒนธรรมของชาติ” ประการสำคัญสามารถสนองตอบ นโยบายกระทรวงวัฒนธรรม คือ ผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีความรู้ ได้อย่างชัดเจน และต้องมีความรู้ อย่าง ดียิ่งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ โดยสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านนาฏศิลป์ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมให้กับบุคคลต่าง ๆ ที่มีความสนใจในนาฏศิลป์ นอกจากนี้ จะต้องเป็นผู้ที่หมั่นแสวงหา ความรู้ในวิชาชีพของตน และความรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงานให้กับตนเองอยู่เสมอ รวมถึงสามารถนำความรู้ด้านนาฏศิลป์มาบูรณาการประยุกต์ใช้กับการทำงานในวิชาชีพของตน หรือ งานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้สอดคล้องและทันสมัยตรง ตามหลักการทำงานของหน่วยงาน องค์กร หรือนโยบายของรัฐบาลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังที่ มานพ ทับทิมเมือง (2544: 24) กล่าวถึงคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านความรู้ ประกอบด้วย

ความรู้ทางด้านวิชาการ ประสบการณ์ในการเรียนรู้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี เป็นผู้เฝ้าหาความรู้ หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ทำตนให้เจริญก้าวหน้าในวิชาชีพทันต่อเหตุการณ์ของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ น้ำทิพย์ วิภาวิน (2547: 15) กล่าวว่าความรู้ เป็นผลที่ได้จากการเรียนรู้ เกิดจากความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ เป็นความสามารถในการระลึกรู้ได้ออกในสิ่งที่ได้เรียนรู้มาแล้ว ความรู้ที่แต่ละบุคคลมีคือความรู้รอบตัวและความรู้ทางวิชาการในแต่ละสาขาวิชาชีพ ความรู้ที่องค์กรต้องการใช้ในการพัฒนาองค์กรให้ดียิ่งขึ้น คือความรู้ใหม่ การพัฒนาคนในองค์กรจึงจำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ความรู้ คือ ความเข้าใจ การรับรู้เรื่องราวที่นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการตัดสินใจและการปฏิบัติในองค์กรต่าง ๆ

2. ด้านทักษะ จากการศึกษาพบว่า ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิตมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่าบัณฑิตมีความสามารถในการปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ ทั้งความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย มีความสามารถในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ไทย ความสามารถในการสอนและการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย ความสามารถในการประพันธ์บทละครในการแสดงนาฏศิลป์ไทย ความสามารถในการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดง สามารถในการแสดงนาฏศิลป์นานาชาติ ทั้ง นาฏศิลป์อินเดีย อินโดนีเซีย และนาฏศิลป์ญี่ปุ่น และความสามารถในการอนุรักษ์ เผยแพร่และสืบทอดนาฏศิลป์ไทย ความสามารถทางด้านนาฏศิลป์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติทักษะจนเกิดความชำนาญและเชี่ยวชาญอย่างเป็นเลิศในทักษะด้านนาฏศิลป์อันเกิดจากการศึกษาอย่างยาวนานตั้งแต่เยาว์วัยซึ่งทักษะดังกล่าวนี้เป็นผลมาจากการได้รับการฝึกฝนด้วยตนเองและผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ ดังที่ กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530: 310) กล่าวว่า ทักษะ คือ ความชำนาญในศิลปวิทยาการหนึ่ง ซึ่งเคยฝึกหัดและมีประสบการณ์มา สามารถแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่คล่องแคล่วอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับที่ สถิต วงศ์สวรรค์ (2538: 256) อธิบายไว้ว่า ทักษะ คือความรอบรู้ในศิลปวิทยาการใดวิทยาการหนึ่ง พร้อมด้วยความสามารถที่จะนำความรู้นั้นไปใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว ด้วยความชำนาญ ดังที่ บุญเลิศ ไพรินทร์ (2533: 27) กล่าวถึงลำดับขั้นของทักษะ ไว้ว่า การเลียนแบบ ซึ่งสามารถกระทำตามหรือเลียนแบบการกระทำของผู้อื่นได้ เช่น การเดินร่าตามจังหวะที่มีผู้ทำให้ดูหรือฝึกได้อย่างถูกต้อง คำกล่าวนี้เป็นวิธีหนึ่งในกระบวนการเรียนการสอนทักษะทางศิลปะ โดยเฉพาะทักษะด้านนาฏศิลป์เป็นทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้คู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง การเรียนวิชานาฏศิลป์เป็นวิชาที่ต้องมีการฝึกให้ถูกต้อง การทำให้มีนิสัยฝึกตนเองเสมอ และการแก้ไขการฝึกที่ผิดวิธี ดังนั้นการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับทักษะ ก็คือ การสอนที่ต้องมีการบอกวิธีการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องทำตัวอย่าง

ประกอบการอธิบาย อีกทั้งต้องอาศัยความเจริญทางร่างกายและสติปัญญา ตลอดจนแก้ไขทักษะที่ผิด ๆ ให้ถูกต้อง ประการสำคัญต้องให้ผู้เรียนรู้จักคุณค่าของศิลปะ

เมื่อได้วางรากฐานตามลำดับขั้นตอนต่างๆแล้ว ก็เพิ่มลำดับความยากง่ายของทักษะขึ้นตามอายุ เช่น ทำท่าทางเคลื่อนไหวตามจังหวะเพลง มีการเล่นตามจังหวะ การทำท่าทางประกอบบทเพลง เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อร้อง ส่งเสริมให้มีการเต้นหรือรำแบบไทย และแบบต่างประเทศ เมื่อถึงขั้นสูงก็ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะให้ชำนาญยิ่งขึ้น และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ทักษะที่ฝึกไว้นั้น ในโอกาสต่างๆกัน มีการส่งเสริมการแสดงออกให้มากยิ่งขึ้น เช่น ให้ออกแสดงในงานโรงเรียน และงานอื่น ๆ ตามสมควรขั้นสุดท้าย จึงให้ผู้เรียนได้ศึกษาหลักเกณฑ์ในการร้องเพลง จังหวะ ดนตรี แบบแผนการเต้น การรำ ตามความเหมาะสมกับวัยและให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ การเรียนการสอนดนตรีและนาฏศิลป์ไทย

ดังนั้น ทักษะจึงเป็นการสะสมประสบการณ์ที่มาจากความสามารถในการปฏิบัติ ซึ่งทักษะมีอยู่ในตัวเองของทุกคน ดังที่ นรินทร์ บุญชู (2532: 396) กล่าวว่า ทักษะเป็นสิ่งที่คนเรามีกันอยู่แล้วทุกคน ต่างกันออกไปมากบ้างน้อยบ้างตามประสบการณ์ที่ได้รับ อายุที่เพิ่มขึ้น และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน

3. ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จากการศึกษาพบว่า ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิตมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะบัณฑิตสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่าบัณฑิตสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงาน กล้าแสดงออก กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น อย่างมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นใหม่ๆ มีความคิดริเริ่มพัฒนาตนเอง รู้จักปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น สร้างสรรค์งานที่รับผิดชอบให้มีคุณภาพ มีความคิดสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์แบบใหม่ๆ ให้สอดคล้องเป็นไปตามสภาพสังคม โดยไม่ละทิ้งหรือละเลยในศิลปวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม ทั้งนี้ การอนุรักษ์และสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์จะต้องก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ดังที่ กิลฟอร์ด (Guilford. 1967: 61) ได้ให้ความหมายความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถทางสมองที่คิดได้หลายทิศทาง ประกอบด้วย ความคล่องแคล่วในการคิด ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ ซึ่งสอดคล้องกับที่ วอลเลซ; และโคแกน(Wallach; & Korgan 1965: 34) ได้กล่าวถึงคนที่มีความคิดสร้างสรรค์คือ คนที่สามารถคิดอะไรได้อย่างสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ เช่น เมื่อเห็นกระดาดก็นึกถึงดินสอพากกา พู่กัน ภาพวาด สมุด จดหมาย ฯลฯ ยิ่งคิดได้มากเท่าไรยิ่งแสดงถึงปริมาณความคิดสร้างสรรค์มากเท่านั้น

นอกจากนี้ เมดมิก (Medmick. 1962: 196) ยังได้ให้ความหมายความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า หมายถึง ความสามารถเชื่อมโยงองค์ประกอบในแบบใหม่ ๆ ได้ โดยการเชื่อมโยงสัมพันธ์นั้น

ตอบสนองต่อข้อกำหนดบางประการหรือให้ประโยชน์บางอย่างได้ ถ้าสิ่งที่นำมาเชื่อมโยงกันนั้นมีความห่างกันมากเพียงใด การเชื่อมโยงสัมพันธ์ก็มีความสร้างสรรค์มากขึ้นเพียงนั้น อีกทั้ง ความคิดสร้างสรรค์ก็เป็นกระบวนการทางสมอง ดังที่ อาร์ พันธ์มณี (2537: 9) และ จันทนา ภาคบกข (2528: 55) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกันว่า หมายถึง กระบวนการทางสมองที่คิดเพื่อนำไปสู่การคิดค้นพบสิ่งแปลกใหม่ ดัดแปลง ปรับแต่ง ความคิดเดิมผสมผสานให้เกิดสิ่งใหม่ รวมทั้ง การประดิษฐ์คิดค้นพบสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการคิด ทฤษฎี หลักการได้สำเร็จ โดยมีคุณลักษณะ 4 ประการ ดังที่ ดิลก ดิลกานนท์ (2534: 8) กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะในการคิด 4 ประการ คือ ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) ความคิดริเริ่ม (Originality) ความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

4. ด้านคุณธรรม จริยธรรม จากการศึกษาพบว่า ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิตมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการเรียนการสอน ผู้สอนมีความเอาใจต่อผู้เรียนโดยการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในระหว่างการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสำนึกถึงความเหมาะสมในการปฏิบัติตนในสังคม ทั้งนี้บัณฑิตจึงมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ การประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริตต่อองค์กรและวิชาชีพ มีความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การเสียสละ เวลาส่วนตัวเพื่อประโยชน์ขององค์กร การประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม เป็นคนมีน้ำใจโอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีความตั้งใจในการทำงาน ไม่ทำให้อีกคนอื่นร้อนในปัญหาของตนเอง รู้จักการเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม เป็นตัวอย่างที่ดีในการเป็นผู้นุรักษ์และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมไทย โดยยึดมั่นในการสร้างสรรค์ประโยชน์ให้เกิดกับองค์กร สังคม และประเทศชาติ ดังที่ สำนักงานพัฒนาคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการ (2532: 5) ได้กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพความดีงามทั้งหลาย ซึ่งฝังลึกอยู่ในจิตสำนึกของบุคคล และเป็นคุณสมบัติที่มีอาจหาได้ในสัตว์โลกชนิดอื่น อาจกล่าวได้ว่าคุณธรรมเป็นคุณสมบัติของมนุษย์ชาติ โดยเฉพาะ ประการสำคัญคุณธรรมและจริยธรรมไม่ใช่สิ่งที่ขาดกัน แต่เป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องและซ้อนทับกันอยู่ และเมื่อกล่าวถึงคุณธรรมหรือจริยธรรมหมายถึงทั้งสองอย่างรวมอยู่ด้วยกัน ในความหมายแล้วส่วนต่างของ 2 คำนี้อยู่ที่คุณธรรมเน้นที่คุณประโยชน์ที่เกิดขึ้น จริยธรรมเน้นในสิ่งที่เหนือกว่าคุณประโยชน์ เป็นการกระทำที่แสดงถึงความสวย ความงาม ความดี

นอกจากนี้ คุณธรรม จริยธรรม ยังหมายรวมถึงการมีสติรอบคอบ รู้ว่าตนกำลังทำอะไรอยู่ มีความอดทนอดกลั้นหรือขันติในการทำงานและคิดสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างไม่ท้อถอย รู้จักวิธีแก้ไขปัญหามีเหตุมีผล โดยยึดแนวทางของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดี เพื่อประโยชน์

สุขของตนเองและส่วนรวม ดังที่ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2534: 17) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง คุณงามความดีที่ประพฤติ หรือแนวทางของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดีเพื่อประโยชน์ของตนเองและส่วนรวม สอดคล้องกับที่ พระเมธีธรรมภรณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต) (2538: 81) กล่าวว่า จริยธรรม คือ หลักแห่งความประพฤติหรือแนวทางของการปฏิบัติ แนวทางของการปฏิบัติ หมายถึง แนวทางของการประพฤติตนให้เป็นคนดี เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม ซึ่งตรงกับที่ สุดารัตน์ มนัสสกุล (2544: 14) กล่าวว่า จริยธรรม เป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมถูกต้องสมควรปฏิบัติและสังคมให้การยอมรับ

คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จึงเป็นไปดังที่ วลีมาศ แซ่ฮึ้ง (2544: 36) กล่าวว่า คุณธรรมจริยธรรม หมายถึง คุณงามความดีของลักษณะนิสัย ที่ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม โดยถือปฏิบัติเป็นประจำและเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งการปฏิบัติต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม ซึ่งคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ การมีความซื่อสัตย์ สุจริต รักษาความลับของหน่วยงานได้มีความอดทน อดกลั้น มีความเมตตา กรุณา มีน้ำใจโอบอ้อมอารี เคารพกฎระเบียบ มีความสามัคคี มีสัมมาคารวะ มีจรรยาบรรณทางวิชาชีพ ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี มีความเสียสละ อุทิศตนในการทำงาน รู้จักกาลเทศะ มีความประหยัด มัธยัสถ์ และมีความกตัญญู ซึ่งสอดคล้องกับ มานพ ทับทิมเมือง (2544: 25) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย การกระทำตนเป็นผู้มีความประพฤติดี วางตนดี มีความซื่อสัตย์สุจริต สอดคล้องกับหลักศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีของสังคมไทย ได้แก่ ความเมตตา ความยุติธรรม ไม่ลำเอียง ไม่เห็นแก่ตัว รู้จักความพอดี เห็นอกเห็นใจ การให้อภัย ความจริงใจ มีความเสียสละ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความอดทนอดกลั้น ความศรัทธาในวิชาชีพ ความมีสัจจะ ความไม่ประมาท ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูกตเวที ความไม่โลภ ความขยันหมั่นเพียร ความมีเหตุผล

5. ด้านเจตคติ จากการศึกษาพบว่า ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิตมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากบัณฑิตได้รับการอบรมเรื่องคุณลักษณะที่เหมาะสม ปลูกจิตสำนึกที่ดีให้บัณฑิตโดยการสอดแทรกในระหว่างการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสำนึกถึงเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ความรู้สึกที่ดีมีความศรัทธาและความเชื่อมั่นในวิชาชีพและองค์กร มีความรักและความพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติ สร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับองค์กร สร้างชื่อเสียงให้แก่องค์กร สำนึกและเคารพในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ไม่กล่าวร้ายผู้อื่น รักษาชื่อเสียง วางตนเหมาะสมสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีจรรยาบรรณ ซึ่งเป็นไปตามที่ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541: 73) กล่าวไว้ว่า เจตคติ คือ แนวโน้มของบุคคลที่จะเข้าใจ รู้สึก และ

การแสดงพฤติกรรมของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ซึ่ง สิริอร วิชาวุธ (2544: 199-200) กล่าวว่า เจตคติมีโครงสร้างซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ความเชื่อ ความรู้สึก และแนวโน้มการเกิดพฤติกรรม และเจตคดียังเป็นสิ่งที่เรียนรู้ทั้งประสบการณ์โดยตรงและโดยทางอ้อม โดยเฉพาะกระบวนการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยสามารถเปลี่ยนแปลงและสร้างเจตคติที่ดีได้ ดังที่ บุษกร พรหมหล้าวรรณ (2549: 49) กล่าวว่า การสร้างเจตคติ หรือการเปลี่ยนแปลงเจตคติไปในทางที่ดีนั้น สามารถทำได้ ดังนี้ 1) จัดสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกพอใจ และสนุกสนาน 2) ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านความคิด ความประพฤติ และการมีระเบียบวินัย 3) การให้แนะแนว โดยชี้แนะแนวทางการปฏิบัติต่อการเรียนรู้ให้ถูกต้องและเหมาะสม โดยเฉพาะชี้ให้เห็นคุณประโยชน์ที่จะได้รับเพราะมนุษย์มีแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งที่ทำคุณประโยชน์แก่ตนเอง 4) พยายามให้การเสริมแรงที่ตรงกับความถนัด และความต้องการของเด็กและคนเพื่อให้มีกำลังใจจะเรียนรู้มากกว่าใช้การลงโทษ และ 5) ให้เด็กได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง และส่วนรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย เช่น การให้เด็กได้ทดลองค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจต่อบทเรียนนั้น ๆ เป็นการช่วยลดเจตคติที่ไม่ดีและในที่สุดกลายเป็นเจตคติที่ดีได้

นอกจากนี้ กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530: 211-212) ยังกล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคล เกิดจากความขัดแย้งกันระหว่างความรู้ ความเห็นและความเชื่อ ความขัดแย้งนั้นทำให้บุคคลไม่สบายใจ และความไม่สบายใจนี้ผลักดันให้บุคคลลดความขัดแย้งนั้นลง ซึ่งครูจึงควรมีวิธีการเปลี่ยนแปลงเจตคติของเด็กดังนี้ 1) ครูต้องพยายามให้สิ่งเร้ามาก ๆ ให้ประสบการณ์มาก ๆ ให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในสิ่งตรงข้ามกับเจตคติของเด็ก 2) พยายามให้เด็กประพฤติปฏิบัติกระทำบ่อย ๆ ในสิ่งที่ขัดแย้งกับเจตคติเดิม เพื่อเปลี่ยนเข้าสู่เจตคติใหม่ และ 3) จัดให้เด็กอยู่ในสังคมสิ่งแวดล้อม ที่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนของนักเรียน โดยครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความสนใจ และความต้องการของนักเรียน ให้นักเรียนได้ปฏิบัติค้นคว้าทดลอง ชี้แนะให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของการเรียนและควรใช้วิธีการเสริมแรงมากกว่าการลงโทษ เพื่อให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน

การเปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิตทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านเจตคติ จากผลของวิจัย มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

1. การเปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำแนกตามอาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่าง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะในด้าน

ความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านเจตคติ ตลอดจนเป็นผู้ปฏิบัติที่ดี ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีเป้าหมายในการปฏิบัติงาน เป็นผู้มีความอดทนในการทำงานและมุ่งพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าในสังคม ทั้งที่มีอาชีพต่างกันบัณฑิตก็มีคุณลักษณะไม่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ รูด (Ruth. 1984: 3040) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ของนายจ้างที่มีต่อลูกจ้างที่เข้าห้องทดลองปฏิบัติงานเป็นประจำห้องปฏิบัติการ และลูกจ้างที่จบการศึกษาจากอาชีวศึกษาและผ่านการฝึกงานอาชีพมาแล้ว ผลปรากฏว่านายจ้างทั้งสองกลุ่มมีการรับรู้ต่อลูกจ้างทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่า คุณสมบัติของลูกจ้างตามการรับรู้ของนายจ้าง คือ มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง มีความรู้ด้านการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี มีความรู้ด้านทฤษฎีเกี่ยวกับงานเป็นอย่างดี

การเปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำแนกตามอาชีพ ตามความเห็นคิดของผู้ร่วมงาน และบัณฑิต โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่สำเร็จไปประกอบอาชีพที่ต่างกันไป โดยลักษณะของอาชีพแต่ละอาชีพต้องอาศัยความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่างกันทั้งอาชีพครู อาชีพศิลปิน อาชีพอิสระ ดังที่ รจนา สุนทรานนท์. (2537: 41) กล่าวว่า คุณลักษณะทางอาชีพของบัณฑิต ที่ประกอบอาชีพครูต้องมี คุณลักษณะด้านความเป็นครู ได้แก่ มีความรู้ความสามารถในศิลปะสาขานาฏศิลป์ มีความสามารถในการเผยแพร่ศิลปะความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และให้บริการทางวิชาการด้านศิลปะแก่บุคคลทั่วไป ใช้หลักจิตวิทยาและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถจัดหลักสูตรและบทเรียนตามวุฒิภาวะของผู้เรียน ความชำนาญในการอธิบายและสาธิตประกอบการถ่ายทอดศิลปะ ความอดทน อุทิศตนและเวลา ให้แก่ผู้รับการถ่ายทอดซึ่งตรงต่อวิชาชีพครู ความเมตตากรุณาและประพฤติเรียบร้อยเป็นแบบอย่างที่ดี ในส่วนที่ประกอบอาชีพศิลปิน ได้กล่าวว่า ต้องมีความอดสาหัสและตั้งใจจริงในการฝึกฝนทักษะด้านศิลปะในการฝึกซ้อมและการแสดงความสามารถในศิลปะสาขานาฏศิลป์ ดนตรี ซึ่งตรงต่อวิชาชีพศิลปิน ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองและไม่ก้าวล่วงหน้าที่ของบุคคลอื่น ตรงต่อเวลา ความสามัคคีในการปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่น มีน้ำใจนักกีฬา ยอมรับในความผิดพลาดของตนเอง และนำส่วนดีของบุคคลอื่นมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเอง มีเหตุผลยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น กล่าวหาญในการนำศิลปะที่ประดิษฐ์หรือพัฒนาขึ้นแสดงต่อสังคม มีความอดทนต่ออุปสรรคในการปฏิบัติงาน สามารถควบคุมอารมณ์ของตนได้ในทุกสถานการณ์ อุทิศตนเพื่อบริการทางวิชาการแก่สังคมและความกตัญญูกตเวทีต่อครู – อาจารย์ และส่วนที่ประกอบอาชีพอิสระ เพทาย เจริญคุณวิทย์. (2535 : 28-29) ให้ความหมายของอาชีพอิสระ โดยไว้ว่า ศิลปินอิสระหมายถึง นักแสดงที่นำความรู้ศิลปนาฏศิลป์ ไปประกอบอาชีพทางด้านศิลปะโดย

สามารถที่จะดำเนินการด้วยตนเองหรืออาจจำดำเนินการรวมตัวเป็นกลุ่ม และหารายได้เองโดยไม่มีนายจ้างหรือไม่อยู่ในฐานลูกจ้างได้แก่ ศิลปินอิสระโดยการรวมตัวตั้งกลุ่มนักแสดง

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำแนกตามสถานประกอบการ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะไม่ว่าบัณฑิตที่ประกอบอาชีพในสถานประกอบการต่างกันบัณฑิตก็มีคุณลักษณะใน 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านเจตคติ ที่ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตพึงประสงค์ ดังที่ ทศพล ขำจิต (2540: 92) ได้ทำวิจัยเรื่องลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : การศึกษาติดตามผล ผลการวิจัยพบว่า ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตมีความเห็นว่าบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒส่วนใหญ่มีลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับเหมาะสมดีและดีมาก ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตภาครัฐต้องการบัณฑิตที่มีลักษณะ คือ ความรู้ความสามารถ ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตภาครัฐต้องการให้บัณฑิตมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ และความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ ความรู้ความสามารถพิเศษ ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตภาครัฐต้องการให้บัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถพิเศษด้านคอมพิวเตอร์เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ จิตวิทยาและการวิจัย ด้านบุคลิกภาพ ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตภาครัฐต้องการให้บัณฑิตมีบุคลิกภาพด้านการมีมนุษยสัมพันธ์เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ความซื่อสัตย์สุจริตและการมีคุณธรรม ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตภาคเอกชนต้องการบัณฑิตที่มีลักษณะ คือ ด้านความรู้ความสามารถ ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตภาคเอกชนต้องการบัณฑิตที่มีความสามารถในการวิเคราะห์เหตุการณ์หรือปัญหาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ความสามารถเรียนรู้งานใหม่ได้เร็ว และความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ ด้านความรู้ความสามารถพิเศษ ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตภาคเอกชนต้องการบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถพิเศษเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ คอมพิวเตอร์และการบริหาร ด้านบุคลิกภาพ ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตภาคเอกชนต้องการบัณฑิตที่มีความรับผิดชอบเป็นอันดับแรก รองลงมาคือความซื่อสัตย์สุจริต และมีมนุษยสัมพันธ์

การเปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำแนกตามสถานประกอบการ ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน และบัณฑิต โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าบัณฑิตที่ประกอบอาชีพในสถานประกอบการหน่วยงานภาครัฐบาลมีการปฏิบัติทำงานที่แตกต่างจากหน่วยงานภาคเอกชน และหน่วยงานอิสระ ดังที่ อภรณ์ มนตรีศาสตร์และ จาตุรงค์ มนตรีศาสตร์ (2539 : 60-61) กล่าวว่าไว้ว่าการปฏิบัติงานตามระบบทางราชการ หมายถึงนักแสดงที่จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางราชการในการอนุรักษ์ เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในด้าน

นาฏศิลป์ ดนตรี ให้เป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไปทั้งภายในประเทศและนานาชาติได้ ศิลปินด้านนาฏศิลป์ไทย ศิลปินด้านนาฏศิลป์ละคร ศิลปินด้านเครื่องสาย ศิลปินเป่าพาทย์และศิลปินด้านคีตศิลป์ ในส่วนหน่วยงานเอกชนและหน่วยงานอิสระนั้น ได้กล่าวไว้ว่า นักแสดงที่นำความรู้ศิลปนาฏศิลป์ ดนตรี ไปประกอบอาชีพทางด้านศิลปโดยสามารถที่จะดำรงตนด้วยตนเองหรืออาจจำดำเนินการรวมตัวเป็นกลุ่ม และหารายได้เองโดยไม่มีนายจ้างหรือไม่อยู่ในฐานลูกจ้างได้แก่ ศิลปินอิสระโดยการรวมตัวตั้งกลุ่มนักแสดง ดารา และนักร้อง ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ สมบัติใหม่ (2537: 49) ได้ศึกษาคุณลักษณะแรงงานที่สถานประกอบการต้องการจากเอกสารและงานวิจัย สรุปเป็นคุณลักษณะที่ควรมีไว้ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความสามารถ ได้แก่ ความรู้ทั่วไป ความรู้วิชาการ วิชาชีพตามหลักสูตรที่เรียนสำเร็จมา ความรู้ความสามารถพิเศษที่เหมาะสมกับตำแหน่งหรือตำแหน่งเทคโนโลยี ความสามารถในการแก้ปัญหา การวางแผนการจัดการและระบบงาน และความสามารถในการใช้เหตุผล ด้านทักษะการปฏิบัติงาน ได้แก่ ความแม่นยำคล่องแคล่วในการทำงาน การวิเคราะห์ปัญหา และแก้ปัญหา ทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านจิตพิสัย ได้แก่ การตรงต่อเวลา ความสม่ำเสมอในการทำงาน ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทน ความขยัน ความมีมนุษยสัมพันธ์ การปฏิบัติตามกฎระเบียบแบบแผน กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก มีลักษณะเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีคุณธรรมในงานอาชีพ มีบุคลิกภาพดี มีความเสียสละ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการศึกษาไปใช้
 - 1.1 ผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาให้มีการปรับปรุงหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย อย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
 - 1.2 ผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาให้ความสำคัญในการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ให้มีความก้าวหน้าทันต่อเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนอยู่เสมอ
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป
 - 2.1 ควรมีการประเมินหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์อย่างเป็นระบบ
 - 2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนของสาขาวิชาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

2.3 ควรมีการศึกษาความต้องการของสถานประกอบการในการประกอบอาชีพทางด้าน
นาฏศิลป์ไทย

บรรณานุกรม

- กรกฎ พลตรี. (2541). การติดตามผลบัณฑิตโปรแกรมพัฒนาชุมชน สถาบันราชภัฏสกลนคร.
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การวัดผลการศึกษา). มหาสารคาม:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- กรมศิลปากร. (2546). การจัดการแสดงศิลปวัฒนธรรมของสถานศึกษาสังกัดกรมศิลปากร.
กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์.
- กระทรวงวัฒนธรรม. (2546). กระทรวงวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- กฤษณา ศักดิ์ศรี. (2530). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บำรุงสาสน์.
- กันตยา เพิ่มผล. (2544). การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนดุสิต. กรุงเทพฯ: cursa.
- กิตติพันธ์ รุจิกร. (2529). พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินต์ติ้ง เฮาส์.
- เก่งกิจ อนันต์ภักดี. (2526). ผู้บังคับบัญชากับการพัฒนาจิตใจ. กรุงเทพฯ: cursa.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). ผู้ชนะ 10 คิด: การคิดเชิงสร้างสรรค์ พิมพ์ครั้งที่ 6.
กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์.
- โกวิท วรพิพัฒน์. (2537). 60 ปี วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร. กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์.
- จำเนียร จวงตระกูล. (2530). ลักษณะของลูกจ้างที่นายจ้างต้องการ. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินต์ติ้ง
เฮาส์.
- เฉลิมเผ่า อจลະนันท์; และคณะ. (2545). ผลผลิตของสถาบันอุดมศึกษาและคุณภาพการทำงาน
ของบัณฑิต. รายงานการวิจัย. สำนักอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชัยวัฒน์ อัดพัฒน์. (2539). ญาณวิทยา (ทฤษฎีความรู้). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- ณรุท สุทธิจิตต์. (2534). กิจกรรมดนตรีสำหรับครู. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงพร อ่อนหวาน. (2542). การติดตามผลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาด้านบริหารธุรกิจ
การจัดการทั่วไป ปีการศึกษา 2535 – 2540. รายงานการวิจัย สถาบันเทคโนโลยี
ราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ.
- ดวงรัตน์ คูหาเจริญ; และ รัตนาวดี ทองศิริถาวร. (2537). คุณลักษณะของบัณฑิตสาขาการ
ประชาสัมพันธ์และการโฆษณา ตามความคิดเห็นและความต้องการของหัวหน้า
หน่วยงาน. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

- ทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์. (2548). *พูดได้ พูดเป็น ศาสตร์และศิลป์แห่งการพูด*. จัดจำหน่ายโดย บริษัทซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรีนติ้ง เฮาส์ จำกัด.
- เทียนชัย เจาตระกูล. (2544). *การติดตามผลการปฏิบัติงานของมหابัณฑิตสาขาวิชา เทคโนโลยี เทคนิคศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต. (อุตสาหกรรม). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์และอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ถ่ายเอกสาร.
- ธนา โกมลภิส. (2527). *มนุษย์สัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: พัทธอักษร.
- นรินทร์ บุญชู. (2532). *การสอนทักษะวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์ จำกัด.
- น้ำทิพย์ วิภาวิน. (2547). *การจัดการความรู้กับคลังความรู้*. ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: เอสอาร์ พรีนติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- บุญเลิศ ไพรินทร์. (2533). *เทคนิคการฝึกอบรมเพื่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และเจตคติ*. สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน. กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์.
- ผกา สัตยธรรม. (2544). *คุณธรรมของครู*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผ่องศรี เกียรติเลิศสนา และคณะ. (2532). *การศึกษาติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตคณะพยาบาลศาสตร์*. รายงานการวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระเมธีธรรมภรณ์. (2538). *ระบบความคิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมและการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัฒน์ชาติ ชูโต และคณะ. (2546). *ทักษะการทำงานของแรงงานไทย มุมมองจากนายจ้างและผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดน่าน*. รายงานการวิจัย วิทยาลัยประชากรศาสตร์ กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2534). *ความรู้คู่คุณธรรม ระบบความคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มังกร หริรักษ์. (2536). *คุณลักษณะของผู้สำเร็จอาชีวศึกษาระดับ ปวส. ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมที่สถานประกอบการในจังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- มยุรี ชัยสวัสดิ์. (2538). *คุณลักษณะของผู้สำเร็จอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประเภทวิชาบริหารธุรกิจตามความต้องการของผู้บริหารและครู-อาจารย์วิทยาลัย*

- อาชีวศึกษา และสถานประกอบการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ถ่ายเอกสาร.
- มานพ ทับทิมเมือง. (2544). *คุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ของคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร. รายงานการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ยุดา รักไทย. (2545). *คนฉลาดคิด. กรุงเทพฯ: บริษัทเอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด.*
- รวงทอง ลาฟอย. (2543). *การติดตามผลการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิต สาขาการวัดผล
การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต.
(การวัดผลการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.*
- ระพินทร์ ฉายวิมล. (2546). *จิตวิทยาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ราชกิจจานุเบกษา. (2541). *พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบัน
บัณฑิตพัฒนศิลป์, 115. 79 ก.*
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2544). *จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอสไตร์.
ไอ.เอส. ฟรินดิง เฮาส์.*
- วัฒนา พัฒนพงศ์. (2545). *มนุษย์สัมพันธ์ กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อความสำเร็จของธุรกิจ
พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แบรนเนต. นวสาส์นการพิมพ์.*
- วลีมาศ แซ่อึ้ง. (2544). *ความพึงพอใจของผู้ประกอบการที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตสถาบัน
ราชภัฏสวนดุสิต. รายงานการวิจัย ครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.*
- วิทยาลัยนาฏศิลป์. (2542). *วารสารวังหน้า. กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์.*
- วินัย วีระพัฒนานนท์. (2546). *การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2544.
รายงานการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.*
- วินิจ เกตุขำ. (2522). *หลักสูตรการสอนและการเตรียมประสบการณ์. กรุงเทพฯ: ไอเดียเอ็นเอสไตร์.*
- วีระศักดิ์ กลั่นรอด. (2540). *การสอนเครื่องสายในวิทยาลัยนาฏศิลป์. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (วิชาดนตรี). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
ถ่ายเอกสาร.*
- ศรัณพร โพธิ์สินสมวงศ์. (2542). *บุคลิกภาพของผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.*

- ศรีสวัสดิ์ ศรากร. (2536). การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาศิลปกรรม วิชาเอกการออกแบบศิลปประยุกต์ ปีการศึกษา 2532 – 2534. รายงานการวิจัย คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. วิจัยเรื่อง คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบัณฑิตต่อเนื้อหา และทักษะที่ได้รับ.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2550). คู่มือประกันคุณภาพภายในสำหรับการจัดการศึกษาวิชาชีพ เฉพาะสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: นุชาการพิมพ์.
- (2542). หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย สาขาวิชาดนตรีไทย สาขาวิชาคีตศิลป์ไทย (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2542). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
- สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาเขตกรรณ. (2546). การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2544 – 2545. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและบริการวิชาการ.
- สถิต วงศ์สุวรรณ. (2538). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บำรุงสาสน์.
- สรรรถดี หันสนธิยะ. (2540). การประเมินผลหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. ปริญญานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุขุมารณ์ จันทขจร. (2546). การติดตามผลการนำทักษะวิชาชีพไปใช้ของผู้สำเร็จการศึกษา จากโรงเรียนช่างฝีมือทหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (พัฒนา สังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันทรเฒ. (2544). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- สุธรรม อารีกุล. (2540). อุดมศึกษาไทย : วิฤตและทางออก. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุน สนับสนุนการวิจัย.
- สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์; และคณะ. (2545). การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี บัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา. รายงานการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สุดสิริ อภิญา. (2546). การศึกษาองค์ประกอบทางบุคลิกภาพของนักศึกษาคอมพิวเตอร์ สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์และทักษิณ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์ อดสาหกรรมมหาบัณฑิต (าคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. ถ่ายเอกสาร.

- สุดารัตน์ มนัสสกุล. (2544). *การเปรียบเทียบจริยธรรมของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาในกลุ่มมหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.*
- แสงเดือน ทวีสิน. (2545). *จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. กรุงเทพฯ: ไทยเส็ง.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2544). *รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านทักษะความคิดระดับสูง. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: บริษัทรัตนพรชัย จำกัด.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2544). *การวัดและประเมินผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2542). *ความรู้เพื่อการพัฒนา. รายงานการพัฒนาโลก. กรุงเทพฯ: ครูสภา.*
- สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับสูง. (2545). *ผลบัณฑิตสถาบันราชภัฏในทัศนะของผู้ประกอบการ. สำนักงานนโยบายและพัฒนามหาวิทยาลัย กลุ่มติดตามและประเมิน. กรุงเทพฯ: การศาสนา.*
- หยกฟ้า จิตรมิตร. (2545). *ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (วิชาการศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.*
- อุทิศ นาคสวัสดิ์. (2551). *ทฤษฎีและการปฏิบัติคนไทย. กรุงเทพฯ: ครูสภา.*
- อุษณีย์ เย็นสบาย. (2533). *จิตวิทยาแนะแนว. กรุงเทพฯ: โอ . เอส พรินต์ติ้งเฮาส์.*
- Anatasi, A. (1968). *Personality development*. New York: McGraw-Hill.
- Babara, A. ; & Blisard A. , (1982). A Follow up study of the graduates of the adult and extension education and vocational education program at texas A&M university. *Dissertation Abstracts International*. 29(8), 1791-A .
- Baert, B. R. (1988). *A Follow up study of industrial arts baccal aureate and graduate degree recipient from California state university, Long Beach from 1982 to 1987*. Master' Thesis. Long Beach: California state university.
- Chlapowski, A. J. (1987). A fifteen-year follow-up study of master's degree graduates from the department of vocational education at the university of Wyoming.

- Dissertation Abstracts International*. 33(2), 118 .
- Cronbach , L. J. (1977). *Educational psychology*. New York: Harcourt Brace Jovanovich. Inc.
- Deam, T. E. (1970). Practice and opinions related to follow-up study by public Junior colleges. *Dissertation Abstracts Internationa*, 5(4), 674.
- Eaddy. (1969). *The influence of selected factors on vocational choices of vocational agricultural students in Lousiang*. n.p.
- Eysenck, H. J. (1970). *The structure of human personality*. London: Methuen & Co. Ltd.
- Feldman, R. S. (1994). *Essentials of understanding psychology*. (2nd ed.). New York: McGraw-Hill .
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education*. New York: McGraw-Hill.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3) , 607-610
- Lin, C.L. (1997). A follow up study of ED.D. graduates in educational administration at Virginia polytechnic institute and state university (ED.D.). *Dissertation Abstracts International*, (CD-ROM). 57 (10), 4213.-A.
- Morris, C. (1990). *Psychology: An introduction*. (7th ed.). New Jersey: Prentic-Hall.
- Ruth, M.F. (1984, April) Miears free. *Employee perception of job Performance of vocational pre-employment laboratory education graduates international*, 44(10), 30-40 A
- Scoot, W. G. (1962). *Human relations in management : A behavioral science approach*. Illinois: Rechard D. Irwin Inc.
- Stoop & Wahlguist. (1985). *Principles and practices in guidance*. New York: McGraw-Hill.
- Wentling, T.L. (1980). *Evaluating occupational education and training program*. (2nd ed.). Boston: Allyn & Bacon.

ภาคผนวก ก.

ตัวอย่างหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย และ
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

1. อาจารย์ ดร.นิตย์ ใจจันต์นวาณิชย์	ภาคการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา	สำนักทดสอบทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ดร.ศุภชัย จันทรสุวรรณ	คณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุภาวดี โพธิเวชกุล	ภาควิชานาฏศิลป์ไทย
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
5. อาจารย์ภูริ วงศ์เขียว	นักวิชาการ 5
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ค่าความเชื่อมั่น IOC

ข้อที่	คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			
		ไม่ สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	สอดคล้อง	IOC
		-1	0	1	
ด้านความรู้					
1	มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ทางนาฏศิลป์ไทย			5	1
2	มีความรู้ทางวรรณคดีการละคร			5	1
3	มีความรู้ในจารีตนาฏศิลป์ไทย			5	1
4	มีความรู้ในหลักเกณฑ์และเทคนิคของการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย			5	1
5	มีความรู้ในหลักการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย			5	1
6	มีความรู้ในหลักการออกแบบแสงสี บนเวที ที่สอดคล้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย			5	1
7	มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบการแสดงนาฏศิลป์นานาชาติ ทั้ง นาฏศิลป์อินเดีย นาฏศิลป์อินโดนีเซีย และนาฏศิลป์ญี่ปุ่น			5	1
8	มีความรู้ความเข้าใจในการใช้นาฏยศัพท์ทางนาฏศิลป์และภาษานาฏศิลป์			5	1
9	มีความรู้ความเข้าใจในหลักการประพันธ์บทสำหรับการแสดงนาฏศิลป์			5	1
10	มีความรู้ในหลักการจัดการแสดงโขนและละคร			5	1
11	มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านนาฏศิลป์			5	1

ข้อที่	คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			
		ไม่ สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	สอดคล้อง	IOC
		-1	0	1	
ด้านทักษะ					
1	มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์ไทย			5	1
2	มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย			5	1
3	มีความสามารถในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ไทย			5	1
4	มีความสามารถในการสอนและการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย			5	1
5	มีความสามารถในการประพันธ์บทละครในการแสดงนาฏศิลป์ไทย			5	1
6	มีความสามารถในการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทย			5	1
7	มีความสามารถในการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย			5	1
8	มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์นานาชาติ ทั้ง นาฏศิลป์อินเดีย นาฏศิลป์อินโดนีเซีย และนาฏศิลป์ญี่ปุ่น			5	1
9	มีความสามารถในการออกแบบแสง สี บนเวทีสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย			5	1
10	มีความสามารถในการอนุรักษ์ เผยแพร่และสืบทอด นาฏศิลป์ไทย		1	4	0.8

ข้อที่	คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			
		ไม่ สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	สอดคล้อง	IOC
		-1	0	1	
ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
1	มีการคิดงานนาฏศิลป์อย่างเป็นระบบ		1	4	0.8
2	มีการคิดงานนาฏศิลป์แนวสร้างสรรค์และดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอน			5	1
3	มีความคิดวิเคราะห์แนวคิดการแสดงนาฏศิลป์ไทยได้หลากหลาย			5	1
4	สามารถนำพื้นฐานในการแสดงนาฏศิลป์ไทยมาประยุกต์ใช้		1	4	0.8
5	สามารถสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์แนวใหม่ๆ			5	1
6	สามารถนำแนวคิดและหลักการใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน			5	1
7	มีแนวความคิดแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน			5	1

ข้อที่	คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			
		ไม่ สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	สอดคล้อง	IOC
		-1	0	1	
ด้านคุณธรรมจริยธรรม					
1	มีความซื่อสัตย์ต่อองค์กรและวิชาชีพ			5	1
2	มีความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน			5	1
3	มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย			5	1
4	มีความเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมทำประโยชน์ให้กับหน่วยงานและสังคม			5	1
5	ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม			5	1
6	ปฏิบัติงานตามกฎระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานและสังคม			5	1
7	มีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ			5	1
8	เคารพในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น			5	1

ข้อที่	คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			
		ไม่ สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	สอดคล้อง	IOC
		-1	0	1	
ด้านเจตคติ					
1	มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ			5	1
2	มีความเชื่อมั่นในองค์กร			5	1
3	มีความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร			5	1
4	มีความรักและความศรัทธาในองค์กร			5	1
5	มีความพึงพอใจของสภาพการทำงานและภาระงานที่รับผิดชอบ			5	1
6	สร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับองค์กร		1	4	0.8
7	สร้างชื่อเสียงให้แก่องค์กร			5	1

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (ฉบับผู้บังคับบัญชา/ผู้ร่วมงาน)

ลำดับข้อ		Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ด้านความรู้			
1	มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ทางนาฏศิลป์ไทย	.552	.824
2	มีความรู้ทางวรรณคดีการละคร	.634	.818
3	มีความรู้ในจารีตนาฏศิลป์ไทย	.582	.822
4	มีความรู้ในหลักเกณฑ์และเทคนิคของการแสดง นาฏศิลป์ร่วมสมัย	.477	.834
5	มีความรู้ในหลักการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดง นาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย	.541	.824
6	มีความรู้ในหลักการออกแบบแสงสี บนเวที ที่สอดคล้อง กับการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย	.419	.834
7	มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบการแสดง นาฏศิลป์นานาชาติ ทั้ง นาฏศิลป์อินเดีย นาฏศิลป์ อินโดนีเซีย และนาฏศิลป์ญี่ปุ่น	.403	.838
8	มีความรู้ความเข้าใจในการใช้นาฏยศัพท์ทางนาฏศิลป์ และภาษานาฏศิลป์	.614	.819
9	มีความรู้ความเข้าใจในหลักการประพันธ์บทสำหรับ การแสดงนาฏศิลป์	.560	.822
10	มีความรู้ในหลักการจัดการแสดงโขนและละคร	.563	.823
11	มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านนาฏศิลป์	.505	.827
Cronbach's Alpha .839			

ลำดับข้อ		Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ด้านทักษะ			
1	มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์ไทย	.217	.810
2	มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย	.528	.782
3	มีความสามารถในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ไทย	.612	.775
4	มีความสามารถในการสอนและการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย	.440	.792
5	มีความสามารถในการประพันธ์บทละครในการแสดงนาฏศิลป์ไทย	.462	.789
6	มีความสามารถในการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทย	.729	.765
7	มีความสามารถในการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย	.374	.801
8	มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์นานาชาติ ทั้งนาฏศิลป์อินเดีย นาฏศิลป์อินโดนีเซีย และนาฏศิลป์ญี่ปุ่น	.650	.765
9	มีความสามารถในการออกแบบแสง สี บนเวทีสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย	.505	.785
10	มีความสามารถในการอนุรักษ์ เผยแพร่และสืบทอดนาฏศิลป์ไทย	.344	.805
Cronbach's Alpha .805			

ลำดับข้อ		Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์			
1	มีการคิดงานนาฏศิลป์อย่างเป็นระบบ	.646	.781
2	มีการคิดงานนาฏศิลป์แนวสร้างสรรค์และดำเนินการ อย่างเป็นขั้นเป็นตอน	.689	.771
3	มีความคิดวิเคราะห์แนวคิดการแสดงนาฏศิลป์ไทยได้ หลากหลาย	.691	.775
4	สามารถนำพื้นฐานในการแสดงนาฏศิลป์ไทยมา ประยุกต์ใช้	.451	.814
5	สามารถสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์แนวใหม่ๆ	.510	.806
6	สามารถนำแนวคิดและหลักการใหม่ๆ มาใช้ในการ ปฏิบัติงาน	.502	.805
7	มีแนวความคิดแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน	.473	.809
Cronbach's Alpha .819			

ลำดับข้อ		Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ด้านคุณธรรมจริยธรรม			
1	มีความซื่อสัตย์ต่อองค์กรและวิชาชีพ	.279	.736
2	มีความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน	.349	.725
3	มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	.444	.708
4	มีความเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมทำ ประโยชน์ให้กับหน่วยงานและสังคม	.352	.727
5	ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม	.570	.680
6	ปฏิบัติงานตามกฎระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานและ สังคม	.487	.701
7	มีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ	.570	.686
8	เคารพในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น	.447	.714
Cronbach's Alpha .737			

ลำดับข้อ		Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ด้านเจตคติ			
1	มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ	.377	.880
2	มีความเชื่อมั่นในองค์กร	.785	.834
3	มีความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร	.811	.828
4	มีความรักและความศรัทธาในองค์กร	.785	.835
5	มีความพึงพอใจของสภาพการทำงานและภาระงานที่ รับผิดชอบ	.665	.869
6	สร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับองค์กร	.608	.856
7	สร้างชื่อเสียงให้แก่องค์กร	.664	.848
Cronbach's Alpha .869			

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (ฉบับบัณฑิต)

ลำดับข้อ		Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ด้านความรู้			
1	มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ทางนาฏศิลป์ไทย	.468	.812
2	มีความรู้ทางวรรณคดีการละคร	.687	.795
3	มีความรู้ในจารีตนาฏศิลป์ไทย	.633	.796
4	มีความรู้ในหลักเกณฑ์และเทคนิคของการแสดง นาฏศิลป์ร่วมสมัย	.503	.809
5	มีความรู้ในหลักการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดง นาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย	.568	.803
6	มีความรู้ในหลักการออกแบบแสงสี บนเวที ที่สอดคล้อง กับการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย	.571	.803
7	มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบการแสดง นาฏศิลป์นานาชาติ ทั้ง นาฏศิลป์อินเดีย นาฏศิลป์ อินโดนีเซีย และนาฏศิลป์ญี่ปุ่น	.534	.806
8	มีความรู้ความเข้าใจในการใช้นาฏยศัพท์ทางนาฏศิลป์ และภาษานาฏศิลป์	.477	.811
9	มีความรู้ความเข้าใจในหลักการประพันธ์บทสำหรับ การแสดงนาฏศิลป์	.346	.824
10	มีความรู้ในหลักการจัดการแสดงโขนและละคร	.529	.806
11	มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านนาฏศิลป์	.217	.838
Cronbach's Alpha .824			

ลำดับข้อ		Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ด้านทักษะ			
1	มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์ไทย	.147	.825
2	มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย	.705	.769
3	มีความสามารถในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ไทย	.563	.785
4	มีความสามารถในการสอนและการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย	.411	.801
5	มีความสามารถในการประพันธ์บทละครในการแสดงนาฏศิลป์ไทย	.337	.810
6	มีความสามารถในการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทย	.688	.773
7	มีความสามารถในการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย	.560	.789
8	มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์นานาชาติ ทั้งนาฏศิลป์อินเดีย นาฏศิลป์อินโดนีเซีย และนาฏศิลป์ญี่ปุ่น	.633	.755
9	มีความสามารถในการออกแบบแสง สี บนเวทีสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย	.531	.788
10	มีความสามารถในการอนุรักษ์ เผยแพร่และสืบทอดนาฏศิลป์ไทย	.335	.809
Cronbach's Alpha .810			

ลำดับข้อ		Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์			
1	มีการคิดงานนาฏศิลป์อย่างเป็นระบบ	.628	.811
2	มีการคิดงานนาฏศิลป์แนวสร้างสรรค์และดำเนินการ อย่างเป็นขั้นเป็นตอน	.562	.821
3	มีความคิดวิเคราะห์แนวคิดการแสดงนาฏศิลป์ไทยได้ หลากหลาย	.561	.823
4	สามารถนำพื้นฐานในการแสดงนาฏศิลป์ไทยมา ประยุกต์ใช้	.579	.818
5	สามารถสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์แนวใหม่ๆ	.690	.800
6	สามารถนำแนวคิดและหลักการใหม่ๆ มาใช้ในการ ปฏิบัติงาน	.520	.827
7	มีแนวความคิดแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน	.603	.815
Cronbach's Alpha .839			

ลำดับข้อ		Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ด้านคุณธรรมจริยธรรม			
1	มีความซื่อสัตย์ต่อองค์กรและวิชาชีพ	.501	.885
2	มีความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน	.724	.862
3	มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	.642	.870
4	มีความเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมทำ ประโยชน์ให้กับหน่วยงานและสังคม	.571	.877
5	ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม	.698	.864
6	ปฏิบัติงานตามกฎระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานและ สังคม	.729	.863
7	มีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ	.669	.870
8	เคารพในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น	.725	.861
Cronbach's Alpha .884			

ลำดับข้อ		Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ด้านเจตคติ			
1	มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ	.590	.893
2	มีความเชื่อมั่นในองค์กร	.682	.884
3	มีความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร	.718	.879
4	มีความรักและความศรัทธาในองค์กร	.732	.878
5	มีความพึงพอใจของสภาพการทำงานและภาระงานที่ รับผิดชอบ	.708	.882
6	สร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับองค์กร	.732	.878
7	สร้างชื่อเสียงให้แก่องค์กร	.752	.875
Cronbach's Alpha .897			

แบบสอบถามเรื่อง

การศึกษาคูณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

(ผู้บังคับบัญชา/ผู้ร่วมงาน)

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคูณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยมีคุณลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้าน เจตคติ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา/ผู้ร่วมงาน
2. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา
3. ขอความอนุเคราะห์ท่านโปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ สมบูรณ์เพื่อที่จะนำไปใช้ในการวิจัย โดยจะเก็บข้อมูลส่วนตัวของท่านไว้เป็นความลับ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย / ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

- ☐ หัวหน้าบัณฑิต
- ☐ ผู้ร่วมงานบัณฑิต
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

2. ประกอบอาชีพ

- ☐ ข้าราชการครู
- ☐ ข้าราชการศิลป์
- ☐ พนักงานราชการ (ครู)
- ☐ พนักงานราชการ (ศิลป์)
- ☐ ครู (อัตราจ้าง)
- ☐ ธุรกิจส่วนตัว
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

3. สถานประกอบการ

- ☐ รัฐบาล
- ☐ เอกชน
- ☐ รัฐวิสาหกิจ
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความข้างล่างนี้แล้วพิจารณาว่าท่านมีความคิดเห็นตรงกับข้อความนั้นมากน้อยเพียงใด โดยขีดเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียง

ข้อที่	คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา	ระดับการความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	1. ด้านความรู้					
1	มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ทางนาฏศิลป์ไทย					
2	มีความรู้ทางวรรณคดีการละคร					
3	มีความรู้ในจารีตนาฏศิลป์ไทย					
4	มีความรู้ในหลักเกณฑ์และเทคนิคของการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย					
5	มีความรู้ในหลักการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย					
6	มีความรู้ในหลักการออกแบบแสงสี บนเวที ที่สอดคล้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย					
7	มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบการแสดงนาฏศิลป์นานาชาติ ทั้งนาฏศิลป์อินเดีย นาฏศิลป์อินโดนีเซีย และนาฏศิลป์ญี่ปุ่น					
8	มีความรู้ความเข้าใจในการใช้นาฏยศัพท์ทางนาฏศิลป์และภาษานาฏศิลป์					
9	มีความรู้ความเข้าใจในหลักการประพันธ์บทสำหรับการแสดงนาฏศิลป์					
10	มีความรู้ในหลักการจัดการแสดงโขนและละคร					
11	มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านนาฏศิลป์					

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ข้อที่	คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา	ระดับการความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	2. ด้านทักษะ					
1	มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์ไทย					
2	มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย					
3	มีความสามารถในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ไทย					
4	มีความสามารถในการสอนและการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย					
5	มีความสามารถในการประพันธ์บทละครในการแสดงนาฏศิลป์ไทย					
6	มีความสามารถในการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทย					
7	มีความสามารถในการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย					
8	มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์นานาชาติ ทั้ง นาฏศิลป์อินเดีย นาฏศิลป์อินโดนีเซีย และนาฏศิลป์ญี่ปุ่น					
9	มีความสามารถในการออกแบบแสง สี บนเวที สำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย					
10	มีความสามารถในการอนุรักษ์ เผยแพร่และสืบทอด นาฏศิลป์ไทย					

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อที่	คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา	ระดับการความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	3. ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
1	มีการคิดงานนาฏศิลป์อย่างเป็นระบบ					
2	มีการคิดงานนาฏศิลป์แนวสร้างสรรค์และดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอน					
3	มีความคิดวิเคราะห์แนวคิดการแสดงนาฏศิลป์ไทยได้หลากหลาย					
4	สามารถนำพื้นฐานในการแสดงนาฏศิลป์ไทยมาประยุกต์ใช้					
5	สามารถสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์แนวใหม่ๆ					
6	สามารถนำแนวคิดและหลักการใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน					
7	มีแนวความคิดแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน					

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อที่	คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา	ระดับการความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	4. คุณธรรมจริยธรรม					
1	มีความซื่อสัตย์ต่อองค์กรและวิชาชีพ					
2	มีความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน					
3	มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
4	มีความเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมทำประโยชน์ให้กับหน่วยงานและสังคม					
5	ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม					
6	ปฏิบัติงานตามกฎระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานและสังคม					
7	มีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ					
8	เคารพในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น					

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อที่	คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา	ระดับการความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	5. ด้านเจตคติ					
1	มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ					
2	มีความเชื่อมั่นในองค์กร					
3	มีความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร					
4	มีความรักและความศรัทธาในองค์กร					
5	มีความพึงพอใจของสภาพการทำงานและภาระงานที่รับผิดชอบ					
6	สร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับองค์กร					
7	สร้างชื่อเสียงให้แก่องค์กร					

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามเรื่อง

การศึกษาคูณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

(สำหรับบัณฑิต)

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคูณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยมีคุณลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้าน เจตคติ ตามความคิดเห็นของบัณฑิต
2. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา
3. ขอความอนุเคราะห์ท่านโปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ สมบูรณ์เพื่อที่จะนำไปใช้ในการวิจัย โดยจะเก็บข้อมูลส่วนตัวของท่านไว้เป็นความลับ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย / ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

- ☐ รุ่นที่ 5 จบปีการศึกษา 2547
- ☐ รุ่นที่ 6 จบปีการศึกษา 2548
- ☐ รุ่นที่ 7 จบปีการศึกษา 2549

2. ประกอบอาชีพ

- ☐ ข้าราชการครู
- ☐ ข้าราชการศิลป์
- ☐ พนักงานราชการ (ครู)
- ☐ พนักงานราชการ (ศิลป์)
- ☐ ครู (อัตราจ้าง)
- ☐ ธุรกิจส่วนตัว
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

3. สถานประกอบการ

- ☐ รัฐบาล
- ☐ เอกชน
- ☐ รัฐวิสาหกิจ
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความข้างล่างนี้แล้วพิจารณาว่าท่านมีความคิดเห็นตรงกับข้อความนั้นมากน้อยเพียงใด โดยขีดเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียง

ข้อที่	คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา	ระดับการความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	1. ด้านความรู้					
1	มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ทางนาฏศิลป์ไทย					
2	มีความรู้ทางวรรณคดีการละคร					
3	มีความรู้ในจารีตนาฏศิลป์ไทย					
4	มีความรู้ในหลักเกณฑ์และเทคนิคของการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย					
5	มีความรู้ในหลักการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย					
6	มีความรู้ในหลักการออกแบบแสงสี บนเวที ที่สอดคล้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย					
7	มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบการแสดงนาฏศิลป์นานาชาติ ทั้งนาฏศิลป์อินเดีย นาฏศิลป์อินโดนีเซีย และนาฏศิลป์ญี่ปุ่น					
8	มีความรู้ความเข้าใจในการใช้นาฏยศัพท์ทางนาฏศิลป์และภาษานาฏศิลป์					
9	มีความรู้ความเข้าใจในหลักการประพันธ์บทสำหรับการแสดงนาฏศิลป์					
10	มีความรู้ในหลักการจัดการแสดงโขนและละคร					
11	มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านนาฏศิลป์					

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ข้อที่	คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา	ระดับการความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	2. ด้านทักษะ					
1	มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์ไทย					
2	มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย					
3	มีความสามารถในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ไทย					
4	มีความสามารถในการสอนและการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย					
5	มีความสามารถในการประพันธ์บทละครในการแสดงนาฏศิลป์ไทย					
6	มีความสามารถในการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทย					
7	มีความสามารถในการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย					
8	มีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์นานาชาติ ทั้ง นาฏศิลป์อินเดีย นาฏศิลป์อินโดนีเซีย และนาฏศิลป์ญี่ปุ่น					
9	มีความสามารถในการออกแบบแสง สี บนเวที สำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย					
10	มีความสามารถในการอนุรักษ์ เผยแพร่และสืบทอด นาฏศิลป์ไทย					

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อที่	คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา	ระดับการความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	3. ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
1	มีการคิดงานนาฏศิลป์อย่างเป็นระบบ					
2	มีการคิดงานนาฏศิลป์แนวสร้างสรรค์และดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอน					
3	มีความคิดวิเคราะห์แนวคิดการแสดงนาฏศิลป์ไทยได้หลากหลาย					
4	สามารถนำพื้นฐานในการแสดงนาฏศิลป์ไทยมาประยุกต์ใช้					
5	สามารถสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์แนวใหม่ๆ					
6	สามารถนำแนวคิดและหลักการใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน					
7	มีแนวความคิดแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน					

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อที่	คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา	ระดับการความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	4. คุณธรรมจริยธรรม					
1	มีความซื่อสัตย์ต่อองค์กรและวิชาชีพ					
2	มีความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน					
3	มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
4	มีความเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมทำประโยชน์ให้กับหน่วยงานและสังคม					
5	ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม					
6	ปฏิบัติงานตามกฎระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานและสังคม					
7	มีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ					
8	เคารพในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น					

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อที่	คุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา	ระดับการความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	5. ด้านเจตคติ					
1	มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ					
2	มีความเชื่อมั่นในองค์กร					
3	มีความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร					
4	มีความรักและความศรัทธาในองค์กร					
5	มีความพึงพอใจของสภาพการทำงานและภาระงานที่รับผิดชอบ					
6	สร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับองค์กร					
7	สร้างชื่อเสียงให้แก่องค์กร					

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

หลักสูตร

จำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตร 80 หน่วยกิต
โครงสร้างหลักสูตร

1.หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	18	หน่วยกิต
1.1 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	6	หน่วยกิต
1.2 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	4	หน่วยกิต
1.3 กลุ่มวิชาภาษา	4	หน่วยกิต
1.4 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	4	หน่วยกิต
2.หมวดวิชาเฉพาะ	58	หน่วยกิต
2.1 กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ	10	หน่วยกิต
2.2 กลุ่มวิชาชีพบังคับ	30	หน่วยกิต
2.3 กลุ่มวิชาชีพเลือก	18	หน่วยกิต
3.หมวดวิชาเลือกเสรี	4	หน่วยกิต
รายวิชา		
1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	18	หน่วยกิต
1.1 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	นักศึกษาจะต้องเรียน รวม 6 หน่วยกิต จาก	ประกอบด้วย
รายวิชาต่อไปนี้		
รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)	
300 – 1101 พื้นฐานวัฒนธรรมไทย		2(2-0-4)
(Foundations of Thai Culture)		
300 – 1102 กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและมรดก		2(2-0-4)
ทางศิลปวัฒนธรรม		
(Law on the Protection of Intellectual Property and Cultural Heritage)		
300 – 1103 เศรษฐกิจประเทศไทย		2(2-0-4)
(Thai Economy)		
300 – 1104 สถานการณ์โลก		2(2-0-4)
(Global Situation)		

300 – 1105	พื้นฐานการวิจัย (Fundamental Research)	2(2-0-4)
------------	---	----------

1.2 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ นักศึกษาจะต้องเรียน รวม 4 หน่วยกิต จากรายวิชาต่อไปนี้

รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)
300 – 1201 ปรัชญาเบื้องต้น (Introduction to Philosophy)	2(2-0-4)
300 – 1202 จริยศาสตร์ (Ethics)	2(2-0-4)
300 – 1203 ตรรกวิทยาเบื้องต้น (Introduction to Logic)	2(2-0-4)
300 – 1204 จิตวิทยาทั่วไป (General Psychology)	2(2-0-4)

1.3 กลุ่มวิชาภาษา นักศึกษาจะต้องเรียน รวม 4 หน่วยกิต จากรายวิชาต่อไปนี้

รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)
300 – 1301 การเขียนเพื่อการสื่อสาร (Writing for Communication)	2(2-0-4)
300 – 1302 วิเคราะห์วรรณกรรมไทยปัจจุบัน (Contemporary Thai Literature Analysis)	2(2-0-4)
300 – 1303 ภาษาอังกฤษเพื่อศิลปะและวัฒนธรรม (English for Art and Culture)	2(2-0-4)
300 – 1304 ภาษาอังกฤษเฉพาะด้าน (English for Special Purposes)	2(2-0-4)

1.4 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ นักศึกษาจะต้องเรียน รวม 4 หน่วยกิต จากรายวิชาต่อไปนี้

รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)
300 – 1401 วิทยาศาสตร์กับการอนุรักษ์ (Sciences and Conservation)	2(2-0-4)
300 – 1402 วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (Environmental Sciences)	2(2-0-4)
300 – 1403 สถิติเบื้องต้น (Introduction to Statistics)	2(2-0-4)
300 – 1404 คณิตศาสตร์เพื่อการตัดสินใจ (Mathematics for Decision Making)	2(2-0-4)

2. หมวดวิชาเฉพาะ จำนวน 58 หน่วยกิต ประกอบด้วย

2.1 กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ นักศึกษาจะต้องเรียน 10 หน่วยกิต จากรายวิชาต่อไปนี้

รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)
201 – 2101 สุนทรียศาสตร์ทางนาฏดุริยางค์ (Aesthetics for Drama and Music)	2(2-0-4)
201 – 2102 การบริหารวิชาชีพ (Professional Administration)	2(2-0-4)
301 – 2201 ประวัติศาสตร์นาฏศิลป์ไทย (Thai Drama History)	2(2-0-4)
301 – 2202 วรรณคดีการละคร (Thai Drama Literature)	2(2-0-4)
301 – 2208 กายวิภาคสำหรับผู้ศึกษาศิลปะ (Anatomy for Art Student)	2(2-0-4)

2.2 กลุ่มวิชาชีพบังคับ นักศึกษาจะต้องเรียน 30 หน่วยกิต จาก รายวิชาต่อไปนี้

รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)
201 – 2201 ทักษะนาฏศิลป์ 1 (ละคร พระ-นาง) (Dance I : Leading Male and Female Roles of Drama)	3(0-6-3)
201 – 2202 ทักษะนาฏศิลป์ 1 (โขน พระ) (Dance I : Leading Male Role of Khon)	3(0-6-3)
201 – 2203 ทักษะนาฏศิลป์ 1 (โขน ยักษ์) (Dance I : Demon Role of Khon)	3(0-6-3)
201 – 2204 ทักษะนาฏศิลป์ 1 (โขน ลิง) (Dance I : Simian Role of Khon)	3(0-6-3)
201 – 2205 ทักษะนาฏศิลป์ 2 (ละคร พระ-นาง) (Dance II : Leading Male and Female Roles of Drama)	3(0-6-3)
201 – 2206 ทักษะนาฏศิลป์ 2 (โขน พระ) (Dance II : Leading Male Role of Khon)	3(0-6-3)
201 – 2207 ทักษะนาฏศิลป์ 2 (โขน ยักษ์) (Dance II : Demon Role of Khon)	3(0-6-3)
201 – 2208 ทักษะนาฏศิลป์ 2 (โขน ลิง) (Dance II : Simian Role of Khon)	3(0-6-3)
201 – 2209 ทักษะนาฏศิลป์ 3 (ละคร พระ-นาง) (Dance III : Leading Male and Female Roles of Drama)	3(0-6-3)
201 – 2210 ทักษะนาฏศิลป์ 3 (โขน พระ) (Dance III : Leading Male Role of Khon)	3(0-6-3)
201 – 2211 ทักษะนาฏศิลป์ 3 (โขน ยักษ์) (Dance III : Demon Roles of Khon)	3(0-6-3)
201 – 2212 ทักษะนาฏศิลป์ 3 (โขน ลิง) (Dance III : Simian Role of Khon)	3(0-6-3)
201 – 2213 ทักษะนาฏศิลป์ 4 (โขน ละคร) (Dance IV : Leading Male Role of Drama)	3(0-6-3)

201 – 2214	การแสดงโขน ละคร 1 (ละคร พระ-นาง) (Performance I : Leading Male and Female Roles of Drama)	2(0-4-2)
201 – 2215	การแสดงโขน ละคร 1 (โขน พระ) (Performance I : Leading Male Role of Khon)	2(0-4-2)
201 – 2216	การแสดงโขน ละคร 1 (โขน ยักษ์) (Performance I : Demon Role of Khon)	2(0-4-2)
201 – 2217	การแสดงโขน ละคร 1 (โขน ลิง) (Performance I : Simian Role of Khon)	2(0-4-2)
201 – 2218	การแสดงโขน ละคร 2 (ละคร พระ-นาง) (Performance II : Leading Male and Female Roles of Drama)	2(0-4-2)
201 – 2219	การแสดงโขน ละคร 2 (โขน พระ) (Performance II : Leading Male Role of Khon)	2(0-4-2)
201 – 2220	การแสดงโขน ละคร 2 (โขน ยักษ์) (Performance II : Demon Role of Khon)	2(0-4-2)
201 – 2221	การแสดงโขน ละคร 2 (โขน ลิง) (Performance II : Simian Role of Khon)	2(0-4-2)
201 – 2222	การรำน้ำพาย (ละคร พระ-นาง) (Nah-Phat Dance : Leading Male and Female Roles of Drama)	3(0-6-3)
201 – 2223	การรำน้ำพาย (โขน พระ) (Nah-Phat Dance : Leading Male Role of Khon)	3(0-6-3)
201 – 2224	การรำน้ำพาย (โขน ยักษ์) (Nah-Phat Dance : Demon Role of Khon)	3(0-6-3)
201 – 2225	การรำน้ำพาย (โขน ลิง) (Nah-Phat Dance : Simian Role of Khon)	3(0-6-3)
201 – 2226	ทักษะการแสดง 1 (Performing Skill I)	2(1-2-3)
201 – 2227	การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Professional Practicum)	3(0-15-0)
201 – 2228	ศิลปนิพนธ์ (Art Thesis)	6(2-8-8)

2.3 กลุ่มวิชาชีพเลือก 18 หน่วยกิต

2.3.1 นักศึกษาสามารถเลือกเรียนรายวิชาต่าง ๆ จากหมวดวิชาเฉพาะในกลุ่มวิชาชีพบังคับ และกลุ่มวิชาชีพเลือกในสาขาวิชาอื่นได้

2.3.2 นักศึกษาสามารถเลือกเรียนจากรายวิชาต่อไปนี้

รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)
201 – 2301 การบันทึกท่ารำ (Dance Notation)	2(2-0-4)
201 – 2302 การประดิษฐ์ท่ารำทางนาฏศิลป์ (Choreography)	2(1-2-3)
201 – 2303 การแต่งกายและการแต่งหน้า (Costume and Make - up Techniques)	2(2-0-4)
201 – 2304 นาฏยศัพท์ (Drama Vocabulary)	2(2-0-4)
201 – 2305 นาฏศิลป์ร่วมสมัย 1 (Contemporary Dance I)	2(1-2-3)
201 – 2306 นาฏศิลป์ร่วมสมัย 2 (Contemporary Dance II)	2(1-2-3)
201 – 2307 คอมพิวเตอร์สำหรับงานนาฏศิลป์ (Drama Computer)	2(2-0-4)
201 – 2308 ทักษะระบำเบ็ดเตล็ด (Miscellaneous Dances)	2(0-4-2)
201 – 2309 ทักษะนาฏศิลป์พื้นเมือง (Thai Folk Dance and Drama)	2(0-4-2)
201 – 2310 หลักการออกแบบ แสง เสียง (Lighting Sound System and Special Effects)	2(2-0-4)
201 – 2311 ลีลาประกอบเพลง (Movement in Music)	2(1-2-3)
201 – 2312 การจัดทำบทละคร (Drama Script Writing)	2(2-0-4)

201 – 2313	เพลงสำหรับการแสดงละคร (Drama Music)	2(1-2-3)
201 – 2314	เพลงสำหรับการแสดงโขน (Music for the Masked Play)	2(1-2-3)
201 – 2315	การวิจัยนาฏศิลป์ (Dance Research)	2(2-0-4)
201 – 2316	ศิลปะการแสดงตะวันออก และตะวันตก (Eastern and Western Drama)	2(2-0-4)
201 – 2317	นาฏศิลป์อินเดีย (Indian Dance)	2(1-2-3)
201 – 2318	นาฏศิลป์อินโดนีเซีย (Indonesian Dance)	2(1-2-3)
201 – 2319	นาฏศิลป์ญี่ปุ่น (Japanese Dance)	2(1-2-3)
201 – 2320	ลีเก (Li-Kay)	2(1-2-3)
201 – 2321	สัมมนานาฏศิลป์ (Dance Seminar)	2(2-0-4)
201 – 2322	วาทศิลป์ (Styles of Speech)	2(2-0-4)
201 – 2323	ทักษะการแสดง 2 (Performing Skill II)	2(1-2-3)

3. หมวดวิชาเลือกเสรี

4 หน่วยกิต

นักศึกษาเลือกเรียนรายวิชาต่าง ๆ จำนวน 4 หน่วยกิต จากรายวิชาต่อไปนี้

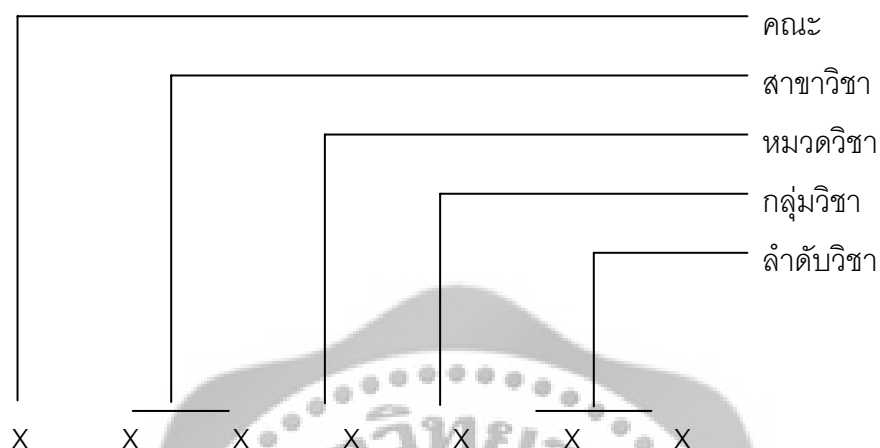
รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย - ปฏิบัติ - ศึกษาด้วยตนเอง)
100 – 3001 คอมพิวเตอร์กราฟฟิก (Computer Graphics)	2(1-2-3)
100 – 3002 ศิลปะพื้นบ้าน (Folk Arts)	2(2-0-4)

100 – 3003	พุทธศิลป์ (Art in Buddhism)	2(2-0-4)
100 – 3004	การออกแบบเครื่องเรือนถอดประกอบ (Knock - Down Furniture Design)	2(1-2-3)
100 – 3005	การสร้างหุ่นจำลอง (Model Making)	2(1-2-3)
100 – 3006	การออกแบบฉาก (Scenic Design)	2(1-2-3)
100 – 3007	การจัดแสงเพื่อการออกแบบตกแต่งภายใน (Lighting for Interior Design)	2(1-2-3)
100 – 3008	การออกแบบนิทรรศการ (Exhibition Design)	2(1-2-3)
201 – 3001	มัคคุเทศก์ทางศิลปวัฒนธรรม (Guide for Cultural Art)	2(2-0-4)
201 – 3002	แจ๊สเบื้องต้น (The Basis of Jazz Dance)	2(1-2-3)
300 – 3001	วาทกรรม (Speech)	2(2-0-4)
300 – 3002	ภาษาไทยเพื่อวิชาชีพ (Thai for Professional Purposes)	2(2-0-4)
300 – 3003	เอกลักษณ์ไทยในวรรณคดี (Thai Unique Character in Literature)	2(2-0-4)
300 – 3004	ภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ (English for Professional Purposes)	2(2-0-4)
300 – 3005	ภาษาอังกฤษมัคคุเทศก์ (English for Guide)	2(2-0-4)
300 – 3006	ภาษาฝรั่งเศสเบื้องต้น (Fundamental French)	2(2-0-4)
300 – 3007	ประวัติศาสตร์อารยธรรม (Historical Civilization)	2(2-0-4)

300 – 3008	ความรู้พื้นฐานทางการเมือง (Fundamental Politics)	2(2-0-4)
300 – 3009	สารเคมีในชีวิตประจำวัน (Chemistry in Daily Life)	2(2-0-4)
300 – 3010	สถิติเพื่อการวิจัย (Statistics for Research)	2(2-0-4)
300 – 3011	คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน (Mathematics in Daily Life)	2(2-0-4)
300 - 3012	ลีลาศ (Social Dance)	2(1-2-3)
301 – 3001	กระบี่กระบอง (Krabi Krabong : Thai Martial Arts)	2(1-2-3)
303 – 3001	ทักษะขิม (Basic Khim Training)	2(0-4-2)
303 – 3002	เพลงร้องสำหรับเด็ก (Songs for Children)	2(0-4-2)
304 – 3001	คีย์บอร์ด (Keyboard)	2(0-4-2)
304 – 3002	ซอลเฟจจิโอ และการขับร้อง (Solfeggio and Vocal Training)	2(0-4-2)
304 – 3003	การขับร้องเพลงประเภทป๊อป - แจ๊ส (Jazz and Pop Vocal Style)	2(1-2-3)

17.4 ความหมายของรหัสรายวิชา และรหัสการจัดชั่วโมงเรียน

ความหมายของรหัสรายวิชา

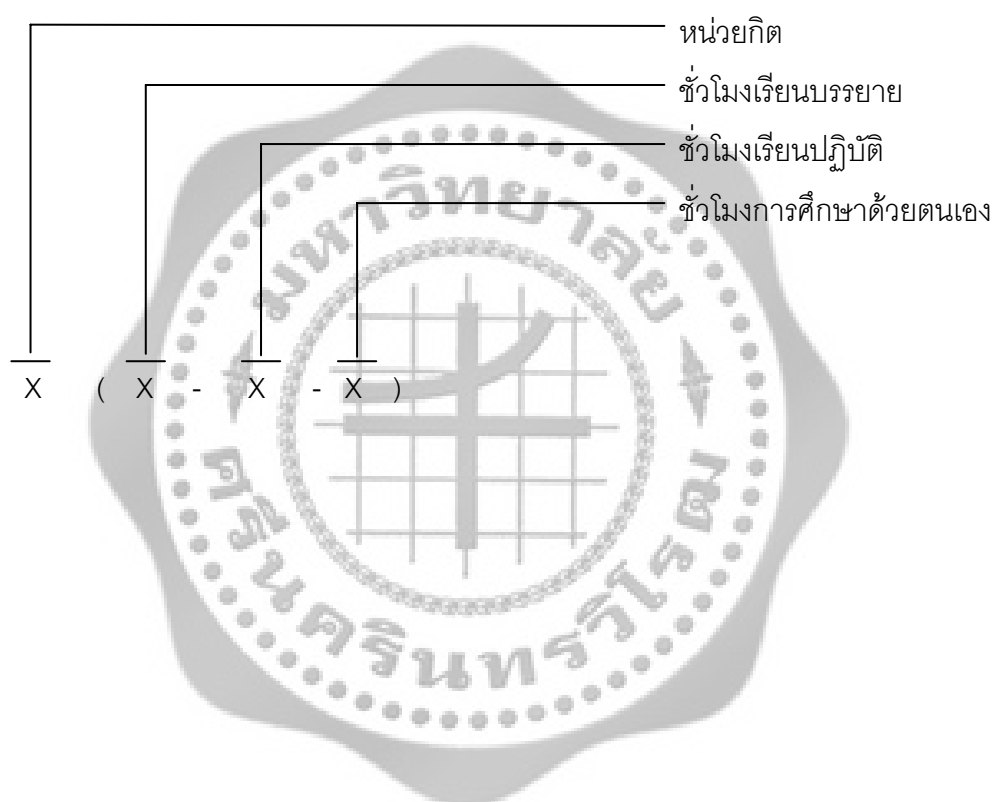
รหัสวิชาที่ใช้กำหนดเป็นตัวเลข 7 หลัก ดังต่อไปนี้

ตำแหน่งที่ 1	หมายถึง	คณะ
เลข 2	หมายถึง	คณะศิลปนาฏศิลป์ดุริยางค์
ตำแหน่งที่ 2-3	หมายถึง	สาขาวิชา
เลข 01	หมายถึง	สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
เลข 02	หมายถึง	สาขาวิชาดนตรีไทย
เลข 03	หมายถึง	สาขาวิชาคีตศิลป์ไทย
ตำแหน่งที่ 4	หมายถึง	หมวดวิชา
เลข 1	หมายถึง	หมวดวิชาศึกษาทั่วไป
เลข 2	หมายถึง	หมวดวิชาเฉพาะ
เลข 3	หมายถึง	หมวดวิชาเลือกเสรี
ตำแหน่งที่ 5	หมายถึง	กลุ่มวิชา
หมวดวิชาศึกษาทั่วไป		
เลข 1	หมายถึง	กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์
เลข 2	หมายถึง	กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์
เลข 3	หมายถึง	กลุ่มวิชาภาษา
เลข 4	หมายถึง	กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

หมวดวิชาเฉพาะ

เลข 1	หมายถึง	กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ
เลข 2	หมายถึง	กลุ่มวิชาชีพบังคับ
เลข 3	หมายถึง	กลุ่มวิชาชีพเลือก
ตำแหน่งที่ 6-7	หมายถึง	ลำดับวิชา

ความหมายของรหัสการจัดชั่วโมงเรียน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวจันทิมา ไหญ่ยิ่ง
วันเดือนปีเกิด	16 ตุลาคม 2522
สถานที่เกิด	จังหวัดนครศรีธรรมราช
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	403/118 – 119 ซ.จรัญสนิทวงศ์ 33 ถ.จรัญสนิทวงศ์ 33 แขวงบางขุนศรี เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู (นาฏศิลป์ไทย-ละครนาง) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2534	ประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนบ้านชอยสิบสายจั่วตา
พ.ศ. 2537	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนมัธยมวัชรเศร
พ.ศ. 2540	ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นกลาง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย จากวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช
พ.ศ. 2542	ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย จากวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช
พ.ศ. 2544	ศ.บ. (นาฏศิลป์ไทย) จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
พ.ศ. 2552	กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ